

Programmabegroting 2016



Inhoudsopgave programmabegroting 2016 – 2019

	Blz.
Hoofdstuk 1: Programmaplan	
Aanbiedingsbrief	
1. Aanbiedingsbrief	4
2. Algemene beschouwingen	5
3. Financiële beschouwingen	7
Programma's	
1. Bestuur en burger	10
2. Openbare orde en veiligheid	16
3. Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur	19
4. Lokale economie	25
5. Werk en inkomen	29
6. Jeugd	34
7. Wmo	41
8. Samenlevingszaken	47
9. Milieu	54
10. Wonen	57
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	61
Hoofdstuk 2: Paragrafen	
1. Lokale heffingen	66
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	71
3. Onderhoud kapitaalgoederen	80
4. Financiering	87
5. Bedrijfsvoering	92
6. Verbonden partijen	96
7. Grondbeleid	115
8. Transitie sociaal domein	118
9. Planning	122
10. Bezuinigingen	124
Hoofdstuk 3: Financiële begroting	
1. Overzicht van baten en lasten per programma	127
2. Overzicht van incidentele baten en lasten	128
3. Overzicht nieuw beleid 2016 – 2019	132
4. Overzicht vervangingsinvesteringen	133
5. Berekening EMU-saldo	134
6. Financiële analyse	135
7. Balans begroting 2016	137
8. Algemene toelichting op de balans	138
9. Personele kosten voormalig personeel / bestuur	139
10. Meerjarig overzicht (economische) kostensoorten	140
11. Uitgangspunten begroting 2016	141
12. Verklaring gebruikte afkortingen	142

Hoofdstuk 1: Programmaplan

Aanbiedingsbrief

Algemene inleiding

Hierbij bieden we u de programmabegroting voor 2016 en de meerjarenbegroting 2017 – 2019 aan. Iedere fractie ontvangt ook een productenbegroting 2016 waarin bestaand beleid in budgetten zichtbaar is. We investeerden veel tijd om te komen tot de nu voorliggende meerjarenbegroting.

We presenteren u een op papier sluitende begroting 2016. Om daadwerkelijk tot een positieve jaarrekening 2016 te komen, moeten we maatregelen nemen. Hierover neemt de gemeenteraad via een aanvullend raadsvoorstel een besluit.

We stellen u voor de begroting 2016 vast te stellen en de jaren 2017 tot en met 2019 voor kennisgeving aan te nemen.

Begroting als solide basis

De provincie hanteert voor de begroting 2016 gebruikelijke criteria over het sluitend zijn van de begroting:

- de begroting moet structureel en reëel in evenwicht zijn of als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht in 2019 uiterlijk tot stand is gebracht;
- de jaarrekening 2014 behoort structureel en reëel in evenwicht te zijn; indien de jaarrekening niet in evenwicht is, zal het structureel tekort worden betrokken bij het onderzoek van de begroting 2016.
- de vastgestelde jaarrekening 2014 en de begroting 2016 dienen tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november 2015, in bezit te zijn van de toezichthouder.

Met het begrip structureel evenwicht wordt bedoeld dat in de begroting structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Het reëel evenwicht houdt in dat onderzoek wordt gedaan naar de realiteit van de ramingen. Daarbij behoort de begroting / meerjarenraming uiteraard volledig te zijn.

We voldoen aan de criteria ten aanzien van de jaarrekening. Om aan de criteria voor de begroting te voldoen is het aanvullende voorstel nodig. De begroting is structureel in evenwicht, maar een aantal taakstellingen moeten we nog concreet invullen om aan de criteria reëel evenwicht te voldoen.

Financiën

In de raadsvergadering van 7 juli 2015 behandelde u de kadernota 2016. Deze nemen we als financieel uitgangspunt voor de nu voorliggende meerjarenbegroting 2016-2019. We houden hierbij rekening met het genomen besluit over de kadernota 2016. U nam deze voor kennisgeving aan. Nieuw beleid verwerken we bijvoorbeeld niet in de begroting. Tot slot houden we rekening met ontwikkelingen die pas bekend waren na besluitvorming kadernota. Hiervoor verwijzen we naar hoofdstuk 3.6 financiële analyse.

De financiële positie inclusief alle mutaties geeft meerjarig het volgende beeld:

Bedragen x € 1.000,-

2016	2017	2018	2019
+ 340	+ 165	+ 244	+ 155

Hyperlinks

Elk programma heeft een actieve link die verwijst naar de relevante beleidskaders, -nota's, verordeningen en waar mogelijk raadsbesluiten. Deze link bevindt zich in iedere programmakop. Niet alle beleidsdocumenten vindt u hier terug. Sommige beleidsdocumenten bieden we pas in het najaar aan.

Maurik,
Burgemeester en wethouders van Buren,

De secretaris

De burgemeester,

Mr. R.P. van der Starre

J.A. de Boer MSc

Algemene beschouwingen

Naar een duurzaam begrotingsevenwicht

Onze begroting 2016-2019 geeft, binnen de bestaande beleidskaders, een meerjarig sluitend beeld. In de paragraaf "financiële beschouwingen" gaan we daar verder op in, maar het is wel een eerste positief signaal. Zeker omdat de afgelopen zeven jaren de economie van Nederland in het teken stond van de mondiale kredietcrisis. De effecten daarvan waren ook voor Buren voelbaar op diverse terreinen, o.a.:

- stijging van het aantal uitkeringen;
- daling van het gemeentefonds;
- teruglopende bouwactiviteiten.

De teruglopende bouwactiviteiten vertaalden zich in dalende legesinkomsten en stagnerende bouwprojecten. De budgettaire gevolgen vingen we de afgelopen jaren op met een reeks maatregelen als: ombuigingen, efficiencymaatregelen, de invoering van precario belasting voor kabels en leidingen. Deze maatregelen hebben daarmee toch hun effect gehad: een meerjarig sluitende begroting 2016. Met overigens nog een op onderdelen openstaande taakstellingsopgave.

Sinds 2014 is onze focus meer komen te liggen op “wat vraagt een duurzame begroting aan aanvullende maatregelen”. Daarbij keken wij met name naar de relatie van de begroting met de grondexploitaties. Als knelpunten zagen wij:

- De afhankelijkheid van onze begroting door de “toevoeging” van toegerekende rente aan de grondexploitatieprojecten;
- De jaarlijkse toerekening (als kosten) van die rente aan projecten, waardoor het “rendement” van die projecten wordt uitgehold. Of deze zelfs verliesgevend worden;
- Het toerekenen van veel andere kosten aan de exploitaties.

De eerste maatregelen zijn ook al genomen. Zo nam uw raad begin 2015 een besluit over de woningbouwprogrammering met als kern: bouwen naar behoefte. De raad boekte ook een project af waar geen reëel ontwikkelpotentieel meer voor was (Maurik-West). Tevens is gestart met het terugbrengen van de interne rekenrente van 4 naar 3 procent als eerste stap van verlaging.

Daarmee zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een duurzame begroting, waarbij structureel de inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn. Voor 2016 is onze aandacht gericht op een fundamentele wijziging van ons grondbeleid. Tot circa 2012 zijn de grondexploitaties een “inkomsten bron” geweest. De grondexploitaties gaan nu echter een financiële last vormen. Dat vraagt om het herstructureren van kosten en rentetoerekening. Daarnaast doen wij voorstellen om de risico's op de grondexploitaties vergaand af te bouwen.

Naast de aandacht voor de renteproblematiek spelen de volgende ontwikkelingen:

- de heffing van precariobelasting op kabels en leidingen;
- de brede school in Maurik;
- beperkte mogelijkheden in de realisatie van een aantal taakstellingen BOP 2015;
- maatregelen Doejenburg;
- maatregelen Hooghendijck;
- korting gemeentefonds op sociaal domein;
- versterking algemene reserve.

2016 staat in het teken van het realiseren van een duurzaam begrotingsevenwicht, waarbij de begroting veel minder gevoelig is voor de ontwikkelingen binnen de grondexploitaties. Dit mede omdat de regionale ontwikkelingen rond volkshuisvesting vragen om matiging van de bouwverwachtingen. De noodzaak om de renteproblematiek op te lossen is overigens niet een louter Burens probleem. De provincie wijst de Gelderse gemeenten per brief op de noodzaak de rekenrente marktconform in de begroting te verwerken. Dit door landelijke ontwikkelingen rond Besluit Begroting en Verantwoording (onze begrotingsvoorschriften) in relatie tot de vennootschapsbelasting. Specifiek voor de gemeente Buren betekent dit naar verwachting dat het rentepercentage per 1-1-2016 tussen de 0,5 en 1,5 gemaximaliseerd wordt. Hoewel we verwachten dat dit gefaseerd wordt ingevoerd, kan het grote budgettaire effecten hebben. Een tweede aspect dat de provincie signaleert is het wegvallen van de balanspost “Niet In Exploitatie Genomen Gronden”. Voor Buren heeft dit weinig gevolgen, omdat het gaat om een balanspost van € 59.000,- voor het project de Meent in Erichem. Wij houden uiteraard de landelijke ontwikkelingen nauwgezet in het oog en zullen u daarover tijdig informeren.

Samenvattend onderkennen we hiermee als college de financiële opgave voor 2016 en latere jaren en leggen uw raad een aantal richtingen voor met financieel budgettaire mogelijkheden en keuzes. Wij stellen u, aanvullend op onze begroting 2016-2019, een aantal inkomsten verhogende en uitgaven verlagende maatregelen voor. Dat voorstel gaat ook in op een aantal andere ontwikkelingen die, gelet op hun financieel budgettair effect, eveneens om kaderstellende beleidskeuzes vragen. Alles te samen gericht op een duurzaam sluitende begroting.

Het college van Buren (september 2015)

Financiële beschouwingen

Resultaat

In de raadsvergadering van 7 juli 2015 behandelde u de kadernota 2016. De kadernota had een nieuwe opzet. Voorgaande jaren actualiseerden we de doelenbomen van alle programma's en enkele financieel relevante paragrafen. Het doel was het politieke debat voornamelijk bij de kadernota te voeren in plaats van bij begrotingsbehandeling.

In de praktijk blijkt dat het debat toch voornamelijk in november bij de begrotingsbehandeling wordt gevoerd. Daarom gaven we op uw verzoek nu alleen de mutaties weer. Naast deze mutaties gaven we een eerste beeld van de verwachte begrotingsuitkomsten voor 2016 tot en met 2019.

U nam de kadernota 2016 voor kennisgeving aan. Dit heeft tot gevolg dat we geen nieuw beleid in de begroting verwerken. Nieuw beleid betrekken we bij het aanvullende voorstel bij de begroting.

Bij het opstellen van de kadernota 2016 verwerkten we een aantal ontwikkelingen nog niet. We hielden nog geen rekening met:

- definitieve salaris- en prijsontwikkelingen;
- definitieve ontwikkelingen beheerproducten;
- bijstelling beheerplannen als gevolg van areaaluitbreidingen;
- definitieve mutaties kapitaallasten;
- definitieve mutaties reserves & voorzieningen.

In de nu voorliggende meerjarenbegroting verwerkten we bovenstaande ontwikkelingen.

In de onderstaande tabel geven we de actuele financiële positie 2016-2019 weer. Voor een gedetailleerde analyse van de mutaties en autonome ontwikkelingen verwijzen we naar hoofdstuk 3.6 financiële analyse.

Bedragen x € 1.000, (+ = overschot / - = tekort)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Financiële stand Kadernota 2016	+ 38	+ 19	+ 2	- 32
Correcties:				
– schrappen nieuw beleid ¹	+ 25	+ 25	+ 25	+ 25
– PWA-school: hogere kapitaallasten door hoger beschikbaar gesteld krediet ²	- 14	- 13	- 13	- 13
Financiële stand Kadernota 2016	+ 49	+ 31	+ 14	- 20
– Mutaties en ontwikkelingen na Kadernota 2016	+ 291	+ 134	+ 230	+ 175
Financiële positie meerjarenbegroting 2016 – 2019 (inclusief mutaties en ontwikkelingen na Kadernota 2016) (exclusief tweede burap 2015 en septembercirculaire 2015)	+ 340	+ 165	+ 244	+ 155

¹ kadernota 2016 nam u voor kennisgeving aan. Nieuw beleid verwerken we niet in de meerjarenbegroting 2016.

² in plaats van € 543.000 stelde u € 750.000 beschikbaar voor het verwijderen van asbest.

Nog te realiseren taakstellingen

In de nu voorliggende meerjarenbegroting moeten we nog een aantal taakstellingen realiseren. Het gaat om de volgende taakstellingen:

- Bedrijfsvoering;
- Resterende projecten Begroting op Peil 2018;
 - o Beëindigen uitkering bij illegale bewoning (€ 100.000,-)
 - o (Personele) efficiency-effecten (€ 80.000,- oplopende naar € 250.000,-)
 - o Anti-discriminatievoorziening (€ 5.000,-)
- Sociaal domein.

Financieel betekent dit het volgende:

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Bedrijfsvoering	160	160	160	160
Begroting op Peil 2018	185	205	355	355
Sociaal domein	256	370	497	543
Totaal te bezuinigen	601	735	1.012	1.058

Via een aanvullend raadsvoorstel doen we u voorstellen over de realisatie van een aantal taakstellingen binnen Begroting op Peil. We streven er verder naar de taakstelling in het sociaal domein door innovatieve maatregelen binnen deze beleidsterreinen te realiseren.

De taakstelling Bedrijfsvoering gaan we niet direct in 2016 realiseren. We verwachten de taakstelling uiteindelijk in 2019 te realiseren door natuurlijk verloop en nog te realiseren efficiency maatregelen. De eerste jaren realiseren we dus een gedeelte niet. In de reserve (regisserende) gemeente Buren reserveren we € 300.000,- aan frictiekosten om het tekort op te vangen zodat het geen effect heeft op de begroting. Omdat we nu nog niet precies weten hoeveel we in welk jaar kunnen bezuinigen, melden we de financiële consequenties in de tweede bestuursrapportages.

Post onvoorzien

In de begroting 2016 en de jaren 2017 t/m 2019 houden we rekening met jaarlijks een post onvoorzien van € 50.000,-. De post onvoorzien ramen we in programma Dekking en onvoorzien. Indien nodig stellen we u via een apart raadsvoorstel of via de bestuursrapportage voor een beroep te doen op deze post.

Algemene reserve

Gelet op de omvang van de algemene reserve laten we met ingang van 2016 de algemene reserve weer meegroeien met de inflatie. Voor 2016 gaat het om € 21.000,-

We bepalen dit bedrag door 0,80% (prijsindex meicirculaire 2015) te berekenen over de stand van de reserves per 1 januari van het desbetreffende jaar ([conform uitgangspunten verordening 212](#)).

Weerstandsvermogen (geblokkeerde gedeelte algemene reserve)

Het geblokkeerde gedeelte van de algemene reserve, het weerstandsvermogen is per 1 januari 2016 € 7.570.000,-. Als we het hoge risicoafdekkingsniveau van de voorgaande jaren willen handhaven, dan komt het risicoprofiel in 2016 uit op bijna € 9,2 miljoen. Er is echter per 1 januari 2016 geen extra vermogen beschikbaar voor een aanvulling naar € 9,2 miljoen.

<i>bedragen x 1.000,-</i>	
	Stand per 01-01-2016
Vrije algemene reserve	€ 286
Geblokkeerde algemene reserve	€ 7.570
Totaal	€ 7.856

Volgens de gehanteerde simulatiemodellen kunnen we onze bestaande risico's wel op gemiddeld niveau afdekken in plaats van een hoog niveau.

Uitkomsten van de simulatiemodellen:

<i>Simulatiemodellen</i>	<i>bedrag laag</i>	<i>bedrag hoog</i>	<i>bedrag gemiddeld</i>
Monte Carlo simulatie	6.758	9.083	7.921
Normaal verdeling simulatie	6.053	10.138	8.095

Conclusie uit het bovenstaande is dat voor de gemeente Buren in 2016 de risico's groter zijn ten opzichte van voorgaande jaren. De risico's kunnen we in 2016 op een gemiddeld niveau afdekken. Gelet op de ervaringen in de afgelopen jaren met de aanspraken op de weerstandsreserve is dat voldoende. Voor het afdekken van de risico's van de grondexploitaties komen aparte voorstellen.

Voor een verdere toelichting verwijzen we naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Losse punten / aandachtspunten:

- In verband met de komst van de transities kennen we een andere programma-indeling in 2015 ten opzicht van 2014. In de programma's maken we een vergelijking tussen: werkelijk 2014, begroot 2015 en begroot 2016 tot en met 2019. Een goede vergelijking tussen 2014 en 2015 is bij de nieuwe programma's: Werk & inkomen, Jeugd, Wmo en Samenlevingszaken niet te maken. In deze programma's nemen we de werkelijke inkomsten / uitgaven 2014 niet op. Bij de overige programma's zijn de effecten minimaal en is de vergelijking goed in beeld te brengen. Hier nemen we de werkelijke inkomsten / uitgaven wel op.
- In de meerjarenbegroting 2016 - 2019 verwerkten we de prijs- en loonindex. We indexeren de lonen met 1%. Voor prijsindexering rekenen we met 0,8%.

Nieuwe onderdelen

- In de paragraaf "weerstandsvermogen en risicobeheersing" nemen we vijf nieuwe kengetallen op. Zoals eerder aangekondigd in de decembercirculaire 2014 stelde de Adviescommissie vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in 2014 voor zijn advisering een zevental uitgangspunten op, waarbij de rode draad is: versterking van de horizontale verantwoording. Het BBV schrijft voor dat we in de paragraaf "weerstandsvermogen en risicobeheersing" een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen opnemen. Deze kengetallen gelden voor de begroting vanaf 2016 en de jaarstukken vanaf 2015. Naast de kengetallen nemen we een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie op.
- Er is een nieuwe paragraaf "bezuinigingen" toegevoegd;
- In hoofdstuk 3 nemen we nieuw het overzicht "meerjarige economische kostensoorten" op;
- In hoofdstuk 3 nemen we nieuw het overzicht "uitgangspunten" op;

Programma

Bestuur en burger

De visie van het programma

Een dienstverlenende en vraaggerichte gemeentelijke organisatie, die de klant centraal stelt en er voor de burger is. De organisatie werkt interactief samen met de burgers en maatschappelijke organisaties.

Hoofddoelstelling

Hoofddoelstelling	Doelstelling Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?
De gemeente Buren wil zich kenmerken door een professioneel en daadkrachtig bestuur. Met een goede wisselwerking tussen de burgers en bestuur. Ook streeft zij verdere verbetering van de dienstverlening na.	1) De burgers hebben het vertrouwen dat het bestuur beleid ontwikkelt, besluiten neemt en diensten verleent die in het belang zijn van de lokale gemeenschap. U vertegenwoordigt de bevolking. U stelt de beleidskaders vast en controleert het ons, c.q. het gevoerde beleid.	– Wij informeren u zodanig dat u uw werk optimaal kan uitvoeren. De informatie moet beknopt en op maat zijn. Met deze informatie wordt u in staat gesteld om inhoud te geven aan uw rol. – Wij herijken met u de afspraken over de wijze waarop wij u de informatie verstrekken (planning en control). – Door efficiënter te vergaderen hebt u meer tijd om de rol van volksvertegenwoordigende op te pakken.
	2) In de gemeentelijke dienstverlening realiseren we de kortste weg naar een adequaat antwoord. Buren biedt een ingang voor alle lokale overheidsdiensten en doet dat samen met organisaties waaraan uitvoering van gemeentelijke taken is overgedragen. Buren stimuleert in haar dienstverlening de zelfredzaamheid van inwoners en biedt waar nodig passende ondersteuning.	– We realiseren voor alle vragen van burgers en bedrijven een goed toegankelijk loket. – De inwoner kan kiezen of hij/zij de gemeente benadert of rechtstreeks een uitvoerende partij. – Onze dienstverlening is begrijpelijk, vriendelijk en snel. – We hanteren en realiseren servicenormen voor balie en telefonie. – We bieden zoveel mogelijk diensten digitaal aan, maar zorgen ook voor passende dienstverlening via telefoon, balie, post, huisbezoek. – We toetsen het niveau van de dienstverlening periodiek met klanttevredenheidsonderzoeken; – We werken aan verbetering & doorontwikkeling van zaakvolgsysteem en centraal meldpunt.

Hoofddoelstelling (vervolg)

Hoofddoelstelling	Doelstelling Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?
De gemeente Buren wil zich kenmerken door een professioneel en daadkrachtig bestuur. Met een goede wisselwerking tussen de burgers en bestuur. Ook streeft zij verdere verbetering van de dienstverlening na.	3) Uitvoering college-programma 2014 / 2018.	– In het najaar 2015 is een Startnotitie over samenwerking en toekomst door u behandeld. De verdere uitwerking hiervan wordt in 2016 opgepakt; – De gemeente Buren blijft een zelfstandige gemeente met een ambtelijke organisatie die als regisseur klein en krachtig is; – We werken concreet aan de ontwikkeling van de vaardigheden voor een regiegemeente (sturen op resultaat en contractmanagement); – We passen in 2e helft 2016 de informele aanpak en waar nodig mediation toe bij geschillen; – We werken eind 2016 in een nog papierarmere organisatie; – Het huidige gemeentehuis blijft gemeentekantoor en voor de overvloedige m2 streven we naar nieuwe bestemmingen in 2016.
	4) Houdbare financiële positie is conform de richtlijnen van de provincie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), Informatie voor Derden (IV3) e.d.	– Eind 2014 heeft besluitvorming plaatsgevonden m.b.t. het project Begroting op Peil 2018. In 2016 voeren we de taakstellingen uit dit project verder uit. Als gevolg van de besluiten is de Meerjarenbegroting 2016/2019 sluitend.

De inkomsten / uitgaven van programma Bestuur en burger

Wat kost programma Bestuur en burger ? (€ x 1.000,-)

Coördinerend portefeuillehouder	J.A. de Boer					
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Lasten	5.637	5.179	5.060	5.090	5.101	5.068
Baten	-695	-606	-592	-636	-638	-641
Saldo programma	4.942	4.573	4.468	4.454	4.463	4.427

De incidentele baten en lasten van programma Bestuur en burger

Wat zijn de incidentele baten en lasten van programma Bestuur en burger? (€ x 1.000,-)

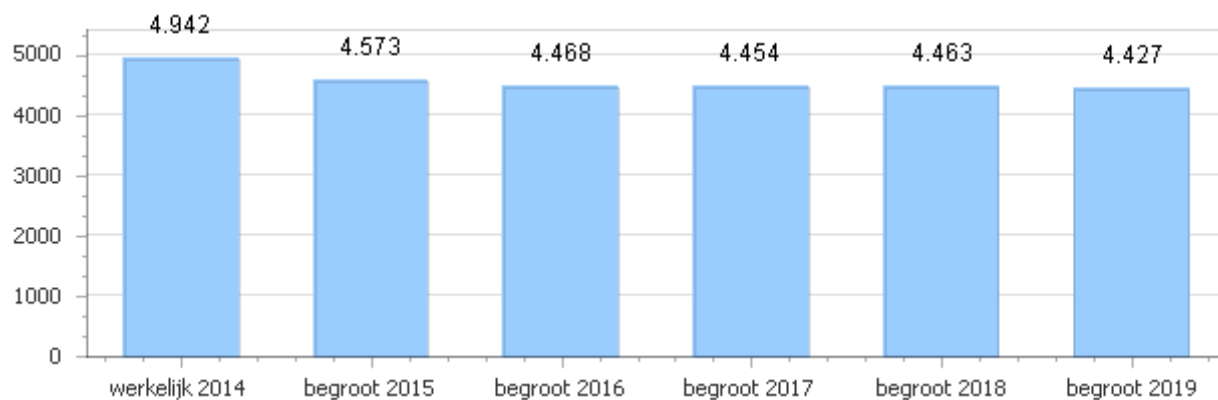
	Begroot 2016		Begroot 2017		Begroot 2018		Begroot 2019	
	Struc- tureel	Inciden- teel	Struc- tureel	Inciden- teel	Struc- tureel	Inciden- teel	Struc- tureel	Inciden- teel
Voorlichting & communicatie (ODR)		115		115		115		115
Saldo lasten programma	4.945	115	4.975	115	4.986	115	4.953	115
Voorlichting & communicatie (ODR)		- 124		- 124		- 124		- 124
Saldo baten programma	- 468	- 124	- 512	-124	- 514	- 124	- 508	- 124

De reserves van programma Bestuur en burger

Wat zijn de reserves van programma Bestuur en burger? (€ x 1.000,-)

Stand reserves per 31/12						
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Geen reserves voor dit programma						

Saldo programma Bestuur en burger (x € 1.000,-)



Ter informatie: de kern beheerproducten van programma Bestuur en burger

Raad

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. U bent tevreden over de ambtelijke ondersteuning. 2. U bent tevreden over de voorbereiding van de besluitvorming.	1.1 Wij zorgen dat u adequaat wordt ondersteund. Hierbij ligt de nadruk op uw duaal handelen. 1.2 Doelgerichte planning en control (begroting en rekening, planning en uitvoering). 1.3 Accountant en Rekenkamercommissie in staat stellen het adviseurschap aan u op adequate wijze in te vullen. 1.4 Voortzetting inzet middelen (digitaal, social media).	1.1 en 1.2 Afstemming in de Kwaliteitscommissie (min. 4 maal per jaar) en afstemming in het fractievoorzittersoverleg (beleidsagenda raad en jaarplan griffie). 1.3.1 De accountant adviseert u actief over de grote risico's in de jaarrekening. 1.3.2 onderzoeken en/of brieven Rekenkamercommissie. 1.4 Zie jaarverslag griffie. 2. Continue evaluatie voorbereiding besluitvorming in fractievoorzittersoverleg en agendacommissie.

College en de burgemeester

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Wij nemen goede besluiten en bereiden voor u de besluitvorming voor. 2. U heeft alle informatie die nodig is om zijn werk te doen. 3. Wij voeren uw besluiten uit.	1.1 De ambtelijke organisatie adviseert en ondersteunt ons in het nemen van goede besluiten. 1.2. Politiek invoelvermogen verder ontwikkelen. 2.1. Wij zien erop toe dat u tijdig en adequaat wordt geïnformeerd. 3.1 Uitvoeringshandelingen doen.	1.1 Wekelijkse B&W-vergaderingen o.b.v. bestuurlijke planning. 1.2. Blijvend agendapunt voor juridisch vakberaad en teamleidersoverleg. 2.1 Adequate raadsinformatie via raadsvoorstellen, RI-brieven, Raadsjournaal, flitsberichten, persberichten, besluitenlijsten, vragen beantwoorden. 3.1 Verantwoording via de jaarrekening.

Voorlichting en communicatie

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. De organisatie past burgerparticipatie goed toe. 2. 70% van de burgers vindt dat ze goed geïnformeerd zijn over beleid van de gemeente. 3. De gemeente Buren krijgt een beter imago in de ogen van haar burgers.	1.1 Wij maken jaarlijks een bestuursevaluatie en formuleren verbeterpunten. Wij beslissen hierover en u wordt geïnformeerd. 2.1 Het signaleren van ontwikkelingen in de informatievoorziening. 3.1 Het imago van de gemeente Buren verbeteren door er voor te zorgen dat de lokale media tevreden zijn over de informatievoorziening vanuit de gemeente.	1.1 Het verwerken van de verbeterpunten uit de evaluatie. Waaronder het beter in kaart brengen van kosten en opbrengsten van burgerparticipatie. 2.1 Het herhalen van het onderzoek uit 2012. 3.1 Dit via 35 persgesprekken per jaar, 35 persberichten, 150 persvragen.

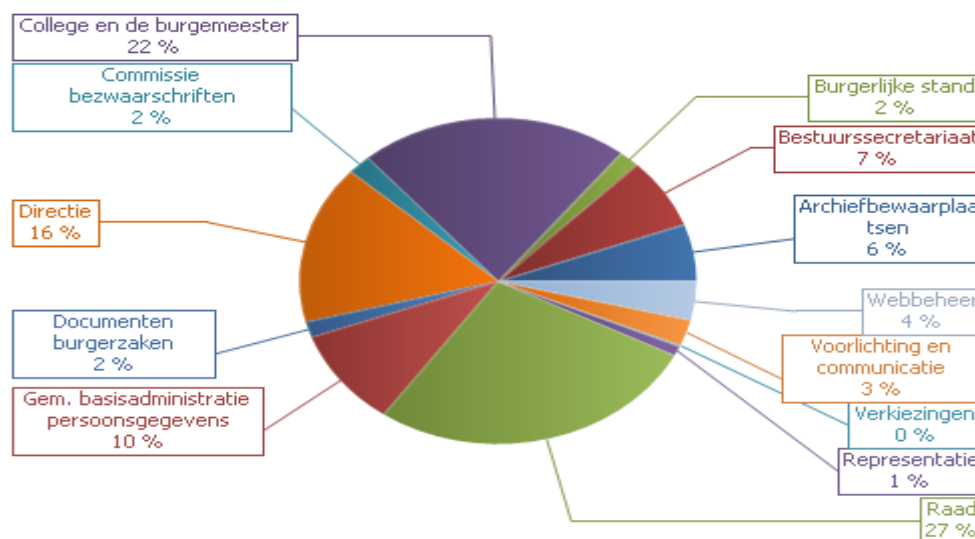
Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Een moderne basisregistratie, waarmee persoonsgegevens snel, effectief en efficiënt ter beschikking kunnen worden gesteld. 2. Voorkomen van fouten in correspondentie met onze inwoners. 3. Correcte uitvoering van naturalisaties.	1.1 We voldoen aan de wettelijke normen voor inhoudelijke kwaliteit van de persoonsgegevens, privacybescherming en procesmatig werken. 2.1 We zorgen voor organisatiebreed verplicht gebruik van de persoonsgegevens uit de BRP bij de uitvoering van diverse publiekrechtelijke taken. 2.2 Eenmalige verstrekking, meervoudig gebruik van persoonsgegevens. 3.1 We brengen advies uit aan het Ministerie van Justitie, binnen de wettelijke termijn.	1.1 Permanent proces. Periodiek interne kwaliteitsaudits 2.1 In 2016 de zelfevaluatie/ kwaliteitsaudit BRP met goed gevolg doorlopen. 3.1 Jaarlijks brengen we 15 adviezen uit.

Ter informatie: beheerproducten programma Bestuur en burger

Beheerproducten: meerjarig budget (€ x 1.000,-)

Beheerproducten (portefeuillehouder)	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Raad (J.A. de Boer)	1.504	1.491	1.217	1.221	1.229	1.213
College en de burgemeester (J.A. de Boer)	1.240	1.132	983	983	985	980
Commissie bezwaarschriften (J.A. de Boer)	130	117	85	85	85	85
Directie (J.A. de Boer)	769	590	704	701	702	700
Voorlichting en communicatie (J.A. de Boer)	98	141	115	110	109	105
Bestuurssecretariaat (J.A. de Boer)	171	147	312	312	312	311
Representatie (J.A. de Boer)	38	40	43	43	43	43
Burgerlijke stand (J.A. de Boer)	58	76	77	76	76	76
Gem basisadm persoonsgegevens (JA de Boer)	362	359	431	427	427	425
Documenten burgerzaken (J.A. de Boer)	-48	5	69	33	31	28
Verkiezingen (J.A. de Boer)	139	80	7	34	34	34
Webbeheer (J.A. de Boer)	165	144	172	171	171	170
Archiefbewaarplaatsen (A.M.T. Vreman)	314	252	254	257	259	259
Saldo programma Bestuur en burger	4.942	4.573	4.468	4.454	4.463	4.427



Ter informatie: bestaande beleidskaders

- 2002: Verordening op de ambtelijke bijstand en de fractieondersteuning
- 2003: Klachtenregeling gemeente Buren
- 2003: Verordening 213 (Accountant)
- 2004: Handvest Informatieplicht
- 2006: Nota raadscommunicatie Buren
- 2006: Verordening externe klachtbehandeling (ombudscommissie)
- 2008: Verordening commissie bezwaarschriften
- 2009: Burgerparticipatie
- 2009: Verordening financiële bijdrage fractieondersteuning
- 2011: Inspraak- en participatieverordening
- 2011: Rekenkamercommissie (wijz. verordening en benoeming voorzitter)
- 2011: Verordening op het onderzoeksrecht van de Raad
- 2012: Organisatieontwikkeling
- 2012: Toekomst lokaal bestuur en samenwerking
- 2013: Verordening Basisregistratie Personen (BRP)
- 2014: Gedragscode politieke ambtsdragers
- 2014: Reglement van orde gemeenteraad Buren
- 2014: Verordening op de voorbesprekingen/Informatie bijeenkomsten
- 2015: Financiële verordening 212 gemeente Buren 2015
- 2015: Kaders gemeentelijke dienstverlening

Programma

Openbare orde en veiligheid

De visie van het programma

De veiligheid in de gemeente Buren zoveel mogelijk bevorderen en het handhaven van de openbare orde. Burgers voelen zich het best thuis in een omgeving die veiligheid biedt en hen ook het gevoel van veiligheid geeft.

Hoofddoelstelling

Hoofddoelstelling	Doelstelling Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?
In samenwerking met partners en inwoners zorgen we voor een veilige leefomgeving in de gemeente Buren.	1) Voorkomen van inbreuken op (openbare) orde, leefbaarheid en veiligheid.	– Gebruik maken van de kracht van de burger, versterken positie signaleringsgroepen en ondersteunen van andere initiatieven; – Waar mogelijk ondersteunen bij de toepassing van (pre)mediation tussen burgers; – Preventie activiteiten o.a. op het gebied van woninginbraken.
	2) Verbeteren van de sociale veiligheid en leefbaarheid door het oppakken van speerpunten uit de kadernota veiligheid.	– In 2016 brengen we de grootste integrale veiligheidsrisico's in beeld; – We hebben een Kadernota 2015 - 2018 voor Buren opgesteld waarin de speerpunten en doelstelling van het veiligheidsbeleid zijn opgenomen; – Deze speerpunten en doelstellingen werken we jaarlijks uit in een uitvoeringsplan; – Het uitvoeringsplan Buren wordt jaarlijks door het ons geëvalueerd en u wordt in januari daarover geïnformeerd; – Omdat veiligheid grensoverschrijdend is, maken we samen met de gemeenten uit ons basisteam De Waarden (9 gemeenten Rivierenland) jaarlijks een uitvoeringsplan.
	3) Voldoen aan de norm van de Wet veiligheidsregio's.	– Regionale crisisteams zijn sinds 1-1-2015 volledig operationeel en dragen bij aan de kwaliteit van de hulpverlening en het veiligheidsgevoel van de inwoners; – In 2016 zorgen wij voor bijscholing rampenbestrijding.

De inkomsten / uitgaven van programma Openbare orde en veiligheid

Wat kost programma Openbare orde en veiligheid ? (€ x 1.000,-)

Coördinerend portefeuillehouder		J.A. de Boer					
		Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Lasten		2.037	2.169	2.122	2.122	2.122	2.120
Baten		-204	-46	-30	-30	-30	-30
Saldo programma		1.833	2.123	2.092	2.092	2.092	2.091

De incidentele baten en lasten van programma Openbare orde en veiligheid

Wat zijn de incidentele baten en lasten van programma Openbare orde en veiligheid? (€ x 1.000,-)

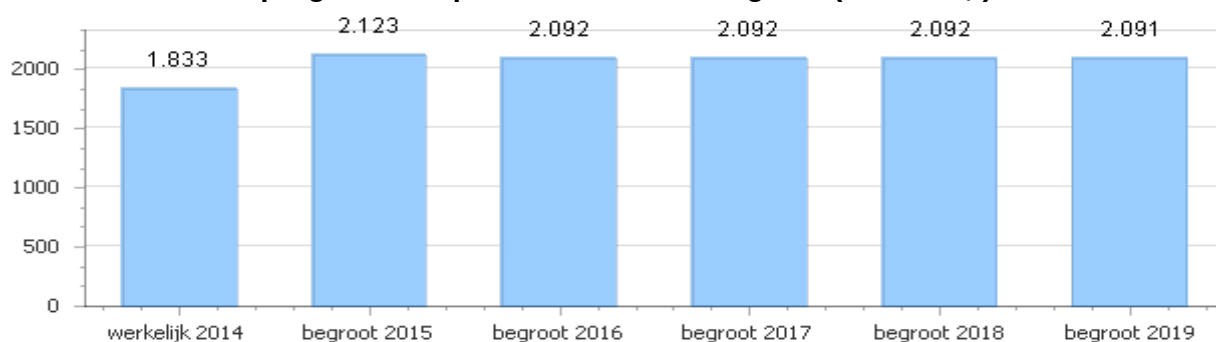
	Begroot 2016		Begroot 2017		Begroot 2018		Begroot 2019	
	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel
Saldo lasten programma	2.122	0	2.122	0	2.122	0	2.120	0
Saldo baten programma	- 30	0	- 30	0	- 30	0	- 30	0

De reserves van programma Openbare orde en veiligheid

Wat zijn de reserves van programma Openbare orde en veiligheid? (€ x 1.000,-)

Stand reserves per 31/12							
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	
Brandweerkazerne Beusichem	204	204	204	204	204	204	

Saldo programma Openbare orde en veiligheid (x € 1.000,-)



Ter informatie: de kern beheerproducten van programma Openbare orde en veiligheid

Crisisbeheersing

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
Voldoen aan wettelijke verplichting. 2. Een kwalitatief hoogwaardige crisisorganisatie. 3. Medewerkers die voldoen aan de regionale kwaliteitseisen.	2.1 Opleiden en trainen functionarissen stafsectie Bevolkingszorg. 2.2 Opleiden en trainen functionarissen gemeentelijke teams. 3.1 Uitvoering geven aan regionale beleidsplannen en het regionale Jaarplan Opleiden, Trainen en Oefenen van de VRGZ 2016.	2.1 Regionaal opleidingsprogramma uitvoeren. 2.2 Samen met VRGZ lokale opleidingen / trainingen verzorgen. 3.1 Regionaal inkopen en aanbieden van noodzakelijke opleidingen en trainingen.

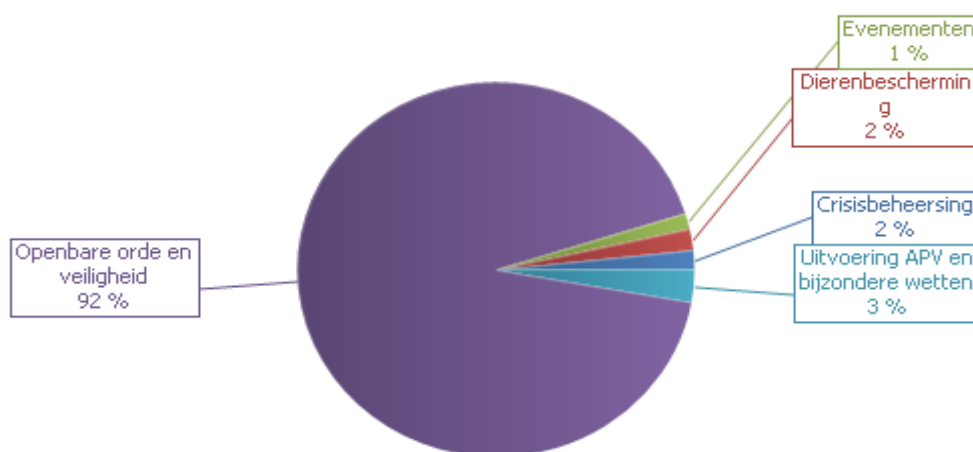
Openbare orde en veiligheid

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Een veilige leef- en woonomgeving. 2. Terugdringen criminaliteit en overlast.	1.1 Op basis van een veiligheidsanalyse prioriteiten, ambities en doelstellingen vaststellen. Deze jaarlijks monitoren en inspelen op trends en ontwikkelingen. 2. De speerpunten jaarlijks uitwerken in een Jaarplan, waarin per speerpunt aangegeven wordt welke maatregelen en acties ondernomen worden om de criminaliteit en overlast terug te dringen. Het Jaarplan tijdig evalueren en daar waar nodig bijsturen / nieuwe acties en maatregelen opnemen.	1.1 In het Integraal Veiligheidsplan 2015 - 2018 staan de belangrijkste veiligheidsthema's (speerpunten) met daarbij doelstellingen. 2. In het Jaarplan 2016 worden de acties en maatregelen per speerpunt weergegeven.

Ter informatie: beheerproducten programma Openbare orde en veiligheid

Beheerproducten: meerjarig budget (€ x 1.000,-)

Beheerproducten (portefeuillehouder)	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Crisisbeheersing (J.A. de Boer)	62	67	35	35	35	35
Uitvoering APV & bijzondere wetten (JA de Boer)	4	79	58	58	58	58
Openbare orde en veiligheid (J.A. de Boer)	1.713	1.928	1.932	1.932	1.932	1.932
Evenementen (J.A. de Boer)	31	30	29	29	29	29
Dierenbescherming (S. van Alfen)	22	19	38	38	38	38
Saldo programma Openbare orde& veiligheid	1.833	2.123	2.092	2.092	2.092	2.091



Ter informatie: bestaande beleidskaders

- 2014: Algemene plaatselijke verordening
- 2015: Integraal Veiligheidsplan 2015-2018
- 2015: Uitvoeringsplan Veiligheid 2016 (najaar 2015)

Programma

Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur

De visie van het programma

De kwaliteit van de openbare ruimte draagt in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid, de aantrekkelijkheid en de veiligheid van onze gemeente. Dit geldt voor zowel de eigen bewoners, als bezoekers. We werken samen met bewoners en anderen aan een leefbare, bruikbare, functionele, aantrekkelijke en veilige gemeente.

Hoofddoelstelling

Hoofddoelstelling	Doelstelling Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?
Realiseren, beheren en onderhouden van een leefbare, bruikbare, functionele en veilige buitenruimte. Waar we samen met de inwoners invulling aan geven.	1) Optimaal beheer openbare ruimte	Werkzaamheden in de openbare ruimte worden uitgevoerd conform het opgestelde beeldkwaliteitsplan.
	2) Samenhang in kwaliteit van inrichting, beleid, beheer en materiaalgebruik.	We geven invulling aan de in 2015 vastgestelde integrale visie openbare ruimte. We geven uitvoering aan de in 2015 vastgestelde beheerplannen
	3) Van Buiten naar Binnen: burgergericht	We betrekken de inwoners nadrukkelijk bij het proces van planvorming tot uitvoering. We leggen gemaakte keuzes helder uit. We vragen inwoners om hun mening en spelen in op signalen uit de samenleving. – We werken met servicenormen en kwaliteitsniveaus; – Meldingen zien we als verbeteringssignaal voor de dienstverlening en producten.

De inkomsten / uitgaven van programma Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur

Wat kost programma Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur ? (€ x 1.000,-)

Coördinerend portefeuillehouder		S. van Alfen					
		Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Lasten		8.576	10.723	10.344	10.257	10.272	10.304
Baten		-3.302	-3.649	-3.470	-3.372	-3.345	-3.344
Saldo programma		5.274	7.074	6.874	6.885	6.927	6.960

De incidentele baten en lasten van programma Openbare ruimte, vervoer & infrastructuur

Wat zijn de incidentele baten/lasten van programma Openb. ruimte, vervoer & infrastructuur? (€ x1.000,-)

	Begroot 2016		Begroot 2017		Begroot 2018		Begroot 2019	
	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel
Beheer oppervlaktewater		78		88				
Saldo lasten programma	10.266	78	10.169	88	10.272	0	10.304	0
		- 8		- 10				
Saldo baten programma	-3.462	- 8	- 3.362	- 10	- 3.345	0	- 3.344	0

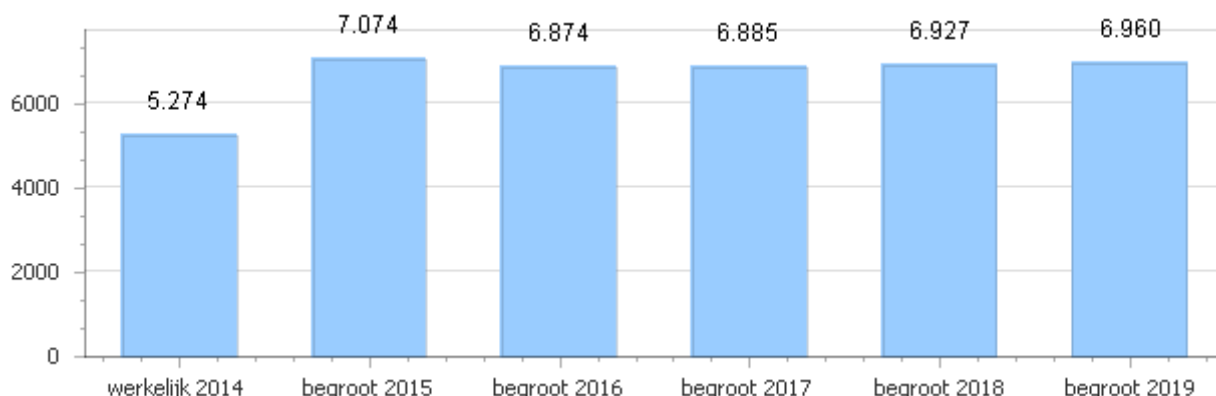
De reserves van programma Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur

Wat zijn de reserves van programma Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur? (€ x 1.000,-)

Stand reserves per 31/12							
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	
Omgevingsgerichte uitgaven & bovenplanse verevening	453	451	466	499	499	499	
Beheer oppervlaktewater	295	291	221	143	143	143	
Heractivering riolering *	1.617	1.427	1.284	1.160	1.043	929	

* Betreft een reserve om kapitaallasten te dekken. De omvang van de reserve is voldoende om alle toekomstige kapitaallasten te dekken.

Saldo programma Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur (x € 1.000,-)



Ter informatie: de kern beheerproducten van programma Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur

Onderhoud infrastructuur

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Wegen: Het in standhouden van de gemeentelijke wegen, conform het vastgestelde onderhoudsniveau RB (heel en veilig). 2. Civiele kunstwerken: Het in standhouden van de gemeentelijke kunstwerken, conform het vastgestelde onderhoudsniveau "functioneel".	1.1 In 2016 voldoet 80% van de wegen aan het vastgestelde onderhoudsniveau RB (heel en veilig) 2.1 In 2016 voldoet 90% van onze civiele kunstwerken aan het vastgestelde kwaliteitsniveau "functioneel"	1.1 Het inspecteren van het areaal. 1.2 Jaarlijkse prioritering van de onderhoudsmaatregelen. 1.3 Het geven van een opdracht voor de voorbereiding, uitvoering en toezicht op de onderhoudswerkzaamheden. 2.1 Vijf jaarlijkse inspectie van de gemeentelijke kunstwerken. 2.2 Jaarlijkse prioritering van de onderhoudsmaatregelen. 2.3 Opdracht geven voor de voorbereiding, uitvoering & toezicht op onderhoudswerkzaamheden.

Openbare ruimten

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Groen: Het in standhouden van het openbaar groen op het vastgestelde onderhoudsniveau. 2. Bomen: Het duurzaam onderhouden van de bomen. Beperken risico's en aansprakelijkheid stellingen. 3. Hondenbeleidsplan Beperken van de overlast.	1.1 We voldoen 100% aan kwaliteitsniveau: – Centrumgebied niveau A (netjes) – Woonwijken niveau B (basis) – Industrierreinen en buitengebied niveau C (sober).	Vergroten van de doelmatigheid door Integraal werken (IBOR) verder uit te werken. 1.1 In 2016 wordt de hele gemeente onderhouden op het afgesproken kwaliteitsniveau. 2.1 Het monitoren van de jaarlijkse inspectie en het onderhoud door de AVRI van de risicovolle bomen en van de inspectie van de overige bomen die de AVRI eenmaal per drie jaar doet.

Verkeer en vervoer

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Vervoer: Op de behoefte van de bewoners toegesneden openbaar vervoer bevorderen en handhaven. 2. Weg meubilair: Het weg meubilair is heel, schoon en netjes, maar er is best wat op aan te merken. 3. Verkeer: Het terugdringen van het aantal verkeersslachtoffers en het leefbaar en bereikbaar houden van de gemeente.	1.1 In stand houden van de dienstlijnen van het openbaar vervoer en/of alternatieven aanbieden (basismobiliteit). 2.1 Het straatmeubilair voldoet in 2016 voor 95 % aan het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau 3.1 In 2020 maximaal 1 dode & 14 ziekenhuisgewonden per jaar. 3.2 Verkeersvoorlichting en educatie op alle 16 basisscholen, peuterspeelzalen en voor- en naschoolse opvang. 3.3 Doelmatiger werken IBOR. 3.4 Binnen dijkverzwaringstraject inrichting verbeteren, bermverharding aanbrengen en aanwonenden (laten) informeren. 3.5 A15 veiliger maken en laten verbreden	1.1 Overleggen met provincie, instellingen en overige doelgroepen. 2.1. Straatmeubilair onderhouden op basisniveau en maandelijks controleren. 3.1 Aandeel fietsongevallen reduceren & verkeersveiligheid inrichten. 3.2 Een keer per jaar wordt het verkeers-examen afgenomen. 3.3 Bij het maken van de bestekken zoeken we aansluiting met andere beheerplannen. 3.4 Overleggen met Waterschap, aannemers en bewoners. 3.5 In regionaal verband afspraken maken, lobbyen & beleid ondersteunen voor plannen verbreding A15.

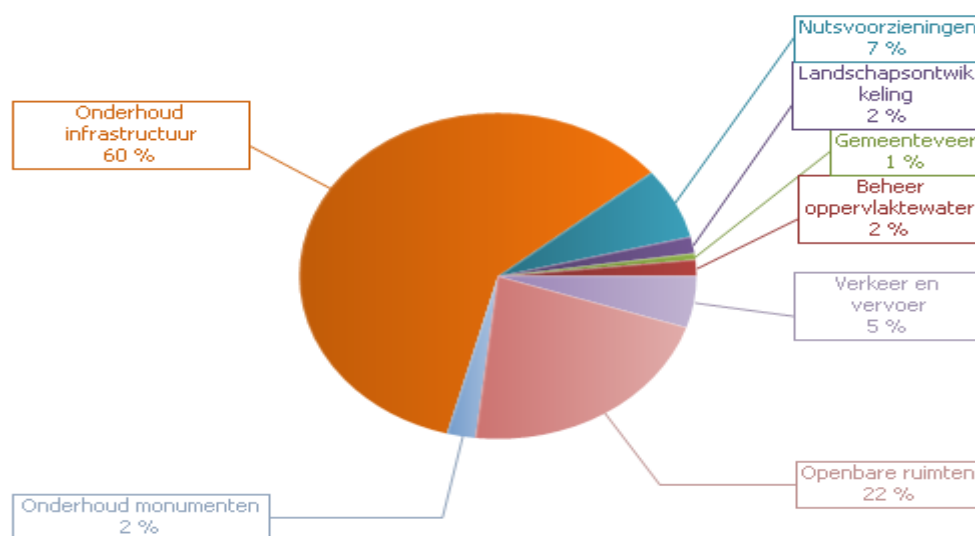
Riolering

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
Stedelijk afvalwater: Gezonde leefomgeving. Hemelwater: Het voorkomen van wateroverlast in de openbare ruimte. Grondwater: Structurele overlast van de grondwaterstand voorkomen. De prestaties die we moeten leveren om deze doelen te bereiken zijn met elkaar verweven. Dit is beschreven in de Activiteitenverkenning Riolerings (IN/1443338)	1. Het systeem is juist en compleet <i>(juiste systeem op de juiste plek)</i> 2. Het systeem is schoon, heel en veilig <i>(kwaliteit en toestand objecten)</i> 3. Het systeem functioneert naar behoren <i>(kwaliteit van het systeem)</i> 4. De organisatie is op orde 5. De dienstverlening is op orde <i>(Het is "Zó voor elkaar!")</i> 6. De financiën zijn op orde	1.1 percentage aangesloten percelen (afvalwater). 1.2 opgeloste en verdachte locaties foutaansluitingen 1.3 afgekoppeld oppervlak (voortgang in de tijd) 2.1 percentage rioolobjecten dat schoon is 2.2 percentage rioolobjecten dat actueel in beeld is. 2.3 percentage rioolobjecten dat voldoet aan de kwaliteitseisen. 3.1 percentage systemen waarvan het functioneren actueel in beeld is. 3.2 aantal meldingen water op straat (onvoorziene wateroverlast). 4.1 percentage actuele beheergegevens <i>(in ontwikkeling)</i>. 4.2 percentage maatregelen uitgevoerd binnen de gestelde termijn. 5.1 percentage meldingen waarvan de servicenorm gehaald wordt. 5.2 percentage meldingen met afhandeling naar tevredenheid 6.1 dekkingsgraad van de rioolheffing (meerjarig)

Ter informatie: beheerproducten programma Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur

Beheerproducten: meerjarig budget (€ x 1.000,-)

Beheerproducten (portefeuillehouder)	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Onderhoud infrastructuur (S. van Alfen)	3.116	3.686	4.170	4.175	4.181	4.217
Nutsvoorzieningen (S. van Alfen)	545	504	491	491	480	480
Openbare ruimten (S. van Alfen)	1.553	1.552	1.512	1.511	1.511	1.509
Verkeer en vervoer (S. van Alfen)	8	337	355	354	354	353
Gemeentevervoer (S. van Alfen)	-44	-44	-44	-44	-44	-44
Riolering (S. van Alfen)	-256	76	0	0	0	0
Begraafplaatsen (H.N. de Ronde)	0	20	0	0	0	0
Onderhoud monumenten (H.N. de Ronde)	0	157	162	161	177	177
Beheer oppervlaktewater (S. van Alfen)	239	298	114	121	154	154
Landschapsontwikkeling (S. van Alfen)	113	488	115	115	115	114
Saldo programma Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur	5.274	7.074	6.874	6.885	6.927	6.960



Ter informatie: bestaande beleidskaders

- 1998: Regionaal Verkeer- en Vervoerplan
- 2000: Uitwerkingsplan Duurzaam Veilig
- 2004: Nota Mobiliteit
- 2004: Nota Ruimte
- 2004: Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan
- 2008: Beleidsplan begraafplaatsen
- 2009: Beleidsplan GRP
- 2009: Waterplan
- 2010: Beheerplan groen
- 2010: Hondenbeleid
- 2011: Financiële actualisatie gemeentelijke rioleringsplan
- 2011: Regionaal Verkeersveiligheidsplan
- 2012: Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan
- 2012: Landschapsontwikkelingsplan
- 2013: Beheerplan onderhoud gebouwen
- 2013: Beleidsplan Openbare Verlichting
- 2014: Beheerplan baggeren
- 2014: Programma voor de Leefomgeving
- 2015: Integratie visie Openbare Ruimte
- 2015: Beheerplan Wegen (najaar 2015)
- 2015: Beheerplan Kunstwerken (najaar 2015)
- 2015: Beheerplan Straatmeubilair (najaar 2015)

Programma

Lokale economie

De visie van het programma

We versterken de lokale economie en werkgelegenheid in de gemeente Buren. In een veranderende maatschappij liggen nieuwe kansen. De sector recreatie en toerisme (vrijtijdseconomie) is een belangrijke economische drager. Toename van het aantal (dag-)toeristen en bestedingen in de gemeente is daarbij van belang. In de agrarische sector stimuleren we de verbredingsmogelijkheden als kamperen bij de boer en B&B. Het behoud van de fruitsector en overige agrarische bedrijven vinden we belangrijk en waar mogelijk ondersteunen we die.

Hoofddoelstelling

Hoofddoelstelling	Doelstelling Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?
Ontwikkeling van de lokale economie en werkgelegenheid in de gemeente Buren.	1) Versterking van het dagtoerisme in de Stad Buren.	– In 2016 geven we verder uitvoering aan de Koepelvisie Buren aan de hand van het Uitvoeringsplan.
	2) Versterking van de economische en recreatieve kracht van de gemeente Buren door verbinding te zoeken met recreatie, cultuur en natuur.	– We werken in regioverband de het "Regionaal Perspectief Vrijtijdseconomie 2015 - 2025" uit. – We faciliteren de aanleg van glasvezel in de gemeente Buren – We faciliteren de ontwikkeling van breedband door de Regio Rivierenland. – Het Ondernemersplatform in Buren is een reguliere gesprekspartner van de gemeente en fungeert als ontmoetingsplek tussen bedrijven en gemeentebestuur.
	3) Nieuwe bedrijven vestigen zich in de gemeente.	– We realiseren tot en met 2025 13 ha. netto bedrijventerrein in Maurik (Doejenburg II). – We promoten de uitgifte van het bedrijventerrein Doejenburg II in Maurik. We zetten dat in 2016 door op basis van herziene uitgangspunten "Verkoopplan bedrijventerrein Doejenburg". – We stellen de uitgifteprijzen van gronden vast. Daarbij kunnen strategische overwegingen een rol spelen zoals aandacht voor leegstand op bestaande bedrijventerreinen; ruime bestemming voor gebruiksmogelijkheden. – We faciliteren een plan voor de ontwikkeling van een winkelconcentratie in Lienden.

De inkomsten / uitgaven van programma Lokale economie

Wat kost programma Lokale economie ? (€ x 1.000,-)

Coördinerend portefeuillehouder		S. van Alfen					
		Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Lasten		728	707	620	619	618	616
Baten		-607	-183	-178	-178	-178	-178
Saldo programma		121	524	442	441	440	438

De incidentele baten en lasten van programma Lokale economie

Wat zijn de incidentele baten en lasten van programma Lokale economie? (€ x 1.000,-)

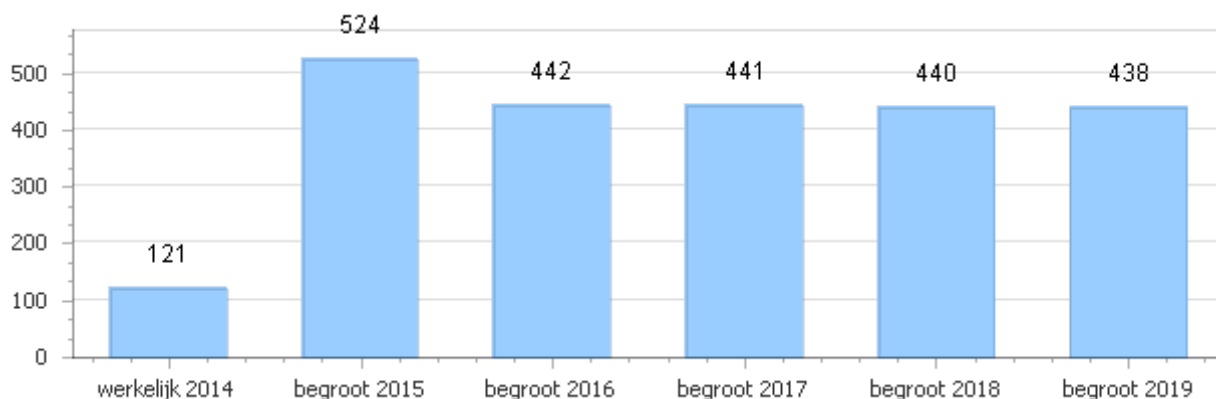
	Begroot 2016		Begroot 2017		Begroot 2018		Begroot 2019	
	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel
Saldo lasten programma	620	0	619	0	618	0	616	0
Saldo baten programma	- 178	0	- 178	0	- 178	0	- 178	0

De reserves van programma Lokale economie

Wat zijn de reserves van programma Lokale economie? (€ x 1.000,-)

Stand reserves per 31/12							
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	
Geen reserves voor dit programma							

Saldo programma Lokale economie (x € 1.000,-)



Ter informatie: de kern beheerproducten van programma Lokale economie

Grondzaken

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Het minimaal kostenneutraal juridisch en administratief beheer van gemeentelijke eigendommen.	1.1 Een beheersbaar eigendommenbeheer.	1.1 Overeenkomsten opstellen, actualiseren en beheren; raming 20 nieuwe overeenkomsten per jaar; 2x per jaar de administratieve afhandeling (circa 400 contracten). 1.2 Aan het begin van elk jaar actualisatie van de grondprijzenbrief. 1.3 Overeenkomsten opstellen voor restgroen stroken conform plan van aanpak restgroen; o.b.v. ervaringsgegevens 15 a 20 per jr. 1.4. Niet strategisch eigendom stoten we af of we maken ontwikkelingen mogelijk. Daarbij maken we een uitzondering voor de monumentale gebouwen zoals het poortgebouw, het Heerenlogement en het Oranjemuseum.

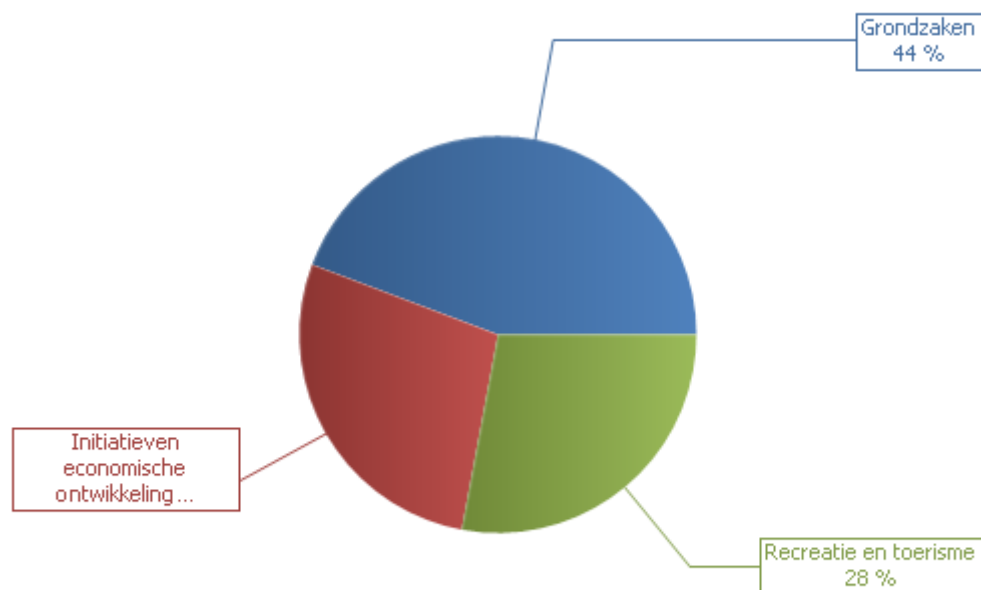
Initiatieven economische ontwikkeling

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Het beoogde effect is economische groei. Daarmee realiseren en vergroten van de werkgelegenheid binnen de gemeente.	1.1 Actieve rol van de gemeente door in te spelen op de ontwikkelingen van (agrarische) bedrijven. 1.2 Ontwikkelen van minimaal 1,5 ha op het bedrijventerrein Doejenburg II via verkoop van kavels. 1.3 Herijking van Regionaal Programma Bedrijventerreinen. Het doorontwikkelen van het Regionaal Ontwikkelbedrijf. Verdeling van uit te geven bedrijventerrein in de regio en verder ontwikkelen van de Logistieke Hotspot Rivierenland .	1.1 Weten wat er in de markt speelt door contacten met de ondernemers en daarop inspelen o.a. via Greenport / Fruitpact. 1.2 Acquisitie, promotie en marketing. 1.3 Deelname in de projecten ter verbetering van het vestigingsklimaat in alle gemeenten binnen Rivierenland. Zie regionaal Speerpunt Economie en Logistiek.

Ter informatie: beheerproducten programma Lokale economie

Beheerproducten: meerjarig budget (€ x 1.000,-)

Beheerproducten (portefeuillehouder)	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Grondzaken (H.N. de Ronde)	-193	201	196	195	194	193
Initiatieven econ. ontwikkeling (S. van Alfen)	143	199	123	123	123	122
Recreatie en toerisme (S. van Alfen)	171	125	123	123	123	123
Saldo programma Lokale economie	121	524	442	441	440	438



Ter informatie: bestaande beleidskaders

- 2009: Economisch Programmerings- en Ontwikkelingsdocument
- 2009: Sociaal Economische Visie Rivierenland 2009 -2020
- 2009: Structuurvisie Buren > economische paragraaf
- 2012: Kansenkaart recreatieve en toeristische ontwikkelingsmogelijkheden
- 2012: Structuurvisie Lingemeren
- 2012: Toeristisch recreatieve visie Regio Rivierenland 2012-2015, versterken en uitbouwen
- 2013: Koepelvisie Buren en Uitvoeringsprogramma
- 2014: Afsprakenkader uitgifte bedrijfsterreinen
- 2014: Ontwikkeling Logistieke Hotspot Rivierenland
- 2015: Regionale Detailhandelsvisie (najaar 2015)
- 2015: Regionale Speerpunten: Agribusiness, Economie & Logistiek en Recreatie & Toerisme (najaar 2015)
- 2015: [Breedband in Rivierenland](#) (najaar 2015)

Programma

Werk en inkomen

De visie van het programma

We bevorderen de economische zelfstandigheid van inwoners. Dit draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling en is van belang voor deelname aan de samenleving.

Hoofddoelstelling

Hoofddoelstelling	Doelstelling Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?
We willen dat centraal staat bij de burger: – de eigen verantwoordelijkheid; – de regie over het eigen leven; – de zelfredzaamheid.	1) Zoveel mogelijk inwoners van - gem. Buren - gem. Neder-Betuwe zijn economisch zelfstandig / onafhankelijk.	– We begeleiden inwoners naar werk en maatschappelijke participatie; – We bieden inkomensondersteuning en / of bedrijfskapitaal aan starters en zelfstandigen; – We adviseren en ondersteunen werkgevers t.b.v. behoud en versterking van werkgelegenheid – We stimuleren werkgevers om mensen met een beperking in dienst te nemen.
	2) Voor inwoners van - gem. Buren - gem. Neder-Betuwe die (tijdelijk) niet in hun bestaan kunnen voorzien, is er een sociaal vangnet.	– We zorgen voor een rechtmatige en doelmatige uitvoering van de verschillende wetten inkomensvoorziening (Participatiewet, IOAW, IOAZ en BBZ, regeling loonkostensubsidie) voor de gemeente Buren en de gemeente Neder-Betuwe.
	3) Inwoners met een laag inkomen komen niet in financiële problemen.	– We geven goede voorlichting over het minimabeleid; – We zorgen voor een rechtmatige en doelmatige uitvoering van het minimabeleid (Bijzondere bijstand, Individuele inkomensvoorziening, Individuele studietoelage, Participatieregeling minima, Wet Kinderopvang, Tegemoetkoming Chronisch Ziekten en Gehandicapten).
	4) Inwoners met problematische schulden van - gem. Buren - gem. Neder-Betuwe worden zo snel mogelijk geholpen.	– We voeren de Wet schuldhulpverlening uit – We geven informatie en advies; – We bemiddelen bij schuldenregeling; – We treffen betalingsregeling(en); – We bieden inkomensbeheer; – We begeleiden inwoners op weg naar een zelfstandig en verantwoord financieel beheer.

De inkomsten / uitgaven van programma Werk en inkomen

Wat kost programma Werk en inkomen ? (€ x 1.000,-)

Coördinerend portefeuillehouder	S.T. Klein - de Jong					
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Lasten		7.065	6.453	6.173	6.003	5.972
Baten		-2.409	-2.075	-1.964	-1.964	-1.964
Saldo programma		4.656	4.378	4.210	4.040	4.009

De incidentele baten en lasten van programma Werk en inkomen

Wat zijn de incidentele baten en lasten van programma Werk en inkomen? (€ x 1.000,-)

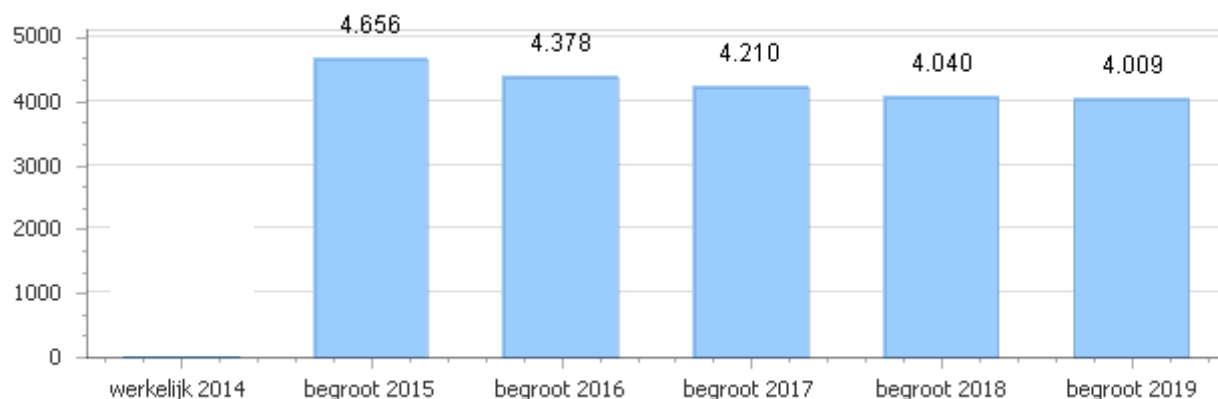
	Begroot 2016		Begroot 2017		Begroot 2018		Begroot 2019	
	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel
Saldo lasten programma	6.453	0	6.173	0	6.003	0	- 5.972	0
Saldo baten programma	- 2.075	0	- 1.964	0	- 1.964	0	- 1.964	0

De reserves van programma Werk en inkomen

Wat zijn de reserves van programma Werk en inkomen? (€ x 1.000,-)

Stand reserves per 31/12							
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	
Geen reserves voor dit programma							

Saldo programma Werk en inkomen (x € 1.000,-)



Ter informatie: de kern beheerproducten van programma Werk en inkomen

Bijstandsverlening zelfstandigen

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. We helpen inwoners om hun bedrijf voort te zetten als ze in financiële problemen zijn gekomen. We doen dit met een lening of uitkering als een commerciële bank niet helpt. 2. We bieden werkloze inwoners de mogelijkheid om hun eigen bedrijf te starten zodat ze zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien.	Een rechtmatige en doelmatige uitvoering van het besluit bijstandsverlening zelfstandigen.	Permanente activiteit, afhankelijk van de vraag. Aanvragen: - Bedrijfskrediet: ca. 16 - Levensonderhoud: ca. 4 Debiteuren: - Uitstaande leningen: ca. 34 (Raming 2016 op basis van ervaringscijfers 2014 en eerdere jaren.)

Minimabeleid

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. We willen voorkomen dat inwoners met een laag inkomen in financiële problemen komen.	1.1 Een rechtmatige en doelmatige uitvoering van de Participatiewet en het gemeentelijke minimabeleid.	1.1 Permanente activiteit, afhankelijk van de vraag. (Raming 2016 op basis van ervaringscijfers 2014 en eerdere jaren.) Aanvragen: - Bijzondere bijstand: 176 - Individuele inkomens-toeslag: 42 - Individuele studie-toeslag: 3 - Participatieregeling minima: 148

Activering en re-integratie

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Alle inwoners doen mee in de samenleving. Ze hebben werk en / of een zinvolle tijdsbesteding.	1.1 Een juiste invulling van het gemeentelijk besluit educatiebedragen (artikel 2.3.3. WEB). 1.2 Een rechtmatige en doelmatige uitvoering van de Wet werk en bijstand en soortgelijke regelingen. 1.3 Het geven van informatie, begeleiding en een inburgeringsvoorziening aan iedere (nieuwe) inburgeringsplichtige.	1.1 Permanente activiteit, afhankelijk van de vraag en beschikbare middelen. (Raming 2016 op basis van ervaringscijfers 2014 en eerdere jaren.) Trajecten: - Gesubsidieerd werk: 3 - Werkervaringsplaats: 24 - Stage: 12 - Directe bemiddeling: 68 - Beroepsopleiding: 5 - Psych. hulpverlening: 9 - Onderzoek arbeid: 24 - Vrijwilligerswerk: 20

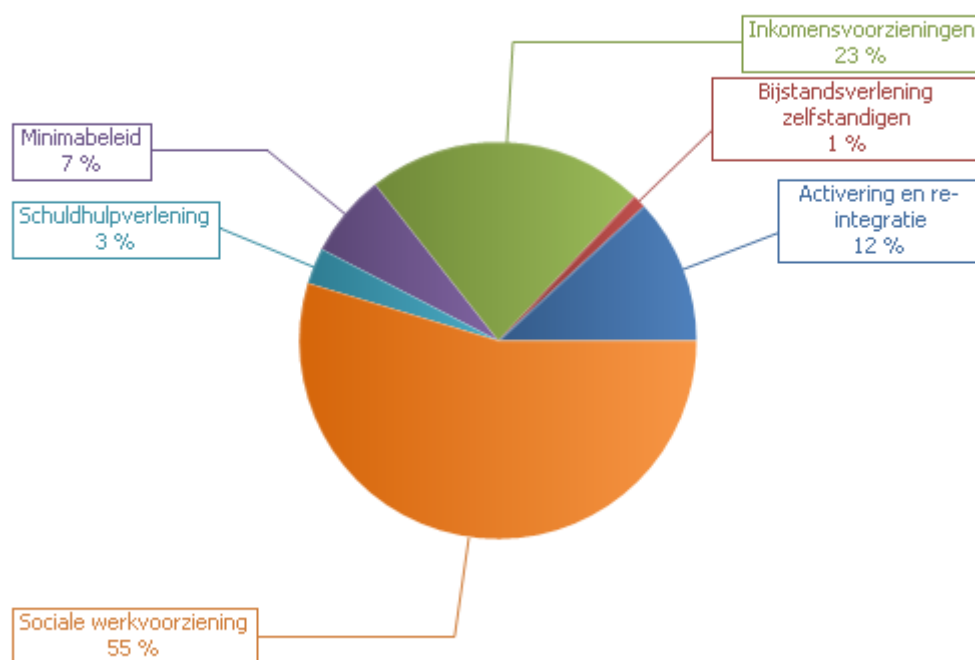
Inkomensvoorziening

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Er is een sociaal vangnet voor inwoners die (tijdelijk) zelf onvoldoende inkomen hebben. 2. Inwoners zijn zo snel mogelijk (weer) economisch zelfstandig. De uitkeringsduur is zo kort mogelijk. 3. De dienstverlening is correct en gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid van de cliënt.	1.1 Een rechtmatige en doelmatige uitvoering van: • de Participatiewet • de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW); • de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk gewezen zelfstandigen (IOAZ); 2.1 We ontwikkelen een adequate werkgeversbenadering en maken afspraken met de Werkzaam over beschut werk en plaatsing van beperkt arbeidsgeschikten met loonkostensubsidie die onder de Participatiewet vallen.	1.1 Permanente activiteit afhankelijk van de vraag. (Raming 2016 op basis van ervaringscijfers 2014 en eerdere jaren.) Af te handelen aanvragen - Participatiewet: 170 - IOAW: 10 - IOAZ: 4 Toe te kennen aanvragen - Participatiewet: 118 - IOAW: 9 - IOAZ: 3 Lopende uitkeringen: - Participatiewet: 172 - IOAW: 20 - IOAZ: 6 Te beëindigen uitkeringen - Participatiewet: 105 - IOAW: 2 - IOAZ: 2 Gerealiseerde plaatsingen beschut werk: 3 2.1 Uitwerking vindt plaats als de Werkzaam is opgericht en functioneert.

Ter informatie: beheerproducten programma Werk en inkomen

Beheerproducten: meerjarig budget (€ x 1.000,-)

Beheerproducten (portefeuillehouder)	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Inkomensvoorzieningen (S.T. Klein - de Jong)		1.002	991	1.015	1.017	1.014
Activering en re-integratie (S.T. Klein - de Jong)		700	519	518	518	517
Bijstandsverlening zelfstandigen (S.T. Klein)		53	49	48	48	48
Minimabeleid (S.T. Klein - de Jong)		256	296	295	295	294
Schuldhelpverlening (S.T. Klein - de Jong)		70	128	127	127	126
Sociale werkvoorziening (S.T. Klein - de Jong)		2.575	2.394	2.205	2.034	2.008
Saldo programma Werk en inkomen		4.656	4.378	4.210	4.040	4.009



Ter informatie: bestaande beleidskaders

- 2012: Beleidsplan Schuldhelpverlening 2012-2016
- 2012: Beleidsregels Schuldhelpverlening
- 2014: Besluit nadere regels bijzondere bijstand gemeente Buren
- 2014: Verordening afstemming Participatiewet. Bbz, IOAW, IOAZ gemeente Buren
- 2014: Verordening cliëntenparticipatie werk en inkomen gemeente Buren
- 2014: Verordening handhaving Participatiewet, Bbz, IOAW, IOAZ gemeente Buren
- 2014: Verordening individuele inkomenstoelage gemeente Buren
- 2014: Verordening individuele studietoelage Participatiewet gemeente Buren
- 2014: Verordening loonkostensubsidie Participatiewet gemeente Buren
- 2014: Verordening participatieregeling minima gemeente Buren
- 2014: Verordening re-integratie Participatiewet, IOAW, IOAZ gemeente Buren
- 2014: Verordening tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten gemeente Buren
- 2014: Verordening tegenprestatie Participatiewet, IOAW, IOAZ gemeente Buren
- 2014: Verordening verrekening boete bij herhaald misbruik sociale zekerheid gemeente Buren
- 2015: Beleidsregels kostendelers norm Participatiewet (najaar 2015)
- 2015: Beleidsregels loonkostensubsidie Participatiewet (najaar 2015)

Programma

Jeugd

De visie van het programma

- *Ieder mens heeft invloed op zijn leven.* Soms is die invloed kleiner geworden, waardoor iemand minder goed in staat is om zijn eigen problemen op te lossen. Hulpverlening richt zich er dan ook op om eigen kracht van de cliënt zo groot mogelijk te maken.
- *Hoe groot onze eigen kracht ook is, een mens kan niet altijd alles alleen.* Daarom helpen inwoners elkaar, omdat nu eens de een, dan weer de ander hulp kan gebruiken. Hulpverlening richt zich dan ook altijd op het sociale netwerk van de cliënt;
- *We houden problemen zo klein mogelijk.* Hulp moet je dichtbij organiseren, door vertrouwde gezichten. Omdat hulp iets is van mens tot mens, waarbij vertrouwen en je gehoord en begrepen voelen de basis is. Die basis moet goed zijn, wil de hulpverlening kans van slagen hebben. Daarmee voorkomen we dat problemen zo uit de hand lopen dat specialistische zorg nodig is.
- *We werken niet langs elkaar heen.* We kijken met een brede blik naar wat er nu écht nodig is en pakken de oorzaken aan. Mensen staan in contact met hun directe omgeving. Hulpverlening is in staat om op dit informele veld aan te sluiten. Hulpverlening krijgt de ruimte om te doen wat nodig is.
- *Het gaat ons er niet om wat iemands probleem is, maar meer wat iemand nodig heeft om weer mee te kunnen doen aan de samenleving.* Daarbij kijken we eerst naar collectieve oplossingen. Als dat geen oplossing biedt, dan levert de gemeente maatwerk.
- *Cliënten krijgen invloed op welke hulpverlening of welke hulpverlener ze krijgen.* Ook bij het bepalen of de hulpverlening het gewenste resultaat heeft is het oordeel van de cliënt het uitgangspunt.
- *Er zijn situaties mogelijk waarbij de veiligheid van het kind in het geding is. Elk kind in een gevaarlijke situatie bieden we zo snel mogelijk een veilige(r) situatie.* Maar we proberen hoe dan ook zo snel mogelijk om de gevaarlijke situatie te herstellen en terug te brengen naar een veilige situatie. Een kind is, als het even kan, bij de eigen ouders.

Hoofddoelstelling

Hoofddoelstelling	Doelstelling Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?
Kinderen kunnen zich goed ontwikkelen in een veilige omgeving.	1) Focus op eigen kracht: Ouders staan sterk in hun rol als opvoeder. Ze zijn goed geïnformeerd en in staat om het effect van eigen handelen te zien. Ze weten waar nodig ondersteuning te vinden en delen positieve ouder-ervaringen. De omgeving staat positief ten opzichte van het kind en de opvoedtaak van ouders.	- We zorgen ervoor dat ouders weten dat ze er niet alleen voor staan. Ouders en scholen ontwikkelen zich als partners in de ontwikkeling van het kind. - Bij de jeugdgezondheidszorg is er aandacht voor de ontwikkeling van de ouder in de rol van coach. Ouders delen ervaringen in de opvoeding bij groepsconsulten. - De gemeente gaat met maatschappelijke partners (onderwijs, verenigingen etc.) in gesprek over hoe we voor een gunstig klimaat kunnen zorgen voor het opgroeien van kinderen.

Hoofddoelstelling (vervolg)

Hoofddoelstelling	Doelstelling Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?
Kinderen kunnen zich goed ontwikkelen in een veilige omgeving.	2) Zorg is zo licht mogelijk en zo dichtbij als mogelijk. Het Stib signaleert problemen tijdig en helpt gezinnen die problemen zelf op te lossen. Er is minder specialistische hulp nodig.	- We ontwikkelen een samenhangende structuur. De Jeugdgezondheidszorg werkt samen met het Stib. De jeugdgezondheidszorg heeft een brugfunctie tussen het Stib en scholen/kinderdagverblijven en is als algemene voorziening in staat om lichte problemen zelf op te lossen.
	3) Efficiënt organiseren: We doen geen dingen dubbel. We creëren een overzichtelijke structuur. Bij samenwerking kijken we niet wie ergens in eerste instantie voor verantwoordelijk is, maar wat het kind op dit moment nodig heeft, en wie hiervoor kan zorgen.	- We beperken het aantal verschillende overleggen en geven de professional de ruimte en het vertrouwen om zelfstandig te doen wat nodig is. - We verbeteren de samenwerking tussen huisartsen, gemeente, scholen en hulpverleners door de onderlinge persoonlijke contacten in het netwerk te stimuleren.
	4) Normaliseren en ontzorgen: We formuleren geen problemen, maar kijken wat er nodig is om kinderen en/of gezinnen beter te laten functioneren. We erkennen dat er verschillen zijn tussen kinderen en dat ieder geval weer anders is.	- We kijken naar wat de behoefte van het gezin is. We zorgen dat er voldoende en passende algemene en collectieve voorzieningen beschikbaar zijn. - We werken aan een goede relatie tussen hulpverleners, scholen en ouders, juist ook in die situaties waarin er geen noemenswaardige problemen zijn. Zo zorgen we ervoor dat partijen elkaar beter weten te vinden als er iets aan de hand is.
	5) De burger heeft altijd invloed en een eigen verantwoordelijkheid: Inwoners ervaren dat ze altijd een bepaalde mate van invloed hebben. Ondersteuning is er altijd op gericht om de invloed van het kind en/of het gezin op het eigen leven te vergroten. Daarbij hoort dat degene met de hulpvraag zelf aangeeft wat nodig is. De cliënt-ervaring is een belangrijke indicator om te bepalen of de geboden ondersteuning voldoende is geweest.	- We werken met gezinsplannen/ zorgplannen. Deze plannen worden met het gezin gemaakt. Daarin staat beschreven wie welke inspanning gaat leveren en wanneer het gezin tevreden is over het bereikte resultaat. Daarmee krijgt het gezin zo snel mogelijk zo veel mogelijk de regie over de eigen situatie in handen. Het gezin is probleem-eigenaar, de hulpverlener is begeleider/coach.

De inkomsten / uitgaven van programma Jeugd

Wat kost programma Jeugd ? (€ x 1.000,-)

Coördinerend portefeuillehouder		S.T. Klein - de Jong					
		Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Lasten			5.606	5.030	4.865	4.865	4.868
Baten			-118	-118	-118	-118	-118
Saldo programma			5.488	4.912	4.747	4.747	4.751

De incidentele baten en lasten van programma Jeugd

Wat zijn de incidentele baten en lasten van programma Jeugd? (€ x 1.000,-)

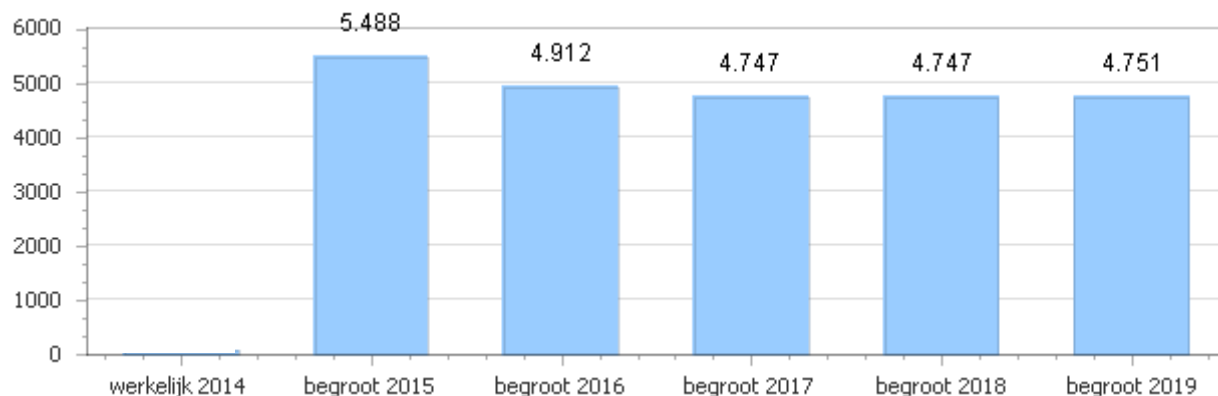
	Begroot 2016		Begroot 2017		Begroot 2018		Begroot 2019	
	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel
Saldo lasten programma	5.030	0	4.865	0	4.865	0	4.868	0
Saldo baten programma	- 118	0	- 118	0	- 118	0	- 118	0

De reserves van programma Jeugd

Wat zijn de reserves van programma Jeugd? (€ x 1.000,-)

Stand reserves per 31/12						
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Geen reserves voor dit programma						

Saldo programma Jeugd (x € 1.000,-)



Ter informatie: de kern beheerproducten van programma Jeugd

Algemene voorzieningen jeugd

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Iedere jeugdige (0-23) groeit gezond en veilig op en krijgt kansen om zich te ontwikkelen tot een waardevol burger, die meedoet in de samenleving en die daaraan een bijdrage levert.	1.1 De gemeente coördineert het Jeugd Preventie Netwerk (JPN). 1.2 De gemeente koopt de producten en diensten rond opgroeien en opvoeden en jeugdzorg voor de volgende prestaties: • Leveren van informatie en advies aan ouders en jongeren over opvoeden en opgroeien. • Vroegtijdig signaleren ondersteuningsvragen bij gezinnen. • Verheldering van vragen vanuit kinderen, jongeren en gezinnen. • Versterken van de eigen kracht. • Toeiden naar geschikte hulp. • Voeren van casusregie voor gezinnen met problematiek en monitoren en evalueren. 1.3. De gemeente zorgt voor aansluiting tussen CJG, JPN en gebiedsteam.	1.1 Het JPN behandelt 40 zaken per jaar. 1.2.1 Jongeren kunnen via sociale media de jongerenwerker benaderen voor advies en informatie. 1.2.2 10 jongeren krijgen begeleiding van een vrijwillige mentor. 1.2.3 15 gezinnen krijgen opvoedingsondersteuning van een vrijwilliger. 1.2.4 35 huisbezoeken bij risicogezinnen. 1.2.5 230 uren inloopspreekuren bij peuter-speelzalen en kinderdag verblijven voor informatie en advies over opvoeden en opgroeien. 1.2.6 200 (spreek)uren op basisscholen door school-maatschappelijk werk. 1.2.7 6 informatie-bijeenkomsten voor ouders over thema's rond opvoeden en opgroeien. 1.2.8 jongeren en ouders kunnen bij het gebiedsteam terecht voor vragen over opvoeding en ondersteuning. De gebiedsteams zijn zichtbaar aanwezig in de vier grootste kernen. 1.2.9 Het gebiedsteam zorgt voor adequate doorverwijzing en spreekt waar mogelijk de eigen kracht van gezinnen aan. 1.3.1 In de loop van 2015 wordt duidelijk hoe het verder gaat met het JPN: aansluiten op het gebiedsteam of er helemaal in opgaan.

Bescherming en veiligheid jeugd

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Jeugd krijgt de mogelijkheid om veilig op te groeien; 2 Jeugd die misstappen beging kan weer een positieve bijdrage aan de samenleving leveren.	1.1 We financieren de GGD voor de uitvoering van Veilig Thuis (voorheen AMHK). 1.2 We handhaven gemaakte (boven)regionale afspraken over het uitvoeren van de jeugdbescherming; 1.3 We handhaven (boven)regionale afspraken over de beschikbaarheid van spoedeisende zorg die voldoet aan de eisen van de Jeugdwet; 1.4 Als de situatie daar om vraagt is er een plek beschikbaar waar een kind of jongere terecht kan; 2.1 De gemeente laat de jeugdreclassering uitvoeren door een gecertificeerde instelling; 2.2 De gemeente helpt jeugd die uitstroomt uit de jeugdreclassering om een plek te vinden in de samenleving; 3 We zorgen voor financiering van alle hierboven genoemde producten.	1.1.1 De GGD voert Veilig Thuis uit volgens de voorschriften van de Jeugdwet; 1.2.1 Waar nodig verwijzen wij naar gecertificeerde uitvoerders van jeugdbeschermingsmaatregelen. 1.2.2 Er is een SAVE-team actief in onze gemeente, dat op kan treden in situaties waarbij drang en dwang nodig is. 1.3 en 1.4 Spoedeisende zorg is 24/7 beschikbaar. Regionaal wordt het aantal plekken afgestemd. 2.1 Jeugdreclassering is per 1-10-2015 georganiseerd. 2.2 Jeugdreclassering moet altijd beschikbaar zijn. In samenspraak met de gecertificeerde instelling wordt een plan gemaakt om recidive e/o terugval te voorkomen en de zelfredzaamheid te bevorderen. 2.2 We helpen in 2016 met het project "nazorg na jeugdzorg" twee jongeren weer op weg in de samenleving; 3 De gemeente maakt voor het jaar 2016 nog afspraken over de financiering van de kosten van de hierboven genoemde producten.

Individuele voorziening immaterieel

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1.1 Problemen rond Jeugd & opvoeding lossen we op. 1.2 Waar problemen niet op te lossen zijn, zorgen we ervoor dat iedereen naar vermogen mee kan doen aan de samenleving	1.1 We zorgen voor een gebiedsteam dat weet wat het te doen staat bij jeugd- en opvoedproblemen; 1/2 We zorgen ervoor dat er voldoende specialistische hulp beschikbaar is. 2. Waar mogelijk zetten we PGB in als financieringsvorm; 3. We gebruiken een deel van het budget om te innoveren.	1.1.1 Het gebiedsteam rapporteert elk kwartaal aan de raad 1.2.1 Inkoop is gebaseerd op aannames. Indien nodig wordt extra ingekocht, zoveel mogelijk binnen het jaarbudget. 1.2.2 De inkoop wordt jaarlijks geëvalueerd. 2. We rapporteren over het aantal pgb's. 3. We rapporteren over besteding van het innovatiebudget.

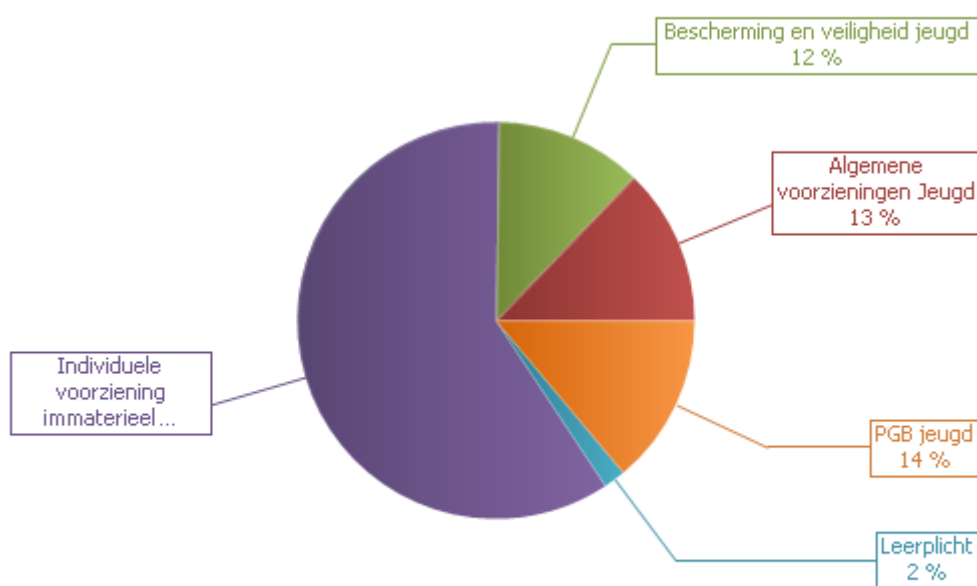
PGB jeugd

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1 Inwoners met een hulpvraag hebben zo veel mogelijk de regie over de hulpverlening. (inhoudelijk is het doel PGB jeugd gelijk aan het beheerproduct Individuele voorziening jeugd)	1.1 Inwoners die daartoe in staat zijn kunnen zelf zorg inkopen door gebruik te maken van een PGB met trekkingsrecht. 1.2 De gemeente maakt daarvoor afspraken met aanbieders van zorg. 1.3 We ondersteunen inwoners bij de inzet van PGB door cliëntondersteuners, een publieksfolder en een modelcontract dat gebruikt kan worden om een contract met een aanbieder te sluiten.	1.1 Het streven is om in 2016 in 20% van de gevallen zorg in te kopen via een PGB-constructie. Het gebiedsteam rapporteert per kwartaal onder meer over PGB gebruik. 1.2 In de overeenkomsten die de gemeente met aanbieders van jeugdhulp sluit, staat aangegeven dat de gemeente het gebruik van een PGB stimuleert. 1.3.1 Er is een publieksfolder beschikbaar. 1.3.2 Er is een modelcontract beschikbaar

Ter informatie: beheerproducten programma Jeugd

Beheerproducten: meerjarig budget (€ x 1.000,-)

Beheerproducten (portefeuillehouder)	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Algemene voorzieningen Jeugd (S.T. Klein)		1.205	628	464	464	467
Individuele voorz. immaterieel (S.T. Klein)		2.923	2.923	2.923	2.923	2.923
Bescherming en veiligheid jeugd (S.T. Klein)		580	589	589	589	589
Leerplicht (S.T. Klein - de Jong)		86	88	88	88	88
Algemene kosten jeugd (S.T. Klein - de Jong)		11	0	0	0	0
PGB jeugd (S.T. Klein - de Jong)		683	683	683	683	683
Saldo programma Jeugd		5.488	4.912	4.747	4.747	4.751



Ter informatie: bestaande beleidskaders

- 2011: Afbouw middelen schoolbegeleiding
- 2012: Regiocontract 2012-2015
- 2013: Contourennota voor een sociaal Rivierenland
- 2013: Nota jeugdbeleid : Een nieuwe blik op jeugd
- 2013: Transitie Jeugdzorg; Groeinya Jeugd
- 2013: Visie sociaal domein: Samenredzame Samenleving
- 2014: Beleidsplan Wmo en Jeugdwet 2015-2016
- 2014: Nota inrichting en toegang jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning
- 2014: Nota sturing en bekostiging transitie Jeugd en AWBZ/Wmo
- 2014: Verordening Jeugdhulp
- 2014: Verordening Maatschappelijke ondersteuning
- 2015: Verordening subsidie innovatie Wmo en Jeugd 2015
- 2015: Visie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling (najaar 2015)
- 2015: Nota inkoop Wmo en Jeugdzorg 2016 (najaar 2015)

Programma

Wmo

De visie van het programma

- *Ieder mens heeft invloed op zijn leven.* Soms is die invloed kleiner geworden, waardoor iemand minder goed in staat is om zijn eigen problemen op te lossen. Hulpverlening richt zich er dan ook op om eigen kracht van de cliënt zo groot mogelijk te maken.
- *Hoe groot onze eigen kracht ook is, een mens kan niet altijd alles alleen.* Daarom helpen inwoners elkaar, omdat nu eens de een, dan weer de ander hulp kan gebruiken. Hulpverlening richt zich dan ook altijd op het sociale netwerk van de cliënt;
- *We houden problemen zo klein mogelijk.* Hulp moet je dichtbij organiseren, door vertrouwde gezichten. Omdat hulp iets is van mens tot mens, waarbij vertrouwen en je gehoord en begrepen voelen de basis is. Die basis moet goed zijn, wil de hulpverlening kans van slagen hebben. Daarmee voorkomen we dat problemen zo uit de hand lopen dat specialistische zorg nodig is.
- *We werken niet langs elkaar heen.* We kijken met een brede blik naar wat er nu écht nodig is en pakken de oorzaken aan. Mensen staan in contact met hun directe omgeving. Hulpverlening is in staat om op dit informele veld aan te sluiten. Hulpverlening krijgt de ruimte om te doen wat nodig is.
- *Het gaat ons er niet om wat iemands probleem is, maar meer wat iemand nodig heeft om weer mee te kunnen doen aan de samenleving.* Daarbij kijken we eerst naar collectieve oplossingen. Als dat geen oplossing biedt, dan levert de gemeente maatwerk.
- *Cliënten krijgen invloed op welke hulpverlening of welke hulpverlener ze krijgen.* Ook bij het bepalen of de hulpverlening het gewenste resultaat heeft is het oordeel van de cliënt het uitgangspunt.

Hoofddoelstelling

Hoofddoelstelling	Doelstelling Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?
We versterken de participatie, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van inwoners voor hun individuele en gezamenlijke welzijn door het organiseren van passende ondersteuning.	Inwoners beschikken over een voldoende sterk netwerk van betekenisvolle sociale contacten. Zij kunnen daar veelal met succes een beroep op doen voor informele steun. Ze weten waar ze hulp kunnen inroepen. Waar nodig krijgen ze professionele ondersteuning in de vorm van materiele voorzieningen en/of begeleiding.	- We realiseren vrij toegankelijke laagdrempelige voorzieningen ("algemene voorzieningen") die bijdragen aan zelfredzaamheid. -We vergroten onze inspanningen op het gebied van maatschappelijke opvang. Er lopen steeds meer verwarde personen rond die voorheen werden opgevangen in een instelling. - We bieden voorzieningen op maat voor burgers die het met behulp van hun sociale netwerk onvoldoende redden. - We bieden cliëntondersteuning: informatie en advies, uitgebreide vraagverheldering en kortdurende ondersteuning bij keuzes en problemen op diverse levensterreinen. - We proberen het beroep op dure specialistische zorg zo klein mogelijk te houden. Daarvoor versterken we het aanbod in de eerste lijn. - We stellen kwaliteitseisen aan zorgaanbieders. Deze kwaliteitseisen voldoen aan de kaders die de raad stelde in de nota van inkoop en de verordening. - Onder aansturing van de gemeente functioneren de Stib-teams. Burgers kunnen (ook) hier terecht met hun ondersteuningsvragen. Het Stib zorgt voor een samenhangende aanpak van de problemen en voor goede voorlichting aan inwoners. - We stimuleren deelname van vrijwilligers aan zorg- en welzijnsactiviteiten. - We zorgen voor waardering en ondersteuning van mantelzorgers & vrijwilligers. - we versterken het aanbod algemene voorzieningen dat inwoners zonder indicatie kunnen gebruiken. - We zoeken naar constructies waarbij de indicatie geen instrument is om mensen af te zonderen. Mensen mét en mensen zonder indicatie ontmoeten elkaar op dezelfde plek (het huis van de buurt). -We ontwikkelen een nieuw systeem van basismobiliteit, dat het de huidige regiotaxi gaat vervangen.

De inkomsten / uitgaven van programma WMO

Wat kost programma WMO ? (€ x 1.000,-)

Coördinerend portefeuillehouder		S.T. Klein - de Jong				
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Lasten		6.585	6.706	6.777	6.694	6.663
Baten		-447	-447	-447	-447	-447
Saldo programma		6.138	6.259	6.330	6.247	6.216

De incidentele baten en lasten van programma Wmo

Wat zijn de incidentele baten en lasten van programma Wmo? (€ x 1.000,-)

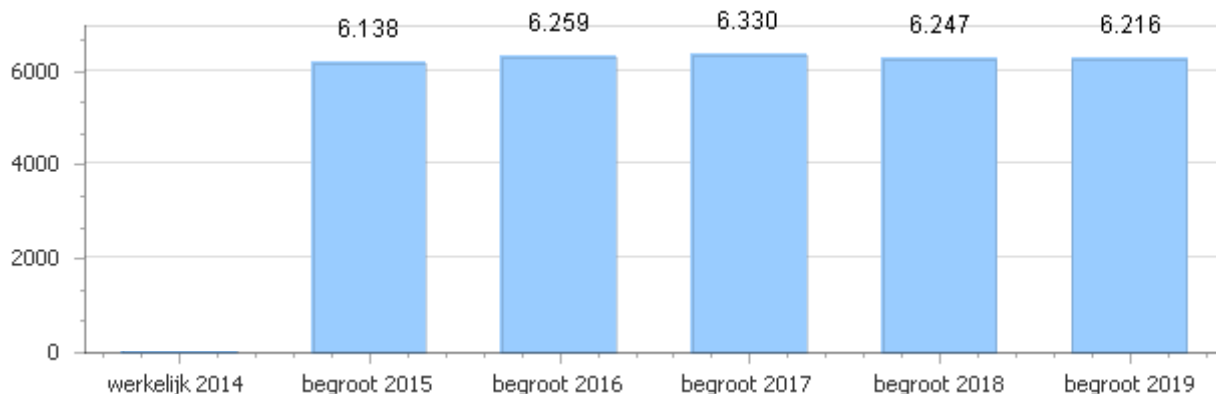
	Begroot 2016		Begroot 2017		Begroot 2018		Begroot 2019	
	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel
Saldo lasten programma	6.706	0	6.777	0	6.694	0	6.663	0
Saldo baten programma	- 447	0	- 447	0	- 447	0	- 447	0

De reserves van programma Wmo

Wat zijn de reserves van programma Wmo? (€ x 1.000,-)

Stand reserves per 31/12						
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Geen reserves voor dit programma						

Saldo programma WMO (x € 1.000,-)



Ter informatie: de kern beheerproducten van programma Wmo

Maatwerkvoorzieningen materieel

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
Inwoners met beperkingen kunnen zo lang mogelijk zelfstandig functioneren en deelnemen aan maatschappelijk en sociaal verkeer.	1.1 Een rechtmatige en doelmatige uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning.	1.1 Permanente activiteit afhankelijk van de vraag. (Raming 2016 op basis van ervaringscijfers 2014 en eerdere jaren.) Aantal huishoudens met nieuwe toekenning van een voorziening: - Wonen: 40 - Vervoer (individueel): 20 - Rolstoel: 48 - Parkeerkaart: 45 Aantal huishoudens met lopende voorziening: - Wonen: 210 - Vervoer (individueel): 65 - Rolstoel: 120 - Parkeerkaart: 280

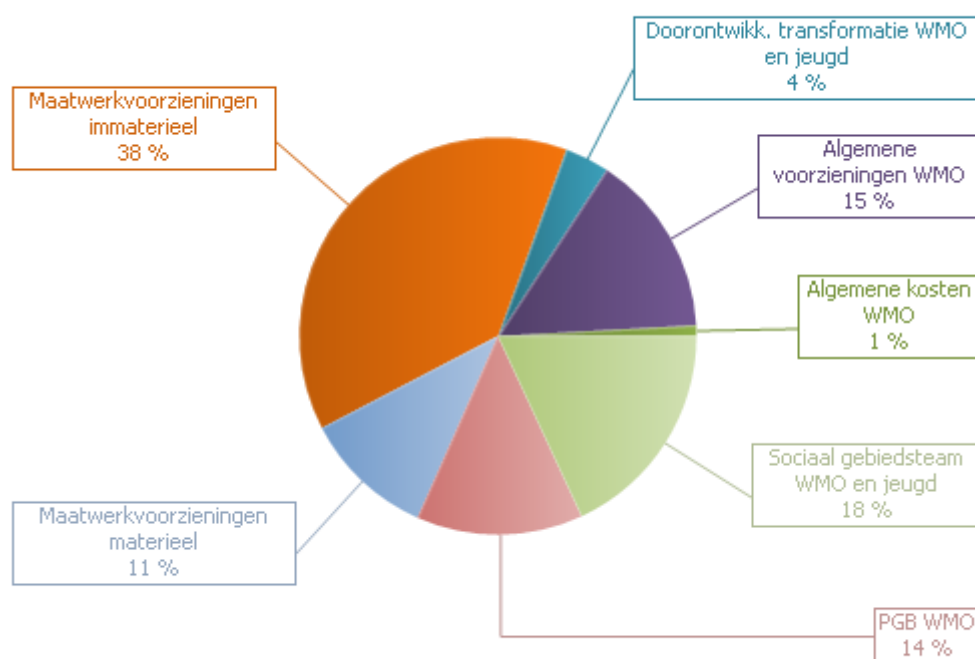
Algemene voorzieningen Wmo

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
<i>Uitgelicht:</i> 1. Mantelzorg- & vrijwilligersondersteuning is ingezet. Maatschappelijke inzet van inwoners ten bate van maatschappelijke ondersteuning is vergroot. Overbelasting van vrijwilligers en mantelzorgers is teruggedrongen	1.1 Risico's en aansprakelijkheden van vrijwilligers beperken. 1.2 Waardering van gemeente tot uitdrukking brengen. 1.3 Knelpunten informele hulp en mantelzorg in beeld houden 1.4 Prestatieafspraken met Welzijn Buren t.b.v. service & ondersteuning aan vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. 1.5 Prestatieafspraken met Welzijn Buren inzake ondersteuning mantelzorgers (8 functies). 1.6 Experiment met mantelzorg-ondersteuning in eigen beheer op dorpsniveau. 1.8 Sociale dorpsnetwerken zijn opgebouwd om sociaal klimaat in kernen te versterken	1.1 Collectieve WA en Ongevallen verzekering handhaven. 1.2 Vrijwilligersprijzen en publiciteit regelen. 1.3 Overleg met mantelzorg en vrijwilligers. 1.4 Aantal cursussen, trainingen, begeleidings-trajecten bemiddelingen, ondersteuningstrajecten, inzet Stib 1.5. Beoordeling en bijsturing afspraken met Welzijn Buren 4x per jaar. Bereik (aantal klanten en partners) & diepte (soorten diensten) zijn vergroot. Aandacht voor mantelzorgwaardering. 1.6 Beoordeling resultaten pilot Kerk-Avezaath (aantal vrijwilligers, rol van bewonersvereniging en bijdrage STMR). 1.8 Aantal deelnemers en aantal initiatieven in kernen.

Ter informatie: beheerproducten programma WMO

Beheerproducten: meerjarig budget (€ x 1.000,-)

Beheerproducten (portefeuillehouder)	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Algemene voorzieningen WMO (S.T. Klein)		692	933	1.009	928	900
Maatwerkvoorz. materieel (S.T. Klein - de Jong)		844	670	669	669	669
Maatwerkvoorz. immaterieel (S.T. Klein - Jong)		2.409	2.394	2.393	2.392	2.391
Sociaal gebiedsteam WMO/jeugd (S.T. Klein)		998	1.131	1.130	1.130	1.129
Doorontwik transformatie WMO/jeugd (ST Klein)		184	227	226	226	225
Algemene kosten WMO (S.T. Klein - de Jong)		257	55	55	55	55
PGB WMO (S.T. Klein - de Jong)		754	849	848	848	847
Saldo programma WMO		6.138	6.259	6.330	6.247	6.216



Ter informatie: bestaande beleidskaders

- 2013: Beleidsnotitie WMO-loketfunctie: van smal naar breed, van balie naar netwerk
- 2013: Contourennota voor een sociaal Rivierenland
- 2013: Visie sociaal domein: Samenredzame Samenleving
- 2014: Beleidsplan Wmo en Jeugdwet 2015 en 2016
- 2014: Nota inrichting en toegang jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning
- 2014: Nota sturing en bekostiging transitie Jeugd en AWBZ/Wmo
- 2014: Verordening Jeugdhulp
- 2014: Verordening Maatschappelijke ondersteuning
- 2015: Verordening subsidie innovatie Wmo en Jeugd 2015
- 2015: Samenwerking op het gebied van Basismobiliteit
- 2015: Visie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling (najaar 2015)
- 2015: Nota inkoop Wmo en Jeugdzorg 2016 (najaar 2015)

Programma

Samenlevingszaken

De visie van het programma

Het zijn inwoners die in praktijk voor sociale samenhang zorgen. Dat doen ze onder meer door maatschappelijke activiteiten te organiseren of hier aan deel te nemen. Een onderdeel hiervan zijn de accommodaties waar die activiteiten plaats kunnen vinden. De behoefte aan accommodaties volgt op de behoefte aan maatschappelijke functies en de bijdrage die organisaties daaraan leveren.

Inwoners zijn primair zelf verantwoordelijk voor hun ontplooiing, integratie & maatschappelijke deelname. Wij ondersteunen, dragen bij aan randvoorwaarden, brengen partijen bij elkaar en faciliteren samenwerking. Onderwijs is belangrijk voor de algemene en sociale ontwikkeling en de kwalificatie voor de arbeidsmarkt. Een goede samenwerking tussen onderwijs & instellingen draagt bij aan doorgaande ontwikkelingslijn & voorkomt uitval.

De samenleving bestaat bij de gratie van burgers die hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen. Die burger ontstaat niet vanzelf, daarvoor moet de samenleving investeren in bijvoorbeeld goed onderwijs.

NB: Het programma omvat die onderdelen van lokaal sociaal beleid, die niet of slechts op onderdelen verbonden zijn met de programma's Wmo, Jeugdzorg en Werk & Inkomen.

Hoofddoelstelling

Hoofddoelstelling	Doelstelling Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?
Inwoners hebben voldoende mogelijkheden voor ontplooiing en participatie en dragen bij aan de leefbaarheid.	1) Leefbare kernen met inwoners die zich daarvoor inzetten	– We stimuleren dorpsorganisaties, leefbaarheidsprojecten, signaleringsgroepen, buurtbemiddeling. – We zorgen hierbij voor samenhang in de gemeentelijke aanpak, zoals in het programma voor de leefomgeving en het gemeentelijk veiligheidsbeleid. – We stimuleren en versterken vrijwilligers(organisaties). – We onderzoeken mogelijkheden om jongeren te betrekken bij projecten en activiteiten. – Met burgers en organisaties maken we de maatschappelijke accommodaties, in combinatie met het nieuwe beleid voor gemeentelijk vastgoed, toekomstbestendig. Afdeling inwonerszaken werkt hierin samen met de afdeling Ruimte.
	2) Volwassenen en kinderen zijn zich bewust van een gezonde leefstijl en keuzes die daaraan bijdragen.	– Voor het basisonderwijs zijn weerbaarheidstrainingen mogelijk. – We stimuleren kinderen om meer te bewegen. Daarvoor doen zeven basisscholen mee met B-fit. – Ouderen stimuleren wij om meer te bewegen. Daarvoor laten we het programma Boib uitvoeren. – We geven voorlichting aan ouderen en ondersteunen preventie.

Hoofddoelstelling (vervolg)

Hoofddoelstelling	Doelstelling Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?
Inwoners hebben voldoende mogelijkheden voor ontplooiing en participatie en dragen bij aan de leefbaarheid.	3) Kinderen en ouders zijn in staat zelf problemen op te lossen.	– We stimuleren oudernetwerken en groepsconsulten door de jeugdgezondheidszorg. – We geven opdracht aan welzijnsorganisaties om preventieve activiteiten te organiseren.
	4) We dragen bij aan een ononderbroken leer- en ontwikkelingslijn.	– We werken met de scholen samen aan mogelijkheden om passend onderwijs dichtbij huis te realiseren. – We verruimen de regeling aanpak ontwikkelingsachterstanden bij peuters van 5,5 naar 10 uur per week. – We voeren het nieuwe beleid leesstimulering uit. De raad vernieuwt in het najaar van 2015 het beleid. – We zijn betrokken bij aanpassingen in het onderwijsbeleid die het gevolg zijn van demografische ontwikkelingen. – We overleggen met onderwijsbesturen & bestuurders van kinderdagverblijven. Doel van het overleg is het vergroten van sociale veiligheid voor kinderen en het stimuleren van hun gezondheid. – We handhaven actieve aanpak bij leerplicht om schooluitval te voorkomen.

De inkomsten / uitgaven van programma Samenlevingszaken

Wat kost programma Samenlevingszaken ? (€ x 1.000,-)

Coördinerend portefeuillehouder	S.T. Klein - de Jong					
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Lasten		4.049	3.851	3.775	3.684	3.657
Baten		-274	-221	-221	-221	-221
Saldo programma		3.775	3.630	3.554	3.463	3.436

De incidentele baten en lasten van programma Samenlevingszaken

Wat zijn de incidentele baten en lasten van programma Samenlevingszaken? (€ x 1.000,-)

	Begroot 2016		Begroot 2017		Begroot 2018		Begroot 2019	
	Struc- tureel	Inciden- teel	Struc- tureel	Inciden- teel	Struc- tureel	Inciden- teel	Struc- tureel	Inciden- teel
Saldo lasten programma	3.851	0	3.775	0	3.684	0	3.657	0
Saldo baten programma	- 221	0	- 221	0	- 221	0	- 221	0

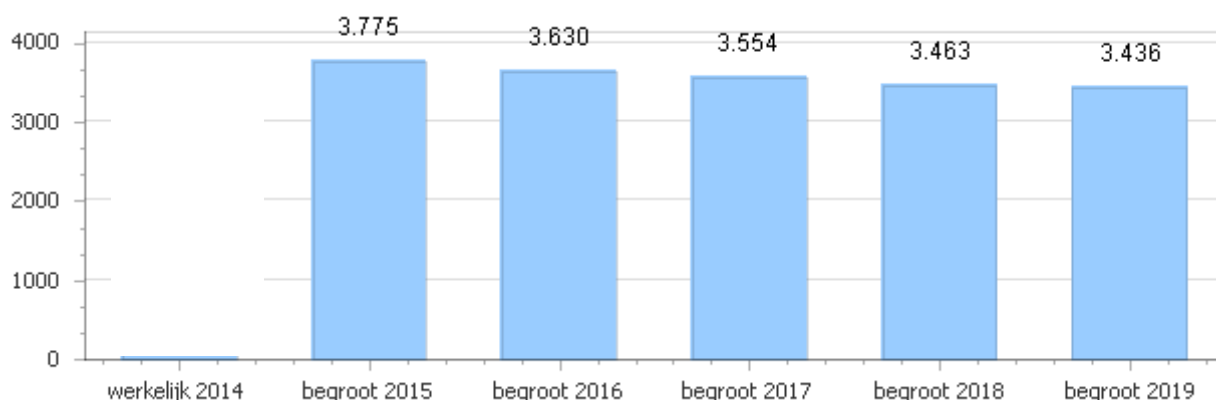
De reserves van programma Samenlevingszaken

Wat zijn de reserves van programma Samenlevingszaken? (€ x 1.000,-)

Stand reserves per 31/12						
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Afbouw subsidieverplichtingen	995	1	-	-	-	-
Maatschappelijke investeringen	386	285	285	285	285	285
Afbouw verplichtingen sport & dorpshuizen *	356	263	174	90	66	46
Nieuwbouw school Maurik-Oost *	59	47	40	38	38	38
Kapitaallasten IHP 2007 - 2016 *	777	724	699	674	650	625

* Betreft een reserve om kapitaallasten te dekken. De omvang van de reserve is voldoende om alle toekomstige kapitaallasten te dekken.

Saldo programma Samenlevingszaken (x € 1.000,-)



Ter informatie: de kern beheerproducten van programma Samenlevingszaken

Onderwijsachterstandenbeleid

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Kinderen volgen geschikt onderwijs. 2. Kinderen beginnen zo veel mogelijk zonder taalachterstand aan het basisonderwijs.	1.1 We organiseren en financieren leerlingenvervoer als geschikt onderwijs niet op korte afstand beschikbaar is. 2.1. We laten een gecertificeerd (taal-)programma uitvoeren bij kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. 2.2. We meten het niveau van instroom in het basisonderwijs (met de entertoets), na afronding van het programma. 2.3. Ouders van peuters met een indicatie voor taalontwikkelingsachterstand, krijgen een financiële bijdrage van de gemeente.	1.1 Alle leerplichtige kinderen van de gemeente Buren (ongeveer 4.400) volgen onderwijs. 2.1 Alle geïndiceerde peuters volgen het programma (schatting 27 indicaties per jaar). 2.2 De peuters die het programma volgen, bereiken (gemiddeld) een hogere score op de entreetoets.

Maatschappelijke accommodaties

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Voldoende en goede accommodaties voor maatschappelijke activiteiten. 2. Overdracht van de verantwoordelijkheid voor beheer en kosten naar gebruikers	1.1 We zorgen voor goed en planmatig onderhoud van de gemeentelijke accommodaties. 2.1 We maken (actualiseren) afspraken en sluiten overeenkomsten met gebruikers over beheer en kosten.	1.1 Onderhoud gebouwen is uitgevoerd op basis van beheerplan dat in 2013 is geactualiseerd. 2.1 De overeenkomsten met beheerders en gebruikers zijn geactualiseerd. 2.2 In 2015 is een strategisch kader voor maatschappelijke voorzieningen en fysieke infrastructuur ontwikkeld. In 2016 start de uitvoering van het beleid.

Leesstimulering

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. De jeugd leest. 2. Ouderen die minder mobiel zijn, lezen.	1.1 In samenwerking met het onderwijs zetten we een leesmediacoach actief in op basisscholen. 1.2 We zorgen voor een aantrekkelijke collectie boeken voor kinderen van 4-12 jaar op basisscholen. 2.1 We monitoren de pilot servicepunt lezen in Lienden. 2.2 We stimuleren inwoners om deel te nemen aan een werkgroep in Lienden die leuke activiteiten ontwikkelt om jeugd aan het lezen te krijgen. 2.3 Een bezorgservice voor boeken functioneert in onze gemeente.	1.1 In het najaar van 2015 maakt de raad op basis van een evaluatie een keuze uit de pilots voor leesbevordering die in 2014 en 2015 uitgevoerd zijn. 1.2 Op 15 basisscholen is een actuele collectie van tenminste 2 boeken per kind. 2.1 De pilot Servicepunt Lezen is in 2015 geëvalueerd en wordt in 2016 mogelijk beleid. 2.2 De werkgroep is in 2015 geëvalueerd en organiseert in 2016 mogelijk ten minste vier activiteiten en bereikt daarmee in totaal 200 kinderen. 2.3 De bezorgservice is in 2015 geëvalueerd en wordt mogelijk in 2016 ingezet. Tenminste 3 keer per week worden boeken bezorgd bij mensen thuis.

Openbare gezondheidszorg

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Gezonde inwoners.	1.1 Zorgen dat de gemeenschappelijke regeling GGD voor preventieve (en curatieve) gezondheidszorg volgens de wet wordt uitgevoerd. 1. 2 Afspraken maken met uitvoerders om regionale gezondheidsprojecten te realiseren. 1.3 Vervolg van het project om mensen met een uitkering, actief te laten werken aan hun gezondheid.	1.1 In vier jaar tijd onderzoekt de GGD alle leeftijdscohorten in de gemeente. Zo kan elke vier jaar worden bepaald of de gezondheidstoestand van inwoners verbetert. Aan de hand hiervan kan de gemeente bepalen waar actie nodig is. 1.2 In 2016: – Werken 7 basisscholen met het programma B-fit, dat kinderen een gezonde leefstijl aanleert. – Geven 4 basisscholen weerbaarheidstraining – Aan de kinderen van groep 7 en 8. – Doen tien scholen mee aan het project schooljudo. – Krijgen ouders met een verhoogd risico een cursus valpreventie aangeboden. Hierdoor bereiken we jaarlijks 40 ouders. – Zijn er 5 beweeg-groepen voor ouders actief. – Doen er zeker 100 ouders mee met het project Boib (Burense ouders in beweging) 1.3 Mensen met een uitkering gaan actief bewegen. Daardoor neemt zowel hun gezondheid als hun participatie aan de samenleving toe.

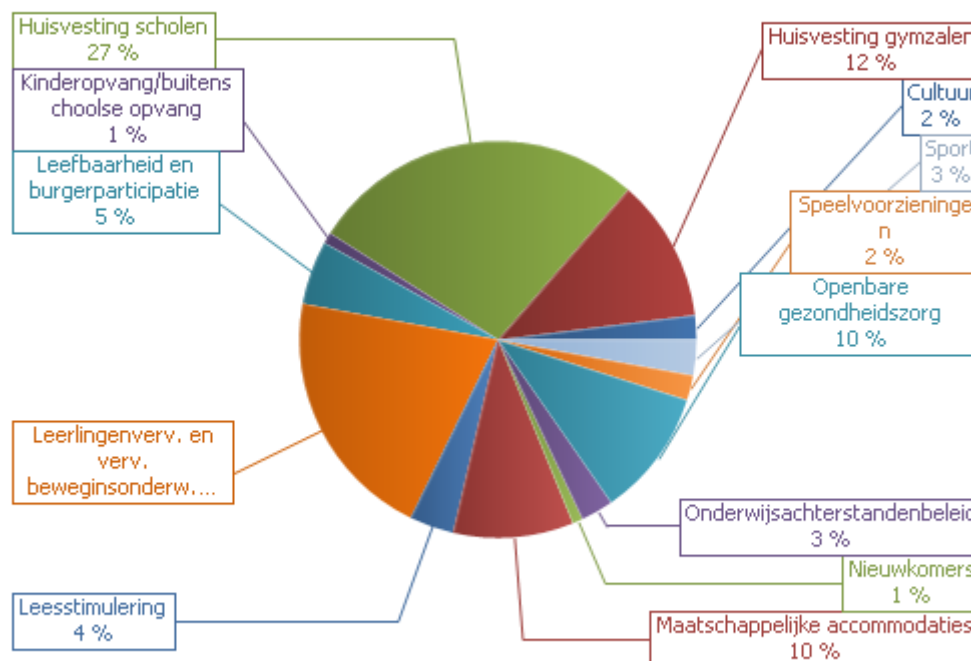
Leefbaarheid en burgerparticipatie

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Leefbare kernen met inwoners die zich daarvoor inzetten en initiatief nemen / verantwoordelijkheid nemen. 2. Inwoners ervaren samenhang in de benadering van vraagstukken en projecten in dorpen	1.1 Stimuleren van dorpsorganisaties, dorpsplannen & leefbaarheidsprojecten. 1.2 Buurtbemiddeling, signaleringsgroepen in dorpen en aanpak hinderlijke jeugdgroepen. 1.3 Beoordelen (honoreren) van initiatieven straat- en buurtcontactbijeenkomsten. 1.4 Opdrachten aan welzijns- en ondersteuningsorganisaties voor begeleiding, activering en probleemoplossing. 2.1 Regisseren samenwerking tussen kernpartners in de ketens leefbaarheid en veiligheid. 2.2 Uitbouwen integrale aanpak openbare ruimte en leefbaarheid en maatschappelijke accommodaties	1.1 Inwoners zijn toenemend betrokken bij aanpak problemen en maken van plannen. (aantal aangereikte suggesties) 1.2 Periodiek overleg portefeuillehouder kernenbeleid met dorpsorganisaties. 1.3 Overlast en klachten woonomgeving zijn aangepakt cq. verminderd. (Resultaten Beke-shortlist politie. Slagingspercentage buurtbemiddeling conform CVV-norm.) 1.4 Aantal getoetste aanvragen. 2.1 Faciliteren Netwerk Leefbaarheid Buren en korte lokale projecten leefbaarheid en veiligheid. 2.2 Toenemend aantal uitvoeringsprojecten, integrale oplossing voor accommodatieknelpunten

Ter informatie: beheerproducten programma Samenlevingszaken

Beheerproducten: meerjarig budget (€ x 1.000,-)

Beheerproducten (portefeuillehouder)	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Huisvesting scholen (H.N. de Ronde)		1.013	994	962	945	927
Huisvesting gymzalen (H.N. de Ronde)		449	423	412	400	398
Onderwijsachterstandenbeleid (S.T. Klein - Jong)		115	96	96	96	96
Leerlingen- en verv. beweginsonderw. (ST Klein)		747	750	725	725	724
Leesstimulering (S.T. Klein - de Jong)		269	131	131	131	131
Sport (S. van Alfen)		154	104	104	103	103
Cultuur (S. van Alfen)		51	72	72	72	72
Maatschappelijke accommodaties (AMT Vreman)		281	356	351	290	285
Speelvoorzieningen (S. van Alfen)		44	74	74	73	73
Nieuwkomers (S.T. Klein - de Jong)		30	31	31	31	31
Kinder- & buitenschoolse opvang (S.T. Klein)		38	33	33	33	33
Openbare gezondheidszorg (ST Klein - de Jong)		382	378	378	378	378
Leefbaarheid en burgerparticipatie (S. van Alfen)		200	188	187	187	186
Saldo programma Samenlevingszaken		3.775	3.630	3.554	3.463	3.436



Ter informatie: bestaande beleidskaders

- 2005: Verordening Wet kinderopvang
- 2007: Verordening Wet inburgering
- 2008: Subsidieverordening monumenten
- 2011: Afbouw middelen schoolbegeleiding
- 2011: Beleidsnotitie subsidie- en ondersteuningsbeleid
- 2011: Besluit maatschappelijke ondersteuning
- 2012: Beleidskader Speelruimte
- 2012: Lokaal gezondheidsbeleid
- 2012: Nota cultuur en sport
- 2012: Regiocontract 2012-2015
- 2012: Startnotitie onderwijs
- 2012: Uitvoeringsparagraaf gezondheidsnota
- 2013: Subsidieverordening Maatschappelijke Ontwikkeling Buren
- 2013: Nota jeugdbeleid : Een nieuwe blik op jeugd
- 2013: Visie sociaal domein: Samenredzame Samenleving
- 2014: Programma voor de Leefomgeving
- 2015: Startnotitie Maatschappelijke functies en Fysieke Infrastructuur
- 2015: Afwegingskader Accommodatiebeleid (najaar 2015)
- 2015: Evaluatie leesstimulering en nieuwe beleid leesstimulering (najaar 2015)
- 2015: Programma voor de Leefomgeving 2016 (najaar 2015)

Programma

Milieu

De visie van het programma

We zorgen er voor dat de leefomgeving duurzaam beheerd en ontwikkeld wordt. We bevorderen duurzaam bouwen, het gebruik van duurzame energiebronnen en we behouden of herstellen natuurlijke elementen in het landschap. We willen de burgers hierbij betrekken via bewustwording en participatie. We leggen daarbij nadrukkelijk een koppeling tussen milieu, recreatie en cultuur.

Daarnaast beschermen we onze inwoners tegen onaanvaardbare risico's die de gezondheid en de veiligheid kunnen aantasten. Daarvoor stellen we regels vast, die we vervolgens zorgvuldig handhaven.

Hoofddoelstelling

Hoofddoelstelling	Doelstelling Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?
We ontwikkelen de leefomgeving met oog voor milieu en duurzaamheid.	1) De beleving van de landschappelijke waarden van het gemeentelijk grondgebied versterken.	In 2016 gaan we verder met de uitwerking van de particuliere initiatieven die gebruik willen maken van de mogelijkheden in het Landschapsontwikkelingsplan (LOP).
	2) Werken aan een duurzame werk- en leefomgeving.	We leggen onze doelstellingen voor 2016 vast in het Programma voor de leefomgeving. Bij alle ruimtelijke plannen onderzoeken we of we milieu- en duurzaamheid aspecten kunnen integreren.
	3) Naleving van de wettelijke milieukaders.	Adequate regulering van bedrijven. Beperking van hinder en veiligheidsrisico's. Het actualiseren van vergunningen > 10 jaar. Een en ander volgens het werkprogramma ODR-Buren 2016.

De inkomsten / uitgaven van programma Milieu

Wat kost programma Milieu ? (€ x 1.000,-)

Coördinerend portefeuillehouder	S. van Alfen					
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Lasten	1.785	1.694	1.683	1.737	1.783	1.783
Baten	-1.892	-1.745	-1.801	-1.862	-1.914	-1.914
Saldo programma	-107	-51	-118	-125	-131	-132

De incidentele baten en lasten van programma Milieu

Wat zijn de incidentele baten en lasten van programma Milieu? (€ x 1.000,-)

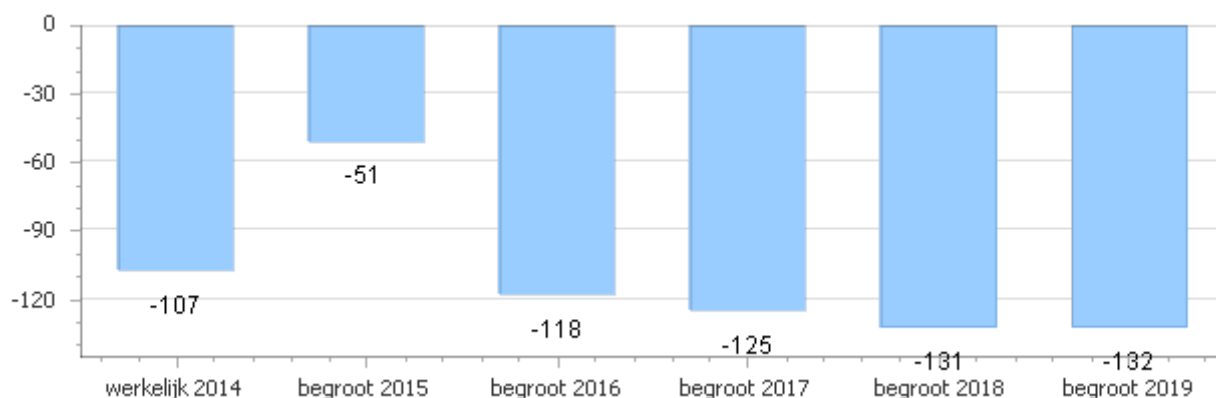
	Begroot 2016		Begroot 2017		Begroot 2018		Begroot 2019	
	Struc- tureel	Inciden- teel	Struc- tureel	Inciden- teel	Struc- tureel	Inciden- teel	Struc- tureel	Inciden- teel
Saldo lasten programma	1.683	0	1.737	0	1.783	0	1.783	0
Saldo baten programma	- 1.801	0	- 1.862	0	- 1.914	0	- 1.914	0

De reserves van programma Milieu

Wat zijn de reserves van programma Milieu? (€ x 1.000,-)

Stand reserves per 31/12						
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Geen reserves voor dit programma						

Saldo programma Milieu (x € 1.000,-)



Ter informatie: de kern beheerproducten van programma Milieu

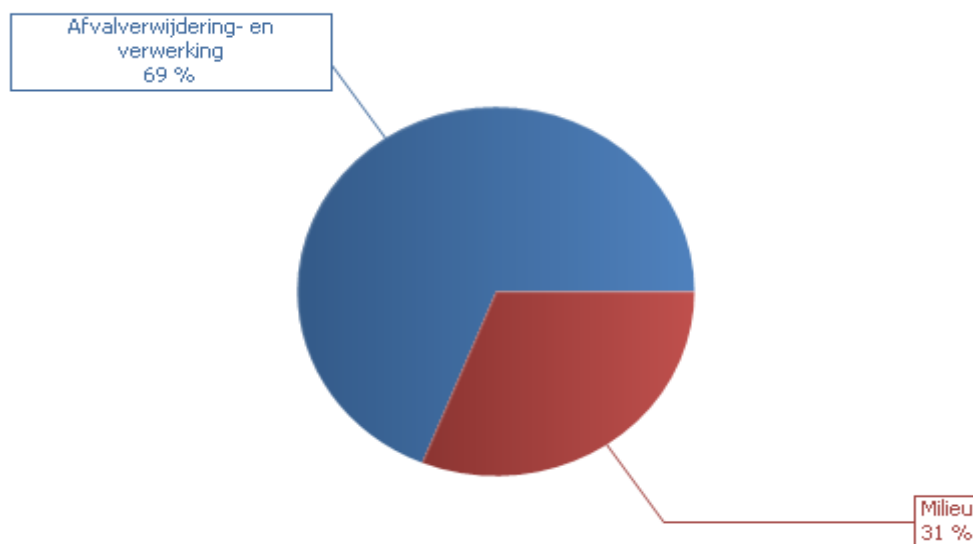
Milieu

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Niet wettelijke taken conform het Programma van de leefomgeving. 2. Het creëren, behouden en versterken van het karakteristieke Betuwse rivierenlandschap met haar eveneens karakteristieke landschapselementen.	1.1 Actualiseren en coördineren van de taken zoals opgenomen in het Programma van de leefomgeving. 2.1 Uitvoeren van de maatregelen die in het Landschap Ontwikkelings Plan zijn opgenomen.	1.1 Verantwoording Programma voor de leefomgeving 2015 per juni 2016. 2.1 Aantal uitgevoerde maatregelen in 2016. 2.2 Evalueren en eventueel bijstellen planologische procedure voor beleid zoekzone landschappelijke versterking in 2016.

Ter informatie: beheerproducten programma Milieu

Beheerproducten: meerjarig budget (€ x 1.000,-)

Beheerproducten (portefeuillehouder)	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Milieu (S. van Alfen)	80	157	97	96	96	96
Afvalverwijdering- en verwerking (S. van Alfen)	-187	-208	-214	-221	-228	-228
Saldo programma Milieu	-107	-51	-118	-125	-131	-132



Ter informatie: bestaande beleidskader

- 2012: Wgr OmgevingsDienst Rivierenland
- 2013: Dienstverleningsovereenkomst ODR
- 2014: Programma voor de leefomgeving 2015
- 2014: Werkprogramma ODR-Buren 2014-2015
- 2015: Werkprogramma ODR 2016 (najaar 2015)
- 2015: Programma voor de leefomgeving 2016 (najaar 2015)

Programma

Wonen

De visie van het programma

We willen dat de inwoners van de gemeente Buren prettig kunnen wonen in de gemeente Buren. Het gaat daarbij om een goede woon- en leefomgeving. We zetten daarbij ons wettelijk kader zo efficiënt mogelijk en klantgericht in.

Hoofddoelstelling

Hoofddoelstelling	Doelstelling Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?
We zorgen er voor dat inwoners prettig kunnen wonen in de gemeente Buren	We spelen in op de vraag naar woningen en woonklimaat in de gemeente Buren. We bouwen naar behoefte.	Het woningbouwprogramma evalueren we ook in 2016. We stemmen zo het woningbouwprogramma af op de ontwikkelingen in de markt.
We werken met een actueel en afgestemd beleidskader. Daarnaast professionaliseren we de dienstverlening en vergunningverlening. Dat doen we door deze zo efficiënt mogelijk in te richten	We bieden inwoners een klantvriendelijke methode om nieuwe initiatieven te realiseren.	We maken ook in 2016 een veegplan voor het buitengebied en voor de kommen. Hierin bundelen we verschillende initiatieven. We zorgen er daarbij voor dat we blijven werken met flexibele bestemmingsplannen.

De inkomsten / uitgaven van programma Wonen

Wat kost programma Wonen ? (€ x 1.000,-)

Coördinerend portefeuillehouder	H.N. de Ronde					
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Lasten	13.059	8.704	6.882	6.537	5.733	5.279
Baten	-6.035	-6.016	-4.328	-4.093	-3.257	-2.808
Saldo programma	7.024	2.688	2.554	2.444	2.476	2.471

De incidentele baten en lasten van programma Wonen

Wat zijn de incidentele baten en lasten van programma Wonen? (€ x 1.000,-)

	Begroot 2016		Begroot 2017		Begroot 2018		Begroot 2019	
	Struc- tureel	Inciden- teel	Struc- tureel	Inciden- teel	Struc- tureel	Inciden- teel	Struc- tureel	Inciden- teel
Gem. woningexploitaties		22		22		22		22
Saldo lasten programma	6.860	22	6.515	22	5.711	22	5.257	22
Saldo baten programma	- 4.328	0	- 4.093	0	- 3.257	0	- 2.808	0

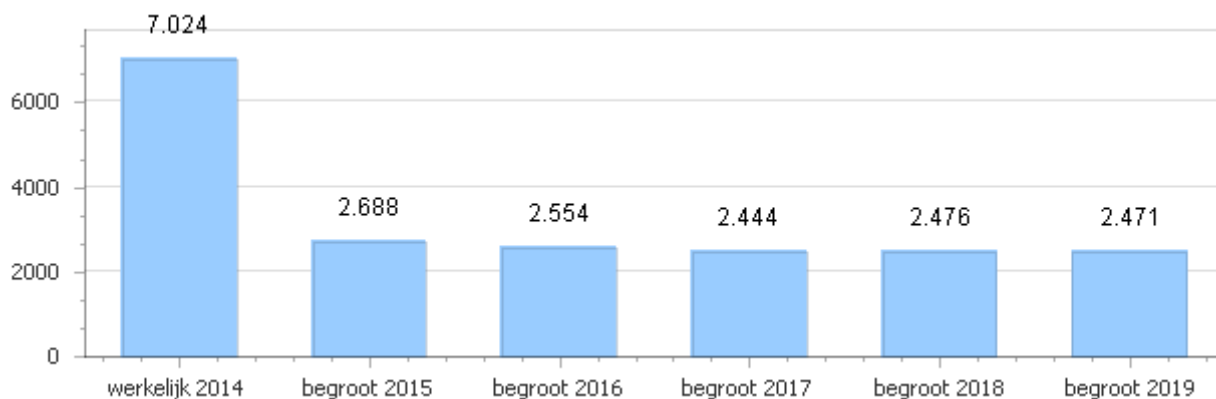
De reserves van programma Wonen

Wat zijn de reserves van programma Wonen? (€ x 1.000,-)

Stand reserves per 31/12						
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Bouwleges	60	-	-	-	-	-
Risico's grondexploitaties	-	139	474	1.016	1.593	2.170
Huisvesting politieke ambtsdragers*	327	319	310	302	294	285

* Betreft een reserve om kapitaallasten te dekken. De omvang van de reserve is voldoende om alle toekomstige kapitaallasten te dekken.

Saldo programma Wonen (x € 1.000,-)



Ter informatie: de kern beheerproducten van programma Wonen

Ruimtelijke plannen

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Ondersteuning van initiatieven (projecten of derden) voor zover dat passend is binnen gestelde kaders en wet- en regelgeving.	1.1 Onherroepelijke ruimtelijke plannen. 1.2 Besluiten ter voorbereiding van de uitvoering van projecten, waaronder voorbereidingsbesluiten. 1.3 Afhandeling van verzoeken tot tegemoetkoming in de geleden planschade.	1.1 Aantal plannen per jaar. 1.2 Aantal besluiten per jaar. 1.3 Aantal afgehandelde verzoeken per jaar.

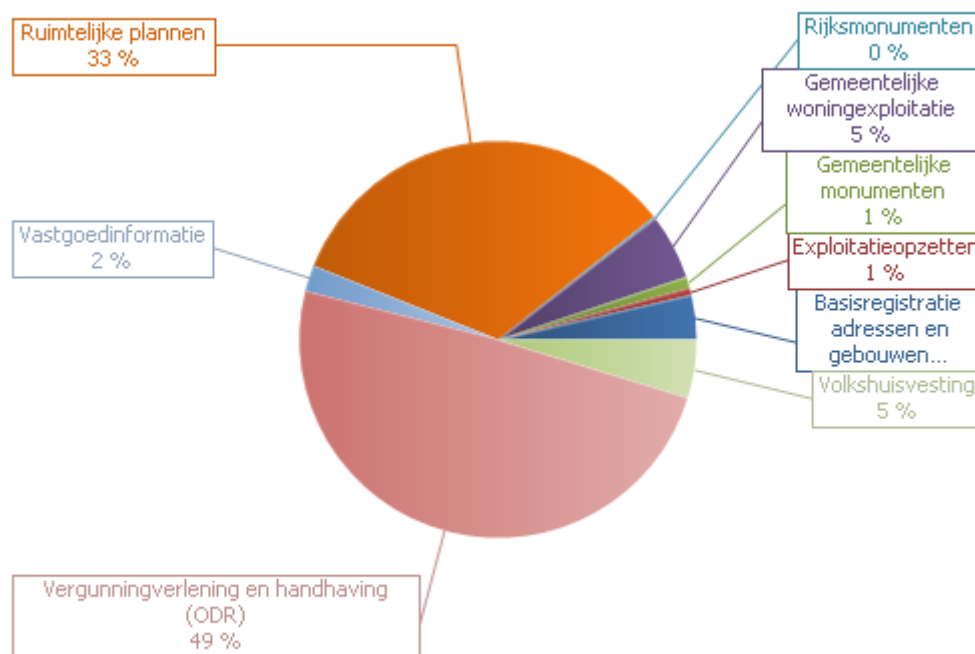
Vergunningverlening & handhaving (ODR)

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Vergunningverlening: Adequate afhandeling van verzoeken om vergunning. 2. Toezicht en Handhaving bouw: Een hoge kwaliteit van de gebouwde omgeving, verbetering van de bestaande bebouwing. 3. Toezicht en handhaving milieu: Een schoon, veilig en duurzaam milieu.	1.1./2.1/3.1 Uitvoering van het werkprogramma ODR-Buren.	1.1. Aantal en kwaliteit van de vergunningen 2.1. Aantal controles en uitgevoerde handhavingsacties bouw en de kwaliteit daarvan 3.1. Aantal controles en uitgevoerde handhavingsacties milieu en de kwaliteit daarvan.

Ter informatie: beheerproducten programma Wonen

Beheerproducten: meerjarig budget (€ x 1.000,-)

Beheerproducten (portefeuillehouder)	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Ruimtelijke plannen (H.N. de Ronde)	647	891	860	783	782	779
Vastgoedinformatie (H.N. de Ronde)	60	61	55	55	55	55
Gemeentelijke woningexploitatie (HN de Ronde)	235	103	138	137	137	136
Exploitatieopzetten (A.M.T. Vreman)	4.074	-38	-15	-33	0	0
Basisregistratie adressen/gebouwen (De Ronde)	82	134	94	94	93	93
Volkshuisvesting (H.N. de Ronde)	182	167	122	122	122	121
Vergunningverl. & handhaving (ODR) (Alfen)	1.744	1.343	1.271	1.258	1.258	1.258
Rijksmonumenten (H.N. de Ronde)	0	2	4	4	4	4
Gemeentelijke monumenten (H.N. de Ronde)	0	24	24	24	24	24
Saldo programma Wonen	7.024	2.688	2.554	2.444	2.476	2.471



Ter informatie: bestaande beleidskaders

- 2004: Welstandsnota
- 2008: Dorpsvisie Lienden
- 2008: Nota grondbeleid
- 2008: Subsidieverordening monumenten
- 2009: Beleidsnota permanente bewoning Recreatieverblijven
- 2009: Structuurvisie 2009-2019
- 2010: Beleidsnota kostenverhaal
- 2010: Bouwverordening
- 2010: Dorpsvisie Maurik 2025
- 2010: Erfgoedverordening
- 2010: Vergunningbeleidsplan
- 2010: Woonvisie Gelderland
- 2011: Beleidsregels bestemmingsplanafwijkingen
- 2011: Prioriteitstelling Woningbouw
- 2011: Structuurvisie Lingemeren
- 2012: Nota grondbeleid
- 2014: Woonvisie 2014-2020
- 2015: Bouwen voor behoefte

Programma

Dekking en onvoorzien

De begrote lasten zijn o.a. te onderscheiden in stelposten en de stortingen in de reserves. De begrote baten bestaan uit de algemene dekkingsmiddelen en de verrekeningen met de reserves.

De inkomsten / uitgaven van programma Dekking en onvoorzien

Wat kost programma Dekking en onvoorzien ? (€ x 1.000,-)

Coördinerend portefeuillehouder	H.N. de Ronde					
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Lasten	5.918	7.243	2.221	2.212	2.175	2.052
Baten	-35.841	-44.237	-37.713	-37.245	-36.939	-36.719
Saldo programma	-29.922	-36.994	-35.492	-35.032	-34.764	-34.667

De incidentele baten en lasten van programma Dekking en onvoorzien

Wat zijn de incidentele baten en lasten van programma Dekking en onvoorzien? (€ x 1.000,-)

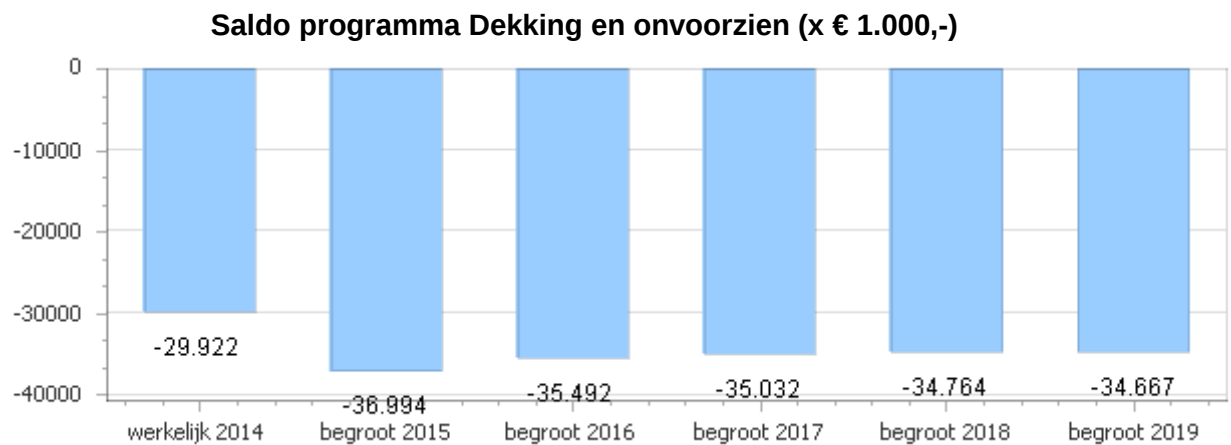
exclusief mutaties reserves	Begroot 2016		Begroot 2017		Begroot 2018		Begroot 2019	
	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel	Struc-tureel	Inciden-teel
Saldo begroting		340		165		244		155
Saldo lasten programma	1.075	340	1.030	165	931	244	913	155
Saldo baten programma	-36.619	0	-36.310	0	-36.066	0	-35.968	0

De reserves van programma Dekking en onvoorzien

Wat zijn de reserves van programma Dekking en onvoorzien? (€ x 1.000,-)

Stand reserves per 31/12						
	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Algemene reserve	3.217	287	308	330	349	367
Algemene reserve geblokkeerd	5.849	7.570	7.570	7.570	7.570	7.570
BTW compensatiefonds	52	23	-	-	-	-
Nieuw beleid 2009	15	-	-	-	-	-
Egalisatie accres alg. uitkering	1.024	300	200	200	100	100
Ontwikk. (regisserende) gem. Buren	486	525	525	525	525	525
Overlopende posten	358	340	340	340	340	340
Gemeentehuis *	8.556	8.363	8.170	7.976	7.783	7.590

* Betreft een reserve om kapitaallasten te dekken. De omvang van de reserve is voldoende om alle toekomstige kapitaallasten te dekken.



Ter informatie: de kern beheerproducten van programma Dekking en onvoorzien

Treasury

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Opstellen en actualiseren meerjaren liquiditeitsprognose. 2. Voorzien in voldoende financiële middelen om de verschillende programma's uit te voeren. 3. Het voeren van risicomijdend treasurybeheer en optimaliseren van de renteresultaten.	1.1 Actueel beeld van de liquide middelen. 2.1 Gelden uitzetten en aantrekken indien nodig. De portefeuille goed afstemmen op de financieringsbehoefte. 3.1 Gelden uitzetten en aantrekken tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden bij partijen die voldoen aan de voorwaarden genoemd in het treasurystatuut.	1.1 Tweemaal per jaar: bij de jaarrekening en begroting. 2.1 Het wekelijks monitoren van de liquiditeit en de renteontwikkelingen. Bij belangrijke ontwikkelingen de raad informeren. 3.1 Indien nodig verschillende offertes opvragen en daarbij rente en risico's goed afwegen.

Algemene uitkering

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Optimale raming door een adequaat beheer van variabele gegevens zoals bijv. het aantal wooneenheden en inwoners. 2. Zover mogelijk een tijdig inzicht in de ontwikkelingen rondom het gemeentefonds zodat we hier op tijd op anticiperen.	1.1 Berekeningen via het programma van Pauw. 2.1 Vertalen van de mei- en septembercirculaire voor de gemeente Buren.	1.1 Tweemaal per jaar ramingen van de algemene uitkering voor de begroting maken. 2.1 In mei en in september.

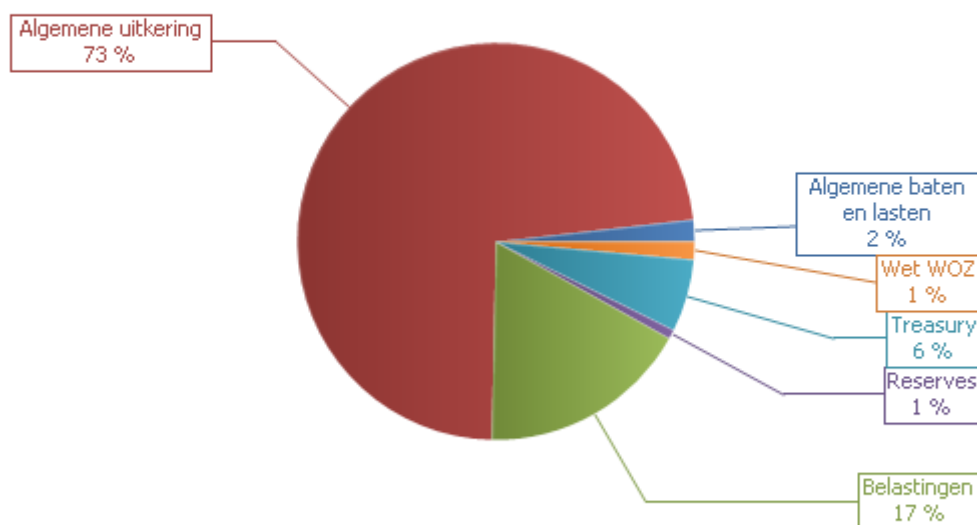
Belastingen

Doel Wat willen we bereiken?	Prestaties Wat gaan we daarvoor doen?	Planning & indicatoren
1. Een financieel gezonde gemeente met een zo laag mogelijke belastingdruk voor de burgers; 2. Een volledige administratie waarin we alle belastingplichtigen opnemen; 3. Een optimale informatievoorziening naar derden.	1.1 Verzenden ca. 9.800 aanslagen 1.2 Actueel houden eigenaren en gebruikers van panden 2.1 Controleren op bezit van honden 2.2 Controleren van registratie op overnachtingen 3.1 Afhandelen van bezwaren en beroepen	1.1 Verzenden van belastingaanslag in de 8e week van 2016 1.2 Continu proces. 2.1 Jaarlijks één derde deel van de gemeente. 2.2 Steekproefsgewijs op locatie controleren 3.1 Afhandeling bezwaren binnen de wettelijke termijn

Ter informatie: beheerproducten programma Dekking en onvoorzien

Beheerproducten: meerjarig budget (€ x 1.000,-)

Beheerproducten (portefeuillehouder)	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Treasury (H.N. de Ronde)	-2.420	-2.362	-2.244	-2.211	-2.159	-2.097
Algemene uitkering (H.N. de Ronde)	-19.760	-27.241	-27.649	-27.212	-26.937	-26.887
Wet WOZ (H.N. de Ronde)	564	557	544	540	539	531
Belastingen (H.N. de Ronde)	-5.734	-6.140	-6.533	-6.714	-6.795	-6.806
Algemene baten en lasten (H.N. de Ronde)	-1.489	739	677	480	461	357
Reserves (H.N. de Ronde)	-1.085	-2.547	-287	84	128	235
Saldo programma Dekking en onvoorzien	-29.922	-36.994	-35.492	-35.032	-34.764	-34.667



Ter informatie: bestaande beleidskaders

- 2010: Normenkader
- 2011: Verordening 213a (Doelmatigheid)
- 2011: Verordening brandweerrechten
- 2013: Nota reserves en voorzieningen
- 2014: Heffingsverordeningen 2015
- 2014: Treasurystatuut 2014
- 2015: Verordening 212 (Financiële verordening)
- 2015: Treasurystatuut 2015 (najaar 2015)

Hoofdstuk 2: Paragrafen

Lokale heffingen

Doel:

De algemene middelen aan te vullen (d.m.v. belastingen) en de kosten van individuele diensten (d.m.v. leges en rechten) te verhalen.

Nut:

De gemeentelijke heffingen zorgen voor de extra inkomsten die ingezet kunnen worden om eigen beleid uit te voeren.

Noodzaak:

Het Rijk heeft als uitgangspunt bij het bepalen van de algemene uitkering dat de gemeente een bepaald bedrag aan eigen inkomsten heeft.

Kerninformatie:

De gemeente heeft naast de algemene uitkering vanuit het rijk, de mogelijkheid om zelf inkomsten te verwerven. De paragraaf Lokale heffingen geeft een beeld van het bestaande beleid en de geraamde inkomsten van de gemeentelijke heffingen.

Per belastingsoort geven wij aan wat het bestaande beleid is. Hierdoor krijgt u inzicht in de ontwikkeling van:

- de geraamde inkomsten;
- de lastendruk voor woningen en niet-woningen.

Nieuwe elementen en veranderingen t.o.v. het voorgaande jaar:

Voor 2016 verwachten we geen inhoudelijke veranderingen. Alleen de hoogte van de tarieven is aangepast op basis van de Kadernota 2016.

Heffing / rechten	2015	2016
OZB		
Woning	0,1246%	Nog niet bekend
Niet-woning eigenaar	0,2145%	Nog niet bekend
Niet-woning gebruik	0,1793%	Nog niet bekend
Toeristenbelasting	€ 1,21 per persoon, per overnachting	€1,21 per persoon, per overnachting
Hondenbelasting	€ 62,70 per hond € 343,20 per kennel	€ 63,20 per hond € 345,95 per kennel
Precariobelasting op kabels en leidingen	€ 3,60 per strekkende meter	Nog niet definitief bekend
Rioolheffing		
Woning	€ 217,- per aansluiting	€ 217,- per aansluiting
Niet-woning	€ 434,- per aansluiting	€ 434,- per aansluiting
Onderhoud Graf	€ 118,00 per graf	€ 120,50 per graf

Financieel belang en risico's:

In onderstaand overzicht geven wij aan wat de geraamde opbrengst per heffing voor 2016 is.

Heffing / rechten	2016
OZB	€ 5.036.537
Toeristenbelasting	€ 181.500
Hondenbelasting	€ 213.700
Precariobelasting	€ 830.178
Rioolheffing	€ 2.520.238
Onderhoud graf	€ 90.000
Leges	€ 1.291.380

Relatie met programma's en/of andere paragrafen:

Deze paragraaf heeft een relatie met het programma: Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. In dat programma zijn de belastinginkomsten opgenomen.

Inleiding

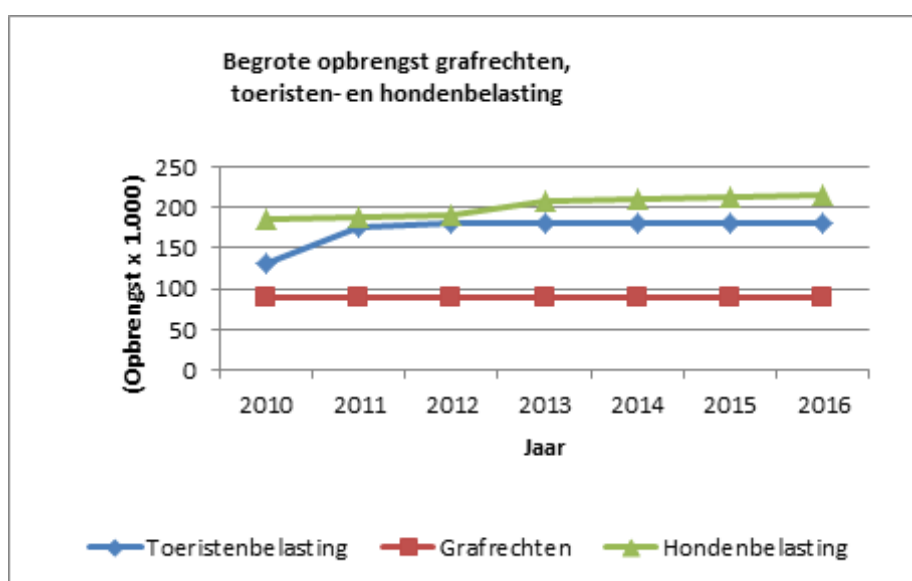
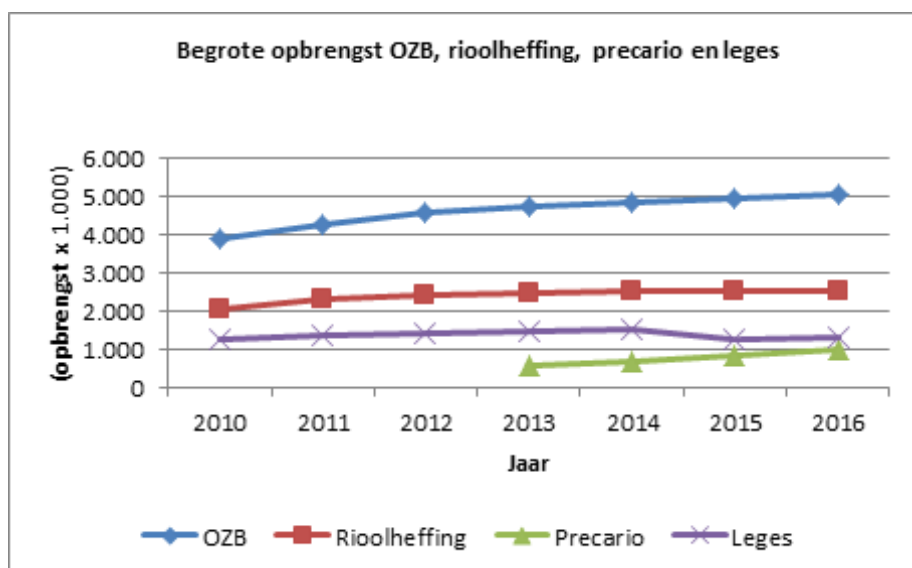
Onder de naam lokale heffingen wordt een aantal aanslagen opgelegd. Dat zijn belastingen, rechten en leges. Deze heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente.

1. De gemeentelijke belastingen en rechten

Volgens de Gemeentewet kan de gemeente belastingen en rechten heffen. Er bestaat een verschil tussen belastingen en rechten. Bij een belasting mag de gemeente het tarief en de opbrengst zelf bepalen. De onroerende zaakbelasting (OZB) is in Buren de belangrijkste lokale belasting. Daarnaast heeft Buren toeristenbelasting, hondenbelasting en de rioolheffing. Sinds 2013 heft de gemeente ook precariobelasting op kabels en leidingen. Een wetsvoorstel om deze belasting op kabels en leidingen af te schaffen is tot op heden nog niet ingediend bij de Tweede Kamer, zodat naar verwachting ook in 2016 precariobelasting kan worden geheven.

Bij de zogenaamde rechten is de gemeente niet helemaal vrij in het bepalen van het tarief. Het tarief van een recht mag maximaal kostendekkend zijn. Tegenover de betaling van rechten staan rechtstreekse diensten. Er mag dus niet bewust winst op worden gemaakt. De kostendekking wordt beoordeeld op basis van de begrote inkomsten en uitgaven. Wij kennen begrafenisrechten en de leges voor paspoorten, rijbewijzen, vergunningen enz.

Grafisch ziet de opbrengst van de belastingen en rechten over de periode 2010-2016 er als volgt uit:



Raming opbrengsten 2015 t/m 2019:

	2015	2016	2017	2018	2019
OZB	€ 4.929.098	€ 5.036.537	€ 5.147.737	€ 5.158.937	€ 5.170.137
Toeristenbelasting	€ 181.500	€ 181.500	€ 181.500	€ 181.500	€ 181.500
Hondenbelasting	€ 212.050	€ 212.050	€ 212.050	€ 212.050	€ 212.050
Precariobelasting	€ 982.360	€ 1.193.000	€ 1.262.000	€ 1.332.000	€ 1.332.000
Rioolheffing	€ 2.520.238	€ 2.520.238	€ 2.520.238	€ 2.520.238	€ 2.520.238
Onderhoud graf	€ 86.500	€ 86.500	€ 86.500	€ 86.500	€ 86.500

2. Ontwikkelingen

Voor 2016 zijn geen grote aanpassingen op het gebied van de gemeentelijke heffingen te verwachten.

3. Het tarievenbeleid

Wij hanteren in onze gemeente het uitgangspunt dat de belastingdruk zo laag mogelijk is. Op het moment dat er extra geld nodig is, gaan we niet automatisch de belastingen verhogen. We proberen eerst op de uitgaven te korten. De Kadernota 2016 is als uitgangspunt genomen. Per onderdeel ziet het beleid er als volgt uit:

3.1 OZB

De totale opbrengst in 2016 stijgt met € 111.200,-. Deze stijging wordt veroorzaakt door:

- inflatiecorrectie + 0,80%;
- toename volume door nieuwbouw.

Het percentage (tarief) wordt op basis van de geraamde opbrengst en de nieuwe WOZ waarde berekend.

Kengetallen	2014 (realisatie)	2015 (raming)	2016 (raming)
Totaal WOZ waarde van woningen	2.761.272.000	2.751.230.000	nog niet bekend
Totaal WOZ waarde van niet-woning	449.751.000	452.328.000	nog niet bekend

3.2 Toeristenbelasting

Het tarief van 2016 blijft gelijk aan dat van 2015. Het tarief bedraagt € 1,21 per persoon, per overnachting.

Kengetallen	2014 (realisatie)	2015 (raming)	2016 (raming)
Aantal losse overnachtingen	48.500	52.500	52.500
Aantal vaste staanplaatsen (niet in gebruik door inwoners van Buren)	1.200	1.200	1.200

3.3 Hondenbelasting

De tariefopbouw van de hondenbelasting is eenvoudig. De hondenbezitter betaalt een vast bedrag per hond, per jaar. De enige uitzondering wordt gemaakt voor de kennel. Degene die een beroep doet op een kennelregistratie wordt voor een vast bedrag aangeslagen, onafhankelijk van het aantal honden dat aanwezig is. Bij het opstellen van de Kadernota 2016 is als uitgangspunt genomen dat het tarief ten opzichte van 2015 stijgt met de inflatiecorrectie uit de meicirculaire 2015 (0,80%). Het tarief voor 2016 komt daarmee op € 63,20 per hond en voor de kennel € 345,95.

Kengetallen	2014 (realisatie)	2015 (raming)	2016 (raming)
Aantal geregistreerde honden	3.293	3.305	3.305
Aantal geregistreerde kennels	14	14	14

3.4 Precariobelasting

Het tarief voor precariobelasting op kabels en leidingen is een bedrag per strekkende meter kabel of leiding. Het tarief voor 2016 stijgt ten opzichte van 2015 met € 0,75 tot € 4,35 per strekkende meter.

Kengetallen	2014 (realisatie)	2015 (raming i.v.m. bezwaar)	2016 (raming)
Aantal strekkende meter kabels/leidingen	275.064	230.605	conform 2015, na bezwaar

In de afgelopen periode zijn enkele beroepszaken gevoerd door o.a. Liander over de opgelegde aanslagen precariobelasting. Zowel de gehanteerde metrage, als de hoogte van het tarief staan ter discussie. De gemeente Buren volgt deze beroepszaken met grote interesse. Een uitspraak kan namelijk ook voor onze gemeente gevolgen hebben.

3.5 Rioolheffing

Het tarief van de rioolheffing komt voort uit de dekking van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Sinds 2014 gelden tarieven van € 217,- en € 434,- voor een woning respectievelijk een niet-woning. De tariefdifferentiatie tussen woningen (1 x tarief) en niet-woningen (2 x tarief) blijft hier van toepassing.

Kengetallen	2014 (realisatie)	2015 (raming)	2016 (raming)
Aantal woningen met rioolaansluiting	9.974	10.103	10.103
Aantal niet-woningen met rioolaansluiting	845	812	812

3.6 Onderhoudsrecht graven

In het Beleidsplan gemeentelijke begraafplaatsen is vastgesteld dat het beheer van begraafplaatsen kostendekkend moet zijn. Voor 2016 kan worden volstaan met een tarief van € 120,50.

Kengetallen	2014 (realisatie)	2015 (raming)	2016 (raming)
Aantal graven met jaarlijks onderhoudsrecht	760	760	760

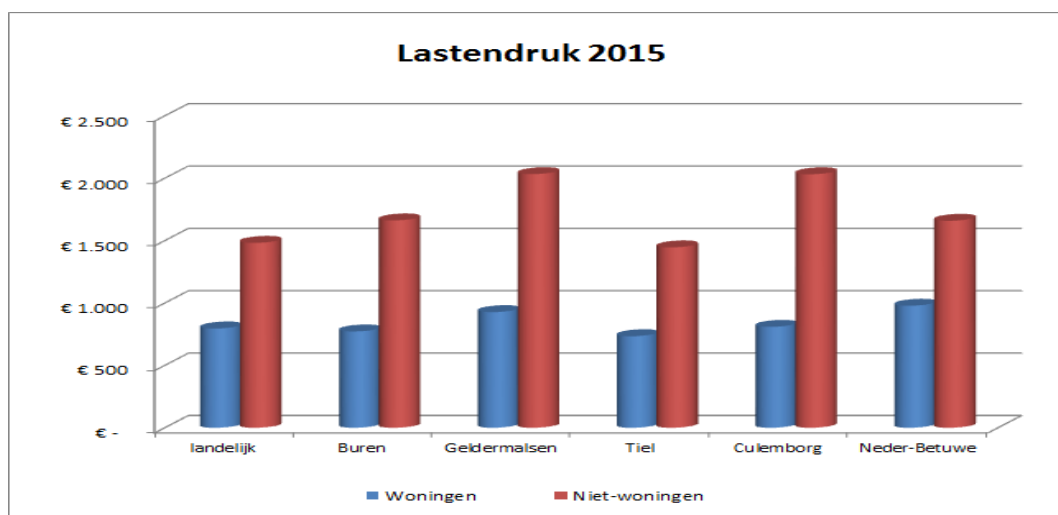
3.7 Leges

Het uitgangspunt bij de bepaling van de leges is dat wij werken met kostendekkende tarieven.

Op dit moment wordt door de deelnemende gemeenten in samenwerking met de ODR onderzocht wat de mogelijkheden zijn m.b.t. harmonisatie van de opbouw van de tarieven in de regio.

4. Belastingdruk

Wanneer we spreken over lokale belastingdruk, gaat het om de optelling van de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Gebaseerd op de tarieven van 2015 voor een meerpersoonshuishouden ziet de belastingdruk in de regio er als volgt uit:



De hogere belastingdruk voor Burens niet-woningen wordt m.n. veroorzaakt door de tariefdifferentiatie in de rioolheffing.

Overzicht tarieven 2015

	Nederland	Buren	Geldermalsen	Tiel	Culemborg	Neder-Betuwe
Woning						
OZB	0,1184%	0,1246%	0,1489%	0,1168%	0,1296%	0,1967%
Afval	€ 261	€ 188	€ 188	€ 198	€ 191	€ 188
Riool	€ 186	€ 217	€ 300	€ 192	€ 236	€ 210
Niet-woning						
OZB	0,4143%	0,3938%	0,5557%	0,4020%	0,5759%	0,4645%
Riool	€ 190	€ 434	€ 300	€ 192	€ 236	€ 210

5. Het kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met een (heel) laag inkomen is gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de aanslag OZB mogelijk. Dit is het geval wanneer aan de voorwaarden voor kwijtschelding van de invorderingswet is voldaan. Daarbij wordt ook gekeken naar de bezittingen van de burger. Verzoeken om kwijtschelding worden jaarlijks ingediend en beoordeeld. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor de aanslag OZB.

6. Waardering onroerende zaken (WOZ)

De waardering vindt jaarlijks plaats. De Waarderingskamer ziet toe op de kwaliteit en de tijdigheid van de taxatiewerkzaamheden. Voor de uitvoeringskosten van de wet WOZ ontvangt de gemeente een vergoeding van de afnemers (Belastingdienst en Waterschap). De vergoeding is opgenomen in de berekening van de algemene uitkering.

7. Kengetallen

Naar aanleiding van de aanslagen gemeentelijke belastingen ontvangt de gemeente bezwaarschriften en kwijtscheldingsverzoeken. Als een burger het niet eens is met de uitspraak op het bezwaarschrift dan kan hij beroep aantekenen bij de rechtbank of hoger beroep bij het gerechtshof.

Huurders van woningen betalen geen OZB, maar vanaf 2016 ontvangen huurders wél een eigen WOZ-beschikking waar ze bezwaar tegen kunnen maken. Dit kan ertoe leiden dat er meer bezwaren worden ingediend.

Kengetallen	2014	2015 (raming)	2016 (raming)
Kwijtscheldingsverzoeken	7	10	10
Bezwaarschriften heffingen	14	17	20
Bezwaarschriften WOZ	210	212	250
Beroepschriften	8	2	10
Hoger beroepschrift	1	0	0

Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Kerninformatie:

In deze paragraaf gaan we in op een aantal concrete risicovolle ontwikkelingen en op de financiële consequenties daarvan.

Wij informeren u ook over nieuwe ontwikkelingen waarmee we in de komende jaren rekening moeten houden. Verder geven we een beeld van ons huidige weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit. Daarna gaan we dieper in op een aantal risico's met een incidenteel of structureel karakter.

Nieuwe elementen en veranderingen t.o.v. het voorgaande jaar:

- hogere risico's grondexploitaties
- maatschappelijke risico's en veiligheid (met name dorpshuizen)
- wettelijk verplichte opname van 5 kengetallen en een analyse van deze kengetallen (volgens advies commissie Depla) in de begroting 2016

Doel:

Inzicht geven in de ontwikkeling van risico's in 2016 en latere jaren en aangeven hoe robuust de begroting is.

Nut:

Het inzichtelijk maken van de financiële gevolgen van risico's.

Noodzaak:

Verplicht onderdeel van de begroting.

Relatie met programma's en/of andere paragrafen:

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is of, met andere woorden, hoe sterk de gemeente is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat we het beleid hoeven te veranderen. Om dit te kunnen beoordelen is inzicht nodig in de omvang en in de achtergronden van de aanwezige weerstandscapaciteit en de risico's.

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Hierbij denken we aan de (vrij besteedbare) algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit, onvoorzien en de stille reserves (het verschil tussen de actuele marktwaarde en de boekwaarde).

Bij de onderwerpen waar de risico's spelen, geven we inzicht in de mogelijke ontwikkelingen (scenario's). Daarnaast geven we aan welke beleidsmatige opties er zijn om mogelijke niet-geraamde financiële consequenties zo goed mogelijk te beheersen, mocht dat scenario zich voordoen.

Financieel belang en risico's:

U bent verantwoordelijk voor een structureel sluitende begroting. Een buffer is wenselijk om tegenvallers op te vangen, waarbij de buffer afhankelijk is van de geïnventariseerde risico's.

U moet zich expliciet uitspreken over het te voeren beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's. Daarbij gaat het om budgettaire risico's, risico's op eigendommen en risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering.

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de ontwikkeling van de risico's in 2016 en latere jaren. We borduren hierbij voort op de integrale risico-inventarisatie en de paragrafen weerstandsvermogen en risicobeheersing van de voorgaande jaren. We hebben hiervoor de risico's opnieuw geïnventariseerd in 2015. In deze paragraaf gaan we in op een aantal concrete risicovolle ontwikkelingen en de financiële consequenties daarvan. We informeren u ook over nieuwe ontwikkelingen waarmee we in de komende jaren rekening houden. Verder geven we een beeld van ons weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit. Daarna gaan we dieper in op een aantal risico's.

In 2013 voerden we een geïntegreerd planning- en controlesysteem (LIAS Enterprise) in. Onderdeel daarvan is de risicobeheersingsmodule waarmee de gehele organisatie op dezelfde wijze risico's kan identificeren, kwantificeren, kwalificeren en monitoren. Inmiddels werken we daarbij ook met simulatiemodellen en managementoverzichten.

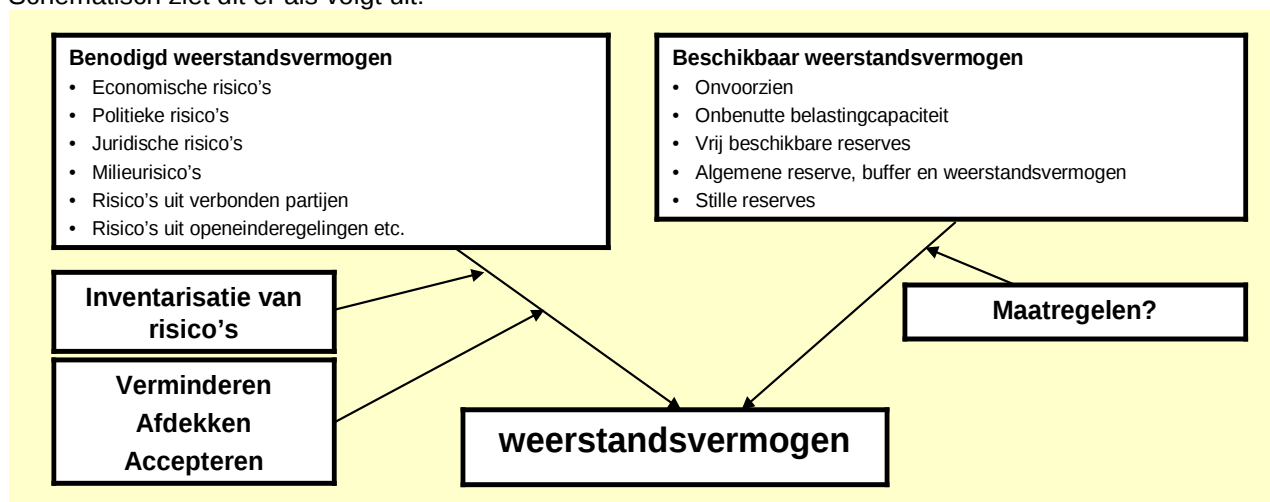
Vanaf 2016 geldt [nieuwe landelijke BBV-regelgeving](#). Dat betreft de verplichting om een vijftal kengetallen op te nemen in deze paragraaf. Deze kengetallen moeten vervolgens worden toegelicht en adequaat worden beoordeeld in hun onderlinge verhoudingen. De commissie Depla geeft in haar [adviesrapport](#) aan dat hiermee de kaderstellende en controlerende rol van de raad wordt versterkt. Een van de adviezen van de commissie is het gebruik van kengetallen om de financiële positie van gemeenten weer te geven en onderling te kunnen vergelijken. Deze benchmark moet nog plaatsvinden in de komende tijd.

1. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt gedefinieerd als ***“het vermogen van de gemeente Buren om ook in ongunstige tijden de incidentele financiële risico's op te kunnen vangen om zo haar taken ongewijzigd te kunnen voortzetten”***.

Onder een risico verstaan we het gevaar voor financiële schade of verlies als gevolg van interne en/of externe omstandigheden. Het risico heeft dan betrekking op het samenvallen van die bepaalde omstandigheden (de kans) en de negatieve gevolgen (de schade).

Schematisch ziet dit er als volgt uit:



Naast de risico's zijn ook andere factoren van invloed op het weerstandsvermogen, zoals:

- het aanpassingsvermogen van de organisatie;
- de kans dat tegenslagen zich gelijktijdig voordoen;
- de risico-cultuur van de organisatie.

Belangrijk daarbij is, dat de wetgever op diverse plaatsen aangeeft dat gemeenten ten aanzien van het nemen van financiële risico's terughoudend moeten zijn. Dit is dan ook een leidend beginsel voor o.a. het treasurybeleid, zoals dat in het treasurystatuut naar voren komt. Bij een gezond weerstandsvermogen is het mogelijk een niet voorziene financiële tegenvaller te betalen door de algemene reserve aan te spreken. Wanneer er onvoldoende weerstandsvermogen is, moeten wellicht activiteiten worden uitgesteld om tegenvallers op te vangen.

2. Het beschikbare weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen vinden we zowel in de exploitatie als in het vermogen. Binnen de exploitatie gaat het om de stelpost onvoorziene uitgaven en de onbenutte belastingcapaciteit. Voor onvoorziene uitgaven ramen we in Buren structureel een bedrag. Bij de onbenutte belastingcapaciteit gaat het om de eigen inkomstenbronnen van een gemeente voor zover deze nog niet "maximaal" of kostendekkend zijn. Bij de onbenutte belastingcapaciteit gaat het met name om de OZB. Het betreft hier een inkomstenbron die niet direct beschikbaar is. De hoogte is het verschil tussen de feitelijke OZB en de normhoogte van de OZB in het kader van artikel 12.

In de vermogenssfeer bestaat de weerstandscapaciteit uit het vrij besteedbare en het geblokkeerde gedeelte van de algemene reserve (weerstandsvermogen) en de stille reserves. Een stille reserve is de theoretische berekening van het waardeverschil tussen de boekwaarde en de overwaarde van met name onze gemeentelijke panden of aandelen. Bij de stille reserves gaat het om de inzet van bezittingen als onroerend goed e.d. Om over deze ruimte te kunnen beschikken is politiek draagvlak nodig en zijn we, in geval van verkoop, afhankelijk van de markt. Dat betekent dat er enige tijd overheen gaat voordat het daadwerkelijke bedrag bekend is en we het geld daadwerkelijk contant kunnen maken. Het gaat dan bijvoorbeeld om de overwaarde op aandelen en andere gemeentelijke eigendommen van waarde die niet op de balans staan. Gelet op het onzekere karakter, laten we dit bedrag buiten de berekening van het weerstandsvermogen.

De opbouw van onze beschikbare weerstandscapaciteit per 1 januari 2016 ziet er momenteel als volgt uit:

(x € 1.000)

Weerstandscapaciteit in de exploitatie:	
Stelpost onvoorzien	€ 50
Onbenutte belastingcapaciteit OZB	€ 1.682
Totale weerstandscapaciteit in de exploitatie	€ 1.732
Weerstandscapaciteit in het eigen vermogen	
Algemene reserve – vrij besteedbaar gedeelte	€ 287
Algemene reserve - weerstandsvermogen (geblokkeerd gedeelte)	€ 7.570
Totale weerstandscapaciteit in het eigen vermogen	€ 7.857

3. Risico's en het weerstandsvermogen

Een deel van de algemene reserve wordt structureel geblokkeerd. Het weerstandsvermogen (geblokkeerd gedeelte) van de algemene reserve wordt jaarlijks opnieuw berekend. Dat bedrag is dus bedoeld voor het opvangen van benoemde en onbenoemde risico's en calamiteiten. Het vrij besteedbare gedeelte van de algemene reserve, is het incidentele weerstandsvermogen. Hieraan wordt jaarlijks het exploitatieresultaat toegevoegd of onttrokken en wijzigt dus mee met het exploitatieresultaat.

De actualisatie van de risico-inventarisatie stelt ons in staat tot een analyse van de risico's voor 2015, 2016 en daarna te komen. Er is voor de bestaande risico's een financiële vertaling opgesteld op basis van objectieve normeringen of door "professional-judgement" met een kans inschatting en rekening houdend met een gemiddeld financieel effect bij het zich voordoen van een incident. Zo ontstaat per risico(-gebied) een financiële risicoraming. Bij de inschatting van de financiële effecten is uitgegaan van een gedeeltelijke dekking van alle risico's. Dit omdat niet alle risico's zich (tegelijk) zullen voordoen. Daarnaast bepalen we het noodzakelijke weerstandsvermogen op het bedrag dat valt binnen een bandbreedtes (hoogste - laagste bedrag) van de 2 risicosimulatiemodellen. De 2 gebruikte risicosimulatiemodellen zijn [Monte Carlo](#) en [Normaal verdeling](#).

Voor 2016 en latere jaren benoemen we de volgende risico's in het weerstandsvermogen:

3.1 Aansprakelijkheid

Vanuit onze beleidsverantwoordelijkheid en zorgplicht zijn we op veel terreinen aansprakelijk. We kunnen aansprakelijk worden gesteld voor onjuist of zelfs niet handelen, het onjuist nemen van besluiten of het nemen van onjuiste besluiten. De risico's die hieruit voortkomen, zijn moeilijk in te schatten door het vaak complexe en diffuse karakter van de risico's. Net als de landelijke trend neemt ook in Buren de zwaarte en het aantal van de claims toe. Door haar regisserende rol zijn er ook steeds meer contractuele verplichtingen en uitsluitingen.

Sinds de Wet Dwangsom en Beroep zijn er ook gevolgen aan het niet op tijd nemen van een besluit, met als sanctie het toekennen van een dwangsom. De zorgplicht van de gemeente omvat diverse terreinen en gaat ver. Het is mogelijk de risico's (deels) te beperken door een goede juridische kwaliteitszorg. Er wordt daarom ook steeds gewerkt aan initiatieven om de borging van de juridische kwaliteit te verbeteren.

We zullen in de komende jaren de financiële gevolgen van de Wet Dwangsom en Beroep verder monitoren. Er is ook een bedrag gereserveerd in het weerstandsvermogen voor onvoorziene tegenvallers op het gebied van aansprakelijkheid. De effecten van aansprakelijkheid zijn merkbaar in de eisen die verzekeraars stellen. Zo is de gemeente o.a. verzekerd voor personen- en zaakschade tot 5 miljoen euro en voor vermogensschade tot 2,5 miljoen euro per jaar. Daarvoor betalen we jaarlijks € 25.000,- aan premie. Omdat niet alles onder de dekking van verzekeringen valt en we per incident een eigen risico hebben, wordt hiervoor ook een risicobedrag opgenomen. Hierin zijn de onder 3.8 benoemde aansprakelijkheidsrisico's nog niet meegenomen.

In ons weerstandsvermogen reserveren we hiervoor in 2016: € 330.000,- => structureel risico

3.2 Opvang bij rampen en calamiteiten

Landelijk is de Handreiking "Regionaal Risicoprofiel" opgesteld. De Wet Veiligheidsregio verplicht in de komende jaren de uitwerking van verschillende risicoprofielen. Het regionaal risicoprofiel is door de Veiligheidsregio aan ons aangeboden. Dit profiel brengt de risico's van alle gemeenten in de regio Gelderland-Zuid duidelijk in kaart. De risico's voor onze gemeente zijn nu hoger ingeschat ten opzichte van voorgaande jaren. Dit omdat de risico's beter in kaart zijn gebracht dan voorheen. Het betreft met name directe gevolgen van de risico's van vervoer van gevaarlijke stoffen en bedrijvigheid. En daarnaast de gevolgen van rampsituaties of calamiteiten waarbij (langdurige) opvang en maatschappelijke hulpverlening nodig is.

In ons weerstandsvermogen reserveren we hiervoor in 2016: € 185.000,- => structureel risico

3.3 Verbonden partijen en WSW

De afgelopen jaren gingen we meer contractuele samenwerkingsverbanden aan. Als gemeente krijgen we een steeds grotere regisserende rol. We dachten veel meer risico te lopen, maar in de praktijk blijkt dat veel verbonden partijen zelf reserves vormen om de eerste risico's op te vangen. We krijgen vaak ook geld terug aan het einde van het jaar van een verbonden partij.

Ten aanzien van het onderdeel nieuw bouwbesluit bij de ODR, de legesopbrengsten en de overgang van Lander in de Werkzaam lopen we risico waarvoor we geld reserveren. In de paragraaf verbonden partijen komen specifieke risico's per verbonden partij uitgebreider aan bod. Zoals gezegd reserveren verbonden partijen zelf voor financiële risico's en worden deze door alle deelnemende gemeenten gedeeld.

De gemeente vervult via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw een achtervang positie voor de leningen van 2 woningbouwcoöperaties. De risico's hiervoor worden de laatste tijd steeds groter omdat de financiële positie van de coöperaties niet sterk is.

In ons weerstandsvermogen reserveren we hiervoor in 2016: € 330.000,- => structureel risico

3.4 Open einde regelingen

In Buren gaat het nu nog om de Wet Werk en Bijstand, het Leerlingenvervoer en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning die tot nu toe redelijk stabiel zijn qua uitgaven. Dat is echter geen garantie voor de nabije toekomst. In 2015 zijn de Participatiewet en de nieuwe Jeugdwet ingevoerd en de financiële consequenties daarvan zijn nog zeer onzeker. De kosten van Jeugdzorg-trajecten die we wellicht moeten gaan financieren kunnen oplopen tot aanzienlijke bedragen. Daarnaast genereert het nieuwe wijkgericht werken wellicht vraag die hoger is dan verwacht. Ook is de (boven-)regionale solidariteit tussen gemeenten in 2015 geregeld, maar zijn de consequenties nog niet goed inzichtelijk. Het budget dat is gekoppeld aan de rijkstaken voor de open einde regelingen kan daardoor ontoereikend blijken te zijn.

In ons weerstandsvermogen reserveren we hiervoor in 2016: € 410.000,- => structureel risico

3.5 Decentralisatie van rijkstaken naar gemeenten

Aan de decentralisatie van rijkstaken, met name van de Participatiewet en de Jeugdwet, naar gemeenten vanaf 2015 zitten naast de hierboven bij 3.4 genoemde risico's ook andere financiële risico's die een gevolg zijn van nieuwe (of meer) aanspraak op open einde regelingen. Dit betreffen zowel onzekerheid over de kosten van implementatie als structurele extra kosten. Hieronder rekenen we de overschrijdingen van kosten aan eigen apparaat en de externe kosten, zoals van de zorgaanbieders en andere partijen, die veel hoger uitkomen dan geraamd.

Bij de invoering zijn er daarnaast ook nieuwe aansprakelijkheids- en aanbestedingsrisico's, veel betrokken partijen en belangen, mogelijke mediagevoelige incidenten die weerslag op de gemeente hebben en een grotere afhankelijkheid van de ICT en problemen met privacygevoelige informatie. Er kunnen ook structurele realisatieproblemen ontstaan zoals minder efficiencyvoordelen dan geraamd, die we moeten opvangen in onze begroting. In de bestuursafspraken 2011-2015 is afgesproken dat eventuele nadelen door deze herverdeling voor gemeenten beperkt moeten blijven. Het nadeel mag voor gemeenten niet meer zijn dan 15 euro per inwoner per jaar. In Buren betekent dit een maximaal nadeel van in totaal € 390.000,- voor de decentralisaties.

In ons weerstandsvermogen reserveren we hiervoor in 2016: € 320.000,- => structureel risico

3.6 Grondexploitaties

Bij het opstellen van een grondexploitatie worden de risico's voor dat specifieke project ingeschat en in de exploitatie meegenomen. Is een geraamd bedrag niet nodig, omdat het risico zich niet voordoet, valt het bedrag vrij ten gunste van het resultaat van het betreffende plan.

Daarnaast kunnen zich externe ontwikkelingen voordoen die niet project-specifiek zijn en buiten de invloed van de gemeente liggen. Dit zijn algemene risico's waar de grondexploitatieberekeningen niet of ten dele in voorzien. Het gaat hier om risico's over de nakoming van overeenkomsten van projecten waarin de gemeente wel of niet een grondpositie heeft en de risico's over projecten waarin de gemeente samenwerkt met een marktpartij. Een belangrijk risico is een onverwachte en onvoorziene kostenstijging over de nog te maken kosten voor bouw- en woonrijp maken door de gemeente. Als dit gevolgd wordt door een vertraging in de verkopen, heeft dat hogere rentelasten als gevolg. Dat risico is maar ten dele afgedekt. Nu doen de risico's zich niet bij alle projecten tegelijkertijd voor, al was het maar omdat plannen in verschillende fasen van uitvoering verkeren. Gebruikelijk hanteren we een percentage van 25% als risicobuffer. Uitgaande van 25% is in 2015 een buffer van € 5,3 miljoen nodig.

In ons weerstandsvermogen reserveren we hiervoor in 2016: € 5.270.000,- => structureel risico

3.7 Rentewijzigingen leningen

Kleine wijzigingen in de huidige rentestanden voor de aangetrokken en de in de toekomst aan te trekken geldleningen en rekening-courantkredieten leiden tot aanzienlijke extra te betalen rentebedragen. In 2015 verwachten we weer deels met kasgeld, rekening-courantkrediet en langlopend te lenen. In onze begroting houden we geen rekening met sterke stijgingen van de rentetarieven voor aan te trekken rekening-courant krediet, kasgeld en nieuwe langlopende leningen. We lopen we daarbij het risico dat de stijgingen hoger zullen uitvallen dan we nu verwachten.

In ons weerstandsvermogen reserveren we hiervoor in 2016: € 165.000,- => structureel risico

3.8 Maatschappelijke risico's en veiligheid

We melden hier de maatschappelijke risico's en veiligheid hier als een apart aansprakelijkheidsrisico categorie. Als eigenaar zijn we verantwoordelijk voor de instandhouding van onze eigendommen. Bijvoorbeeld voor gebouwen, groenvoorzieningen, wegen en bruggen lopen we door achterstallig onderhoud grotere risico's. Bij achterstallig onderhoud wordt de gemeente aansprakelijk gesteld als daardoor (letsel-) schade ontstaat. Dit risico is namelijk niet verzekeraar. Met name noemen we hier de dorpshuizen waarbij het achterstallig onderhoud inmiddels een reëel gevaar op ongevallen kan opleveren als we het onderhoud niet gauw op een voldoende niveau brengen.

In het weerstandsvermogen reserveren we hiervoor in 2016: € 330.000,- => structureel risico

3.9 Diverse risico's

Het betreft een verschillende soorten risico's zoals grondsanering, het niet tijdig actualiseren van bestemmingsplannen, openbare orde, besmettelijke ziektes, Natura 2000 beleid, de provinciale ruimtelijke verordening, het kwalitatief Woningbouwprogramma.

In ons weerstandsvermogen reserveren we voor deze risico's in 2016: € 230.000,- => structureel risico

Het bovenstaande samengevat:

<i>Risico inventarisatie</i>	<i>begroting 2015</i>	<i>inventarisatie 2016 (hoog bedrag)</i>	<i>begroting 2016 (o.b.v. beschikbaar bedrag)</i>
Aansprakelijkheid	400.000	400.000	330.000
Opvang bij rampen en calamiteiten	230.000	225.000	185.000
Verbonden partijen incl. WSW	800.000	400.000	330.000
Open einde regelingen excl. WMO / jeugd nieuw	275.000	500.000	410.000
Transitie rijkstaken naar gemeente WMO / Jeugd	390.000	390.000	320.000
Grondexploitaties	5.300.000	6.400.000	5.270.000
Rentewijzigingen	200.000	200.000	165.000
Maatschappelijke risico's en veiligheid	0	400.000	330.000
Diverse overige risico's	875.000	280.000	230.000
	8.470.000		
Onttrekking 2015:	-900.000		
Toevoegingen - onttrekkingen			
	7.570.000	9.195.000	7.570.000

Hieronder volgt een matrixoverzicht van alle geïnventariseerde risico's (42 geïnventariseerde risico's):

geld gevolg

		1	0	1	0	0
zeer groot		1	0	1	0	0
	groot	0	0	1	0	0
	beheersbaar	6	3	2	1	0
	beperkt	8	6	4	1	0
	klein	5	3	0	0	0
		zeer groot	groot	gemiddeld	klein	zeer klein
		kans				

4. Toereikendheid geblokkeerde gedeelte (weerstandsvermogen) van alg. reserve

Het geblokkeerde gedeelte van de algemene reserve, het weerstandsvermogen is per 1 januari 2016 € 7.570.000,-. Als we het hoge risicoafdekkingsniveau van de voorgaande jaren willen handhaven, dan komt het risicoprofiel in 2016 uit op bijna € 9,2 miljoen. Er is echter per 1 januari 2016 geen extra vermogen beschikbaar voor een aanvulling naar € 9,2 miljoen. Volgens de gehanteerde simulatiemodellen kunnen we onze bestaande risico's wel op gemiddeld niveau afdekken in plaats van een hoog niveau. Dit betekent dat er geen aanvulling van het weerstandsvermogen in 2016 wordt gedaan.

Uitkomsten van de simulatiemodellen:

<i>Simulatiemodellen</i>	<i>bedrag laag</i>	<i>bedrag hoog</i>	<i>bedrag gemiddeld</i>
Monte Carlo simulatie	6.758.048	9.083.357	7.920.703
Normaal verdeling simulatie	6.052.643	10.137.952	8.095.298

Conclusie uit het bovenstaande is dat voor de gemeente Buren in 2016 de risico's groter zijn ten opzichte van voorgaande jaren, met name met betrekking tot de grondexploitaties en het nieuwe benoemde risico, maatschappelijke risico's en veiligheid. De risico's kunnen in 2016 op een gemiddeld niveau worden afgedekt.

5. Kengetallen

Nieuw in de landelijke BBV-regels is de verplichting om een vijftal kengetallen op te nemen in de paragraaf. Het uitgangspunt daarbij is dat deze kengetallen worden toegelicht en adequaat worden beoordeeld in hun onderlinge verhoudingen. De commissie Depla geeft aan dat hiermee de kaderstellende en controlerende rol van de raad wordt versterkt doordat het inzicht in de financiële positie van gemeenten wordt verbeterd.

5.1 Structurele exploitatieruimte

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Norm

Om voor een "voldoende" in aanmerking te komen dient dit percentage hoger te zijn dan de norm van de Provincie Gelderland voor de Gelderse gemeenten van 0,6%. Een gemeente zou in de begroting 0,6% aan ruimte moeten ramen om structurele tegenvallers op te kunnen vangen. Volgens de berekening komt de Burensse structurele exploitatieruimte uit op 1,94% en krijgt daarmee de beoordeling "voldoende".

5.2 Netto schuldquote

Het kengetal "netto schuldquote", ook wel "netto-schuld" als aandeel van inkomsten, zegt het meest over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Het geeft aan of er investeringsruimte is of niet. Ook zegt de netto-schuldquote wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn (rente en aflossing) waardoor een begroting minder flexibel wordt. De netto-schuldquote geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. In de berekening wordt niet meegenomen waarvoor de schulden zijn aangegaan.

Norm

De VNG en de Provincie Gelderland geven aan dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet ($< 100\%$) kan dit als voldoende worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Daartussen is de netto-schuldquote matig te noemen. Buren heeft een netto-schuldquote van 58% en dat is ruim voldoende.

5.3 Solvabiliteitsratio

De "solvabiliteitsratio" geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (het financiële kengetal solvabiliteitsratio), hoe gezonder de gemeente.

Norm

De Provincie Gelderland geeft aan dat wanneer 50% van het totaal vermogen uit eigen vermogen bestaat, dan is een gemeente voldoende solvabel. Is het kengetal voor solvabiliteit kleiner dan 30%, dan is er veel vreemd vermogen aanwezig en wordt dat als onvoldoende beoordeeld. De gemeente Buren heeft een solvabiliteitsratio die schommelt tussen 43% en 49% deze wordt daarom in 2016 ook als "matig" beoordeeld

5.4 Lokale lasten (belastingcapaciteit)

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belasting inkomst. Het kengetal "belastingcapaciteit" ofwel "lokale lasten", wordt berekend aan de hand van het gemiddeld OZB-tarief. Een hoog gemiddeld OZB-tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde geeft aan in hoeverre de gemeente al gebruik heeft moeten maken van deze optie en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten.

Naast een percentage wordt ook het bedrag weergegeven van de onbenutte belastingcapaciteit afgezet tegen de zogenaamde artikel 12-norm. Deze norm geeft aan welke mogelijkheden er zijn met betrekking tot de OZB om de eigen inkomsten te verhogen tot aan de norm.

Norm

Omdat er geen wettelijke begrenzing aan het tarief en de stijging van de OZB is, wordt vergeleken met de norm voor artikel 12. Deze norm ligt op 120% van het gewogen landelijk gemiddelde OZB-tarief.

Als een gemeente een gewogen gemiddeld OZB-tarief heeft dat ligt boven het landelijk gemiddelde en onder het tarief voor de artikel 12-norm, dan kwantificeren we dat als matig (tussen 0% en 20%). Hanteert de gemeente een OZB-tarief dat boven de artikel 12-norm ligt, dan is er geen onbenutte belastingcapaciteit en dat is dus een "onvoldoende". Is er nog ruimte tot aan het landelijk gewogen gemiddeld OZB-tarief dan vinden we dat voldoende. Het kengetal lokale lasten is voor de gemeente Buren 33% en dus "voldoende".

5.5 Grondexploitatie

Het financiële kengetal "grondexploitatie" geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten van de grondexploitatie. Wanneer een gemeente grond tegen de veel lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en de vraag naar woningen is gestagneerd.

Norm

De Provincie Gelderland geeft aan dat het bepalen van een norm voor het kengetal "grondexploitatie" lastig is. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen de vraag en aanbod van woningbouw dan wel m2-bedrijventerrein. Maatwerk is hiervoor van toepassing, dat wil onder andere zeggen: hoeveel woningen of m2-bedrijventerrein zijn gepland, het type en op welke plek. Daarnaast is het van wezenlijk belang wat de te verwachte vraag zal zijn. Dit vergt meer onderzoek dan naar voren komt in het genoemde kengetal. De boekwaarde van de gronden geeft wel weer of een gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie. Dit geld dient namelijk ook nog terugverdiend te worden.

Om deze reden is er geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie.

5.6 Samenvatting en beoordeling

Hieronder volgt een overzicht van de 5 kengetallen gebaseerd op cijfers van de jaarrekening 2014, de begroting 2015 en 2016:

Kengetal	2014	beoordeling	2015	beoordeling	2016	beoordeling
Structurele exploitatieruimte	2,92%	voldoende	0,49%	matig	1,17%	voldoende
Netto schuldquote	66%	voldoende	42%	voldoende	37%	voldoende
Solvabiliteitsratio	43%	matig	49%	matig	43%	matig
Belastingcapaciteit (lokale lasten)	103%	matig	102%	matig	104%	matig
Grondexploitatie	47%	n.v.t.	35%	n.v.t.	33%	n.v.t.

Beoordeling

Afgelopen jaren zijn steeds structurele bezuinigingsrondes uitgevoerd waardoor onze structurele exploitatieruimte steeds matig tot voldoende is gebleven. Binnen de gemeentelijke begroting van 2016 is nu ook wat ruimte voor structurele tegenvallers of nieuw beleid.

Ook hebben we de afgelopen jaren geen extra ruimte in de begroting gecreëerd door verhoging van OZB. De gehanteerde normen voor belastingcapaciteit zijn: > 100 voldoende, 100-120 matig en boven de 120 is onvoldoende. Onze belastingcapaciteit is matig en net niet voldoende. De belastingcapaciteit OZB is bijna 1,7 miljoen euro structureel. Als we de OZB gaan verhogen vanaf 2016, kunnen we daarmee extra (structurele) ruimte creëren in de begroting.

Onze netto schuldquote zegt iets over onze schuldenlast en bijbehorende inkomsten met name investeringen in grondexploitaties). De kritische grens ligt ongeveer bij 100%. Daar blijft onze gemeente ruim onder en is er dus nog ruimte om nodige investeringen te doen in de komende jaren en hoeft op dit onderdeel (nog) geen pas op de plaats te worden gemaakt.

Onze vermogenspositie (verhouding tussen eigen en totaal vermogen = solvabiliteitsratio) is de afgelopen jaren "matig" doordat veel geïnvesteerd is in met name grondexploitaties en vervolgens waren de opbrengsten daaruit teleurstellend. Daardoor is het eigen vermogen afgenomen en is de solvabiliteitsratio matig. Als we meer structurele ruimte inbouwen in onze begroting door o.a. de OZB-opbrengsten te verhogen en ons grondexploitatiebeleid te verbeteren, kunnen we daarmee wellicht in de komende jaren ook onze eigen vermogenspositie versterken en onze financiën "voldoende" gezond maken. Overigens schommelt de solvabiliteitsratio tussen 43% en 49%. En dan kan de ontwikkeling voor 2017 afgewacht worden. Als zich dan een meerjarige ontwikkeling rond de 40% aftekent, kan nagegaan worden of en welke "corrigerende maatregelen" mogelijk zijn.

6. Gewaarborgde geldleningen

De wet FIDO (financiering decentrale overheden) schrijft de gemeenten voor zo weinig mogelijk risico's te nemen met leningen en garantstellingen. Wij voeren daarom wat dat betreft een terughoudend beleid.

De afgelopen jaren zijn bij vijf gemeentelijke taakvelden waarborgfondsen opgericht:

- De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW);
- Het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW);
- Het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ);
- De Stichting Waarborgfonds Sport (SWS);
- Het Waarborgfonds Kinderopvang.

Bij deze waarborgfondsen hebben wij een theoretische achtervang functie. Deze waarborgfondsen kunnen de statuten, het reglement van deelneming, het beleggingsstatuut en overeenkomsten niet eenzijdig wijzigen. Keer op keer worden de verantwoordelijkheden en belangen afgewogen. Deze waarborgfondsen onderzoeken op een aantal momenten de kredietwaardigheid van de deelnemer. Die momenten zijn bij eerste registratie als deelnemer en bij jaarlijkse herbeoordeling. Bij een verzoek tot borgstelling wordt zo nodig specifiek onderzoek naar het onderpand gedaan. Deze werkwijze beperkt de risico's van de andere deelnemers, de achtervangers en de geldgevers.

Als gemeente staan we garant voor een aantal geldleningen van derden (gewaARBorgde geldleningen). Onderstaande bedragen geven het maximale risico weer en het jaar van afloop. Het overzicht per geldnemer is als volgt:

Geldnemer	Jaar van afloop	Waarborg (x € 1.000,-)		
		31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016
Vitens (vh. Waterleidingmij. Gelderland)	2020	234	234	234
Stichting Woningbeheer Betuwe	2021	63	54	45
Voetbalvereniging S.C.R.	2024	5	4	3
Sportvereniging S.V.M.	2020	5	4	4
Vereniging "Het Groene Kruis"	2032	19	18	18
Voetbalvereniging I.S.C.	2024	37	34	30
Voetbalvereniging FC Lienden	2024	18	16	15
Zorgcentra De Betuwe (19)	2049	2.033	1.975	1.917
Zorgcentra De Betuwe (20)	2019	482	386	289
Zorgcentra De Betuwe (22)	2040	141	135	130
AVRI voor ARN (Regio Rivierenland)	2015	576	-	-
		3.613	2.860	2.685

Onderhoud kapitaalgoederen

Doel:

Een helder en volledig overzicht van de kapitaalgoederen en de financiële middelen.

Nut:

Het inzichtelijk maken van de kaders (kwaliteit, kwantiteit en geld).

Noodzaak:

Verplicht onderdeel van de begroting. Artikel 12, eerste lid BBV.

Kerninformatie:

In deze paragraaf geven we het beleidskader voor het onderhoud van de kapitaalgoederen en de vertaling van de financiële consequenties naar de begroting aan. Per kapitaalgoed gaan we in op het beleidskader, de middelen, de begroting en de stand van de voorziening.

Nieuwe elementen en veranderingen t.o.v. het voorgaande jaar:

- Op basis van integraal beheer verbeteren we de gemeentelijke regiefunctie op het beheer van de openbare ruimte.
- We geven uitvoering aan de samenwerkingsovereenkomst die we met regio en waterschap sloten voor de inrichting van de waterketen (riolering, waterzuivering). Deze samenwerkingsovereenkomst is de regionale uitwerking van het landelijk bestuursakkoord water.

Financieel belang en risico's:

Kapitaalgoederen leggen blijvend een groot beslag op de gemeentelijke begroting. Gemiddeld gaat ieder jaar 15% van de totale middelen naar de exploitatie (onderhoud, beheer, afschrijving, rentekosten enz.) van kapitaalgoederen. Achterstallig onderhoud kan leiden tot risico's en daarbij mogelijke aansprakelijkstelling van de gemeente. Bovendien kan het leiden tot kapitaalvernietiging.

Relatie met programma's en/of andere paragrafen:

De kapitaalgoederen vervullen een belangrijke rol bij het verwezenlijken van andere programma's zoals Milieu, Openbare orde en veiligheid en samenlevingszaken.

Inleiding

Vanuit de zorg voor een structureel goed, veilig en efficiënt leef-, werk- en woonmilieu voor de burger geeft onze gemeente jaarlijks aanzienlijke bedragen uit aan het vervangen/vervaardigen en onderhouden van kapitaalgoederen. De openbare ruimte bestaat uit kapitaalgoederen, zoals wegen, riolering, groen, openbare verlichting, gebouwen enz. Kapitaalgoederen zijn "duurzame productiemiddelen": de zaken die we nodig hebben om de diensten en goederen die we aan onze burgers leveren te produceren. Water, wegen en bruggen zijn onontbeerlijk voor de economische ontwikkelingen van een gemeente. Om onderwijs te geven zijn schoolgebouwen nodig. De riolering draagt bij aan de gemeentelijke milieudoelstellingen. Kortom: kapitaalgoederen spelen een belangrijke rol bij de programmadoelen die we als gemeente willen realiseren.

Kapitaalgoederen leggen blijvend een groot beslag op de gemeentelijke begroting. Gemiddeld gaat ieder jaar 15% van de totale middelen naar de exploitatie (onderhoud, beheer, afschrijving, rentekosten enz.) van kapitaalgoederen. De bedragen verhogen we jaarlijks met de kosten van areaaluitbreiding en indexering).

(bedragen x € 1000)

Overzicht kapitaalgoederen	Saldo voorziening	Mutatie	Saldo voorziening	Meerjarenbegroting			
				2016	2017	2018	2019
Beleidskader	01-01-2016	2016	31-12-2016	2016	2017	2018	2019
Wegen	644		644	2.417	2.417	2.417	2.456
Civiele kunstwerken	99		99	224	224	224	224
Onderhoud gebouwen	846		846	78	78	78	78
Openbare verlichting	416		416	280	280	280	280
Baggeren watergangen	305	30	335	30	30	140	140
Totaal	2.310	30	2.340	3.029	3.029	3.029	3.178

Het gaat hier om de mutatie van de voorzieningen. Meerjarig geven we de storting aan in de voorziening.

Overzicht kapitaalgoederen	Saldo voorziening	Mutatie	Saldo voorziening	Meerjarenbegroting			
				2016	2017	2018	2019
Beleidskader	01-01-2016	2016	31-12-2016	2016	2017	2018	2019
Riolering (GRP)	3.213	-100	3.113				
Riolering onderhoud	772		772	2.649	2.550	2.550	2.550
Riolering vervanging	200	200	400				
Begraafplaatsen							
<i>afkoopsommen onderhoud</i>	264	9	273	623	622	621	620
<i>afkoopsommen grafrechten</i>	56	2	58				
Totaal	4.505	111	4.616	3.272	3.172	3.171	3.170

Het gaat hier om de mutatie van de reserve cq. de voorzieningen. Meerjarig geven we een beeld van de totale kosten per kapitaalgoed. Tegenover deze kosten staan rechten (inkomsten). Beide kapitaalgoederen zijn kostendekkend. Het overschot / tekort aan het einde van het begrotingsjaar verrekenen met de reserve cq. voorziening.

Overzicht kapitaalgoederen	Saldo voorziening	Totaal begroting	Totaal begroting	Meerjarenbegroting		
				2017	2018	2019
Beleidskader		2015	2016			
Groen	N.v.t.	1.595	1.520	1.519	1.519	1.518
Totaal	N.v.t.	1.595	1.520	1.519	1.519	1.518

Het gaat hier om de totale kosten voor het groenonderhoud. Tegenover de kosten staan geen inkomsten. Het overschot / tekort aan het einde van het begrotingsjaar nemen we mee in de jaarrekening.

1. Wegen

1.1 Algemeen

Op basis van meerjarenplanningen voeren we jaarlijks onderhoudswerkzaamheden uit aan de wegen. Bij de uitvoering hanteren we de uitgangspunten en randvoorwaarden, die vastliggen in het beheerplan wegen. In het najaar 2015 wordt het vernieuwde beheerplan wegen als onderdeel van het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) aangeboden aan de raad. In het najaar beslist de raad op welk onderhoudsniveau we de wegen in 2016-2020 onderhouden.

1.2 Financiële middelen

In de begroting 2016 nemen we voor wegen een bedrag van € 2.417.000,- (incl. index en areaaluitbreiding) op. Dit bedrag is inclusief de opgelegde bezuiniging van € 105.000,- uit het beheerplan wegen 2011 en de opgelegde bezuiniging uit de BOP groot € 100.000,-. De uitvoering van het onderhoud bekostigen we uit de voorziening wegen.

1.3 Toelichting voorziening wegen

Via een tweejaarlijkse inspectie van de wegen bepalen we aan welke wegen er voor de jaren daaropvolgend onderhoudswerkzaamheden plaats moeten vinden. Omdat de uitgaven per jaar fluctueren, gebruiken we de voorziening wegen als egalisatievoorziening.

1.4 Doorkijk toereikendheid van de voorziening voor de jaren 2016 t/m 2019

De voorziening voor de komende vier jaar is toereikend om de werkzaamheden aan de wegen uit te voeren. Het betreft dan alleen groot onderhoud en niet de rehabilitatie van wegen die aan het einde van de levensduur zijn.

1.5 Risico's

- De prijzen voor asfalt (o.a. olie) fluctueren sterk;
- Het onderhoudsniveau is afhankelijk van het beschikbare budget.
- In het beheerplan wegen is geen rekening gehouden met rehabilitatiekosten. Bij veranderingen van het verkeersaanbod (verhoogde aslast) is de draagkracht van de fundering onvoldoende. De restlevensduur van de weg zal dan sterk verminderen, met als gevolg een duurdere onderhoudsmaatregel.
- De bereikbaarheid/verkeersveiligheid komt in het geding bij een laag onderhoudsniveau.

2. Openbare Verlichting

2.1 Algemeen

Op basis van meerjarenplanningen voeren we jaarlijks onderhoudswerkzaamheden uit aan de openbare verlichting. Bij de uitvoering hanteren we de uitgangspunten en de randvoorwaarden, die vastliggen in het beleidsplan openbare verlichting. Omdat de financiële middelen beperkt zijn, onderhouden we de openbare verlichting op kwaliteitsniveau "aandacht".

2.2 Financiële middelen

In de begroting 2016 nemen we voor de openbare verlichting een bedrag van € 280.000,- (incl. mei index en inclusief de areaaluitbreiding) op. Dit bedrag is zonder de kosten van energie. De uitvoering van het onderhoud bekostigen we uit de voorziening openbare verlichting.

2.3 Toelichting voorziening openbare verlichting

Via een jaarlijkse inspectie van de openbare verlichting bepalen we aan welke lichtmasten/armaturen er voor de jaren daarop onderhoudswerkzaamheden moeten plaatsvinden. Omdat de uitgaven per jaar fluctueren, gebruiken we de voorziening openbare verlichting als egalisatievoorziening.

2.4 Doorkijk toereikendheid van de voorziening voor de jaren 2016 t/m 2019

De voorziening openbare verlichting is toereikend om het onderhoudsprogramma uit te voeren.

2.5 Risico's

- De stijging van de prijzen van onder andere staal en aluminium kan hoger zijn dan de begrote stijging;
- Het onderhoudsniveau is afhankelijk van het beschikbare budget. Bij een structurele verlaging van het budget is het vastgestelde onderhoudsniveau niet meer haalbaar.

3. Civieltechnische kunstwerken

3.1 Algemeen

Op basis van meerjarenplanningen voeren we jaarlijks onderhoudswerkzaamheden uit aan de civieltechnische kunstwerken. Bij de uitvoering hanteren we de uitgangspunten en randvoorwaarden die vastliggen in het beheerplan civieltechnische kunstwerken. In het najaar 2015 wordt het vernieuwde beheerplan kunstwerken als onderdeel van het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) aangeboden aan de raad. In het najaar zal de raad beslissen op welk onderhoudsniveau de kunstwerken in 2016-2020 worden onderhouden.

3.2 Financiële middelen

In de begroting van 2016 nemen we voor de civieltechnische kunstwerken een bedrag van € 223.500,- (incl. mei index en inclusief de areaaluitbreiding) op. De uitvoering van het onderhoud bekostigen we uit de voorziening civieltechnische kunstwerken.

3.3 Toelichting voorziening Civieltechnische kunstwerken

Via een vijfjaarlijkse inspectie van de civieltechnische kunstwerken bepalen we aan welke kunstwerken er voor de jaren daarop volgend onderhoudswerkzaamheden moeten plaatsvinden. Omdat de uitgaven per jaar fluctueren, gebruiken we de voorziening civieltechnische kunstwerken als egalisatievoorziening.

3.4 Doorkijk toereikendheid van de voorziening voor de jaren 2016 t/m 2019

De voorziening voor de komende vier jaar is toereikend om de werkzaamheden aan de civieltechnische kunstwerken uit te voeren. In het beheerplan zijn vervangingen van civieltechnische kunstwerken niet opgenomen. De vervanging nemen we op in de lijst met vervangingsinvesteringen welke we u ter besluitvorming voorleggen bij de begrotingsbehandeling.

3.5 Risico's

- Het onderhoudsniveau is afhankelijk van het beschikbare budget.

4. Riolering

4.1 Algemeen

De gemeente moet op een verantwoorde wijze zorg dragen voor de inzameling en het transport van afvalwater binnen het grondgebied. Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is de basis voor de werkzaamheden aan de gemeentelijke riolering. Het GRP is dynamisch van opzet. Wijzigingen in beleid, uit te voeren projecten of meerjarenplanning nemen we in het GRP op. De consequenties vertalen en beoordelen we financieel.

4.2 Financiële middelen

Uitgangspunt bij de vaststelling van het GRP is dat de uitgaven en inkomsten met betrekking tot het plan op de exploitatie budgettair neutraal verlopen. De opbrengst van de rioolrechten moet op termijn toereikend zijn om de exploitatie- en investeringskosten op te vangen. In 2013 stelde de gemeenteraad een ontwikkeling van de rioolheffing tot en met 2016 vast. In 2014 is het GRP geactualiseerd en volgde de prognose uit 2013. Het woningtarief voor 2016 is € 217,-; voor niet-woningen geldt het dubbel tarief.

4.3 Toelichting voorziening GRP

Voor het GRP zijn 3 voorzieningen ingesteld:

1. onderhoud riolering: ten behoeve van het gemalenbeheer volgens de meerjarenplanning.
2. vervanging riolering: ten behoeve van toekomstige rioolvervangingen
3. algemeen GRP: een buffer om eventuele jaarlijkse tekorten c.q. overschotten op te vangen. (egalisatie). Hieruit worden ook de projecten uit het afkoppelplan gefinancierd en de kapitaallasten van historische investeringen gedekt

4.4 Doorkijk toereikendheid van de voorzieningen voor de jaren 2016 t/m 2019

Volgens het Gemeentelijk rioleringsplan zijn de inkomsten samen met de inhoud van de voorzieningen meerjarig toereikend.

5. Water

5.1 Algemeen

De gemeente en het Waterschap zijn waterpartners. De zorg voor de waterhuishouding ligt primair bij het waterschap, maar de gemeente heeft ook watergangen in beheer. Het waterplan verwoordt de volgende visie: "De waterpartners streven naar een gezond, veerkrachtig, kwalitatief goed, aantrekkelijk en op de toekomst berekend watersysteem".

5.2 Financiële middelen

In de periode van 2012-2017 vinden de onttrekkingen plaats uit de bestemmingsreserve Beheer oppervlaktewater. Voor 2016 is € 70.000,- opgenomen als onttrekking.

5.3 Risico's

- Het beleid is erop gericht stedelijk water in beheer en onderhoud over te dragen aan het Waterschap;
- Uit een inventarisatie volgen mogelijk nog extra werkzaamheden die nodig zijn om watergangen te kunnen overdragen.

6. Baggeren

6.1 Algemeen

Het waterschap ziet er op toe dat de watergangen van derden op diepte blijven, dit is de diepteschouw. We stelden een beheerplan baggeren op om meerjarig in beeld te hebben wat dat voor de gemeentelijke watergangen betekent.

Het waterschap baggert de hoofdwatgangen. Daarbij geldt de ontvangstplicht. Dat betekent dat de gemeente vaak bagger uit sloten moet ontvangen.

Ons beheerplan is afgestemd op de baggerplanning van het waterschap, zodat we in één keer onze eigen bagger (diepteschouw) en de bagger vanuit de ontvangstplicht kunnen verwerken.

6.2 Financiële middelen

De kosten zijn met name toegenomen doordat:

- het waterschap een bijdrage voor de ontvangstplicht verwacht
- er areaaluitbreiding van het Lingemeer is

Voor 2016 en 2017 voegen we € 30.000,- vanuit de algemene middelen extra toe aan de voorziening. Vanaf 2018 storten we structureel € 140.000 vanuit de algemene middelen.

6.3 Toelichting voorziening baggeren

In 2016 en 2018 voeren we weer een baggerproject uit.

6.4 Doorkijk toereikendheid van de voorziening voor de jaren 2016 t/m 2019

De voorziening is toereikend voor de uitvoering van het plan. Evaluatie van uitgevoerde projecten kan aanleiding zijn tot bijstelling.

6.5 Risico's

Er zijn op dit moment geen grote risico's te voorzien.

7. Groen

7.1 Algemeen

Op basis van meerjarenplanningen voeren we jaarlijks onderhoudswerkzaamheden aan de openbare groenvoorzieningen uit. Bij de uitvoering hanteren we de uitgangspunten en randvoorwaarden die vastliggen in het groenbeheerplan.

Het ambitieniveau voor het beheer is inmiddels vertaald in een Integraal Beeldkwaliteitsplan voor de openbare ruimte. Hierin is ook het dagelijks onderhoud aan bijvoorbeeld verharding, straatmeubilair en riolering opgenomen. Het onderhoud wordt vanaf maart 2012 uitgevoerd door de AVRI.

7.2 Financiële middelen

Met ingang van 2016 rekenen we in de begroting met een structurele jaarlijkse onderhoudslast van afgerond € 1.520.000,-.

8. Begraafplaatsen

8.1 Algemeen

Op basis van de uitgangspunten en randvoorwaarden, die we vaststelden in het beleidsplan begraafplaatsen, zijn op alle begraafplaatsen graven geruimd. Vanaf 2013 onderhouden we de begraafplaatsen op een hoger niveau dan A (keurig). De doelstelling is om de begraafplaatsen kostendekkend te beheren.

8.2 Financiële middelen

Door het actualiseren van de administratie en het ruimen van graven is er nu voldoende capaciteit op de begraafplaatsen. We beheren de begraafplaatsen kostendekkend.

8.3 Toelichting voorziening begraafplaatsen

Om zeker te zijn van voldoende onderhoudsgelden voor de toekomst maken we gebruik van de voorziening "Afkoopsommen onderhoud graven" en de voorziening "Afkoopsommen grafrecht". Alle afkoopsommen voor het onderhoud en het grafrecht voegen we toe aan de voorziening. De kosten voor het ruimen van graven en het onderhouden van de begraafplaatsen bekostigen we uit deze voorzieningen.

8.4 Doorkijk toereikendheid van de voorziening voor de jaren 2016 t/m 2019

In 2008 is besloten om vanaf 2009 het eenmalige recht voor het onderhouden van begraafplaatsen per grafruimte in te voeren. Doordat het onderhoud voor een langere termijn wordt afgekocht, genereren we in één keer voldoende middelen. De mogelijkheid om jaarlijks voor onderhoud te betalen, is vervallen. Hierdoor ontstaat een kostendekkende exploitatie. In 2012 en 2013 is de voorziening aangesproken door hoge reguliere onderhoudskosten uitgevoerd door de AVRI. Hiervoor is de voorziening niet bestemd en onttrekken we meer dan we toevoegen. In 2016 maken we nieuw beleid. Hierin nemen we de kostendekking mee.

8.5 Risico's

- Van de inkomsten is vooral het aantal uit te geven graven niet beïnvloedbaar. Dit aantal fluctueert per jaar;
- Uit landelijk onderzoek blijkt dat de keuze voor cremieren toe neemt. Ook in onze gemeente neemt het aantal uit te geven graven af en dalen de inkomsten. Als deze trend doorzet, moeten we de tarieven verhogen om de begraafplaatsen kostendekkend te kunnen blijven beheren.
- Vanaf 2015 is het nieuwe crematorium Tiel in gebruik genomen. Dit kan leiden tot een verdere daling van het aantal begravingen in de Gemeente Buren.

9. Gebouwen

9.1 Algemeen

Voor het onderhoud aan alle gemeentelijke gebouwen is een onderhoudsprogramma vastgesteld. Dit tien-jaren-onderhoudsplan evalueren we vierjaarlijks. In 2012 is het beheerplan compleet herzien. De meerjarenbegroting loopt van 2013 t/m 2017. De volgende actualisatie van het meerjarenprogramma gemeentelijke gebouwen start in 2016.

9.2 Financiële middelen

Op basis van het beheerplan gebouwen berekenen we een structurele onderhoudslast. Het 10 jaar gemiddelde bedraagt € 356.176,-. De uitvoering van het klein onderhoud bekostigen we uit de exploitatie en het groot onderhoud bekostigen we uit de voorziening onderhoud gebouwen.

9.3 Toelichting voorziening onderhoud gebouwen

Voor de uitvoering van het onderhoudsprogramma gebouwen maken we onderscheid in klein en groot onderhoud. Het bedrag voor onderhoud dat we niet in het geplande jaar uitgeven, storten we in de voorziening. Groot en uitgesteld onderhoud betalen we uit de voorziening.

Bij de actualisatie van het beheerplan gebouwen namen we alle gebouwen opnieuw op in het onderhoudsplan (inclusief de woningen en de garageboxen). Het gemeentehuis te Maurik namen we niet op in het beheerplan gebouwen. Hiervoor is een 10-jaren onderhoudsplan opgesteld. De kosten voor het onderhoud van het gemeentehuis (ad € 100.000,-) bekostigen we rechtstreeks uit de exploitatie. In het meerjarig onderhoudsplan zijn geen kosten opgenomen voor de dorpshuizen en de buitensportaccommodaties.

9.4 Doorkijk toereikendheid van de voorziening voor de jaren 2016 t/m 2019

Het huidige plan loopt van 2013 t/m 2023. De voorziening baseren we op dit plan. De voorziening onderhoud gebouwen is toereikend om de uitgestelde onderhoudswerkzaamheden uit te voeren. In 2013 actualiseerden we het meerjarenprogramma. Hierin nemen we de stand van de voorziening mee. In 2012 koos u om de dorpshuizen en buitensportaccommodaties niet meer op te nemen in de meerjaren onderhoudsplanningen. Deze gebouwen vallen echter wel onder onze verantwoordelijkheid.

9.5 Risico's

- Extra investeringen voor verborgen gebreken aan gebouwen (er is een kleine post onvoorzien);
- Stijging van de kosten van arbeidsloon, staal en aardolieproducten geeft een grotere stijging van de bouwkosten dan voorzien. Het egalisatiefonds kan deze extra kosten nog opvangen.
- Door de slechte vastgoedmarkt blijven te koop staande gemeentelijke objecten langer in beheer. Niet voor alle te koop staande panden nemen we geld op in het meerjarenprogramma onderhoud gemeentelijke gebouwen. Om het noodzakelijke onderhoud aan de te koop staande objecten uit te kunnen voeren, is het noodzakelijk jaarlijks budget voor deze panden te ramen.
- Voor een aantal gebouwen en terreinen hebben we als gemeente wel het eigendom, maar hebben we geen budgetten beschikbaar voor het laten uitvoeren van het onderhoud (o.a. dorpshuizen en sportaccommodaties). U moet nog beslissen wat we met deze gebouwen gaan doen. Afhankelijk hiervan moeten we mogelijk onderhoudsbudget opnemen in de begroting.

Kengetallen:	Werkelijk per 01/01/2013	Werkelijk per 01/01/2014	Begroot per 01/01/2015	Begroot per 01/01/2016
Riolering	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Inspectieputten (stuks)	4.330	4.330	4.330	4350
Rioolstrengen (km)	162	162	162	162
Bergbezinkvoorzieningen (stuks)	18	18	18	18
Straatkolken (stuks)	8.300	8.300	8.300	8.400
Persleidingen (km)	180	180	180	181
Rioolpersgemalen (stuks)	109	109	109	110
Drukrioleringsunits (stuks)	848	848	848	848
IBA's (stuks)	58	58	58	61
Infrastructuur				
Oppervlakte wegen (m2)	2.165.100	2.165.100	2.165.100	2.169.360
Wegen (km)	400	400	400	400
Wegen binnen de kom (km)	122	122	122	122
Wegen buiten de kom (km)	278	278	278	278
Civiele kunstwerken (stuks)	450	450	450	532
Lantaarnpalen (stuks)	4.072	4072	4.072	4.127
Groen				
Bomen (stuks)	21.990	22.942	22.950	22.950
Bosplantsoen (ha)	29	31	32	32
Sierplantsoen (ha)	14	14	14	15
Gazons (ha)	35	37	42	42
Grasbermen (ha)	163	182	171	172
Watergangen en vijvers (km)	247	258	310	310

	Aantal per 01-01			
Gebouwen:	2013	2014	2015	2016
Brandweerkazernes	4	4	4	1
Gymlokalen (waarvan 3 tevens verenigingsgebouw)	10	10	9	8
Jeugdaccommodaties (panden nog aanwezig, ander gebruik)	1	2	2	2
Sportaccommodaties (geen onderhoud uitvoeren) -> Buiten beschouwing i.v.m. geen onderhoud door gebouwbeheer.	3	3	0	0
Peuterspeelzalen (pand staat leeg en komt in de verkoop)	1	1	0	0
Cultuur (Musea, theater) 1 museum gesloten, pand wordt verhuurd verschoven naar monumenten	4	3	2	2
Monumenten (o.a. 9 kerktorens, 2 molens, stadswal, waag en stadspompen) Poort van Buren toegevoegd	21	21	22	22
Woningen en garages (d.m.v. actieve acquisitie woningen)	14	13	13	12
Gemeentekantoor / werven (Lienden staat leeg)	3	3	3	3
Begraafplaatsen, bergingen en aula's	15	15	12	12
Dorpshuizen / verenigingsgebouwen (waarvan 3 gymlokaal)	12	12	12	12

Financiering

Doel:

Betrouwbare en degelijke financiering van de gemeentelijke activiteiten.

Nut:

Vermijden en beheersen van risico's op het gebied van financiering.

Noodzaak:

Verplicht onderdeel van de programmabegroting voortvloeiend uit de Wet Fido.

Kerninformatie:

De paragraaf bevat de beleidsvoornemens ten aanzien van risicobeheer van de financieringsportefeuille.

De nadruk in deze paragraaf ligt op het verschaffen van inzicht in de wijze waarop we aan de treasuryfunctie uitvoering geven.

De belangrijkste treasuryfuncties zijn de financiering van het beleid en/of het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Nieuwe elementen en veranderingen t.o.v. het voorgaande jaar:

Vanaf 2014 zijn de nieuwe regels van Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF) en het schatkistbankieren (Wet FIDO) van kracht. In 2014 is daarom het Treasurystatuut daarop aangepast en eind 2015 komt er een nieuwe statuut.

De verwachting is dat de ECB een ruim monetair beleid blijft voeren. Onder invloed van het gematigd economische herstel in ons land zullen de rentetarieven voor langlopende geldleningen in 2016 mogelijk iets gaan oplopen.

In 2015 wordt door de gemeente Buren deels met kortlopend en deels langlopend geld geleend. De rentetarieven zijn in 2015 nog steeds historisch laag, al lopen de langlopende tarieven iets op. Eind 2014 is een nieuwe langlopende lening aangetrokken.

Financieel belang en risico's:

De financieringsbehoefte geeft aan of we geld nodig hebben of geld uit kunnen zetten.

De risico's die binnen onze gemeente worden gelopen bij de uitvoering van de treasurytaak bestaan voornamelijk uit renterisico's. Om die risico's te beperken en te beheersen, zijn wettelijke normen zoals de kasgeldlimiet en de renterisiconorm vastgesteld.

De afgelopen jaren is door de gemeente Buren de kasgeldlimiet overschreden, ook omdat kasgeld veel goedkoper was dan langlopend geld. In 2015 voldoet gemeente Buren weer aan de kasgeldlimiet.

Daarnaast bestaat het kredietrisico wanneer geldleningen worden verstrekt aan rechtspersonen die in voorkomende gevallen in financiële problemen komen. In het treasurystatuut zijn de uitgangspunten opgenomen om dit risico te beperken.

In zeer beperkte mate lopen wij ook een liquiditeitsrisico. Dit is het risico dat wij op korte termijn onvoldoende geld in kas hebben om aan onze verplichtingen te voldoen.

Als we de financiën niet op orde hebben, kunnen we onder financieel toezicht van de provincie komen te staan.

Relatie met programma's en/of andere paragrafen:

Er ligt een duidelijke relatie met de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing en investeringen in met name het grondbeleid.

De gemeente Buren hanteert bij het financieren van al haar uitgaven en inkomsten het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat alle gemeentelijke inkomsten en uitgaven bij elkaar opgeteld worden. Als blijkt dat de uitgaven hoger zijn dan de inkomsten dan is er sprake van een financieringsbehoefte.

1. Algemeen

1.1 Inleiding

De financieringsparagraaf is een verplicht onderdeel in de programmabegroting en vloeit voort uit de wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). Het belangrijkste uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van de financiële risico's.

De nadruk in deze paragraaf ligt op het verschaffen van inzicht in de wijze waarop aan de treasuryfunctie uitvoering wordt gegeven. Het doel van de treasuryfunctie is het zorgen voor een betrouwbare en degelijke financiering van de gemeentelijke activiteiten. Bij onze gemeente zijn de belangrijkste treasuryfuncties: de financiering van het beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

1.2 Treasurybeleid

Het door de raad vastgestelde treasurybeleid is uitgewerkt in het Treasurystatuut. Hierin staan de doelstellingen, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en de administratieve organisatie rond het beheer van liquiditeiten van de gemeente op korte en lange termijn. Dit is een bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders. Er is een actualisatie geweest van het Treasurystatuut eind 2014 in verband met Wet houdbaarheidsfinanciën en schatkistbankieren (Wet Fido). Eind 2015 wordt het nieuwe Treasurystatuut vastgesteld.

1.3 Totaalfinanciering en rentekosten eigen vermogen

De gemeente Buren werkt vanuit totaalfinanciering. Dit houdt in dat schulden en tegoeden van de gemeentelijke afdelingen niet apart, maar gebundeld worden aangehouden bij voornamelijk de huisbankier BNG. Dit bundelen van schulden en tegoeden leidt er toe dat alle ontvangsten en uitgaven worden gesaldeerd voordat de gemeente zich op de kapitaalmarkt begeeft. De afdelingen worden voor hun kapitaalbeslag afgerekend op basis van een vooraf bepaald rentepercentage. Dit rentepercentage (het omslagpercentage) wordt jaarlijks in de begroting vastgesteld. Dit percentage is een mix van de rentekosten over gedane investeringen en rentekosten voor vreemd en eigen vermogen. De resultaten inzake het omslagpercentage komen rechtstreeks in de exploitatie tot uitdrukking.

Investeringsen kunnen we financieren met eigen vermogen en/of met vreemd vermogen. Om de kostprijs van producten niet te laten beïnvloeden door de wijze van financiering (met eigen of vreemd vermogen) wordt in Buren, net als bij de meeste gemeenten, gebruik gemaakt van de methodiek van *bespaarde* rente. Deze methodiek houdt in dat er ook rente wordt berekend over de reserves. De *bespaarde* rente wordt berekend over de omvang van de reserves per 1 januari van het betreffende boekjaar. Bij de decentrale overheid is deze methodiek gebruikelijk, omdat ze door het gebruiken van reserves als financieringsmiddel rente besparen die ze anders over aan te trekken langlopende geldleningen had moeten betalen.

Conform de uitgangspunten voor de begroting 2016 nemen we het inflatiepercentage (0,8%) over uit de meicirculaire 2015. De omslagrente is 4%. Met ingang van 2016 laten we de algemene reserve meegroeien met de inflatie. De (*bespaarde*) rente wordt als volgt berekend en aangewend:

- De *bespaarde* rente wordt berekend over de algemene reserve (excl. het geblokkeerd gedeelte) en de overige bestemmingsreserves. Van de *bespaarde* rente (4%) voegen we alleen het inflatiegedeelte (0,8%) toe aan het vrije gedeelte van de algemene reserve. Uitzondering hierop is de overige bestemmingsreserve besteed (de OBRB). Bij de OBRB voegen we de *bespaarde* rente volledig toe aan de reserve zelf, omdat we over onze investeringen ook 4% rente berekenen.
- Idealiter wordt de omvang van de algemene reserve afgestemd op de hoogte van de geïnventariseerde risico's. Het verdient dan ook aanbeveling om de rentetoevoegingen aan het vrije gedeelte van de algemene reserve volledig af te laten hangen van de ontwikkeling van het risicoprofiel. Wanneer de vrije reserves voldoende zijn om de risico's af te dekken is het niet nodig om de algemene reserve mee te laten groeien met de inflatie. Met het huidige risicoprofiel is voorzichtigheid geboden. Bij het opstellen van de begroting bepalen we of we het vrije gedeelte van de algemene reserve mee moeten laten groeien met de inflatie. Gelet op het saldo van de algemene reserve is het gewenst om de reserve aan te vullen vanuit andere bronnen.
- Rentetoevoegingen vinden niet plaats aan de voorzieningen.

N.B: Rente toerekenen aan het geblokkeerde gedeelte (het weerstandsvermogen) van de algemene reserve is niet wenselijk. Dit aangezien de hoogte van de algemene reserve veel meer verband houdt met de hoogte van de weerstandscapaciteit en de risico's waarvan op enig moment sprake is. In plaats van rentemutatie wordt jaarlijks de hoogte van het weerstandsvermogen bepaald.

1.4 Wettelijke ontwikkelingen

Sinds 2001 geldt de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). In deze wet is vastgelegd hoe decentrale overheden, zoals de gemeente Buren, hun geld en kapitaal beheren.

Begin 2014 is de Wet Fido gewijzigd en zijn de decentrale overheden verplicht tot schatkistbankieren. Dit houdt in dat onze overtollige liquide middelen worden aangehouden bij de Nederlandse schatkist, onder beheer van het ministerie van Financiën. We mogen de overtollige liquide middelen vanaf 2014 niet meer bij andere partijen uitzetten. Achterliggend doel van schatkistbankieren is dat een bijdrage wordt geleverd aan de EMU-schuldverlaging en het verminderen van de beleggingsrisico's voor decentrale overheden.

Tegelijk met schatkistbankieren is ook de Wet houdbare overheidsfinanciën (wet Hof) per 1 januari 2014 in werking getreden. De wet regelt dat de schulden van de totale Nederlandse overheid niet te hoog worden. Ook gemeenten hebben een plek in deze wet gekregen. Zij worden medeverantwoordelijk voor het terugdringen van het Nederlandse begrotingstekort. Er is een macronorm van 3% voor het totale EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten. Het financieringstekort van alle gemeenten gezamenlijk moet onder een vastgesteld plafond blijven. Het is een begrenzing aan het bedrag waarmee de totale schuld van alle gemeenten in een jaar mag groeien. De hoogte van de schulden van gemeenten afzonderlijk is hiermee niet begrensd.

Met de BNG is de overeenkomst gesloten dat zij automatisch ons creditsaldo afkomen naar de schatkist, mocht dit te hoog zijn. De verwachting is dat de gemeente Buren ook in 2016 deels kortlopende leningen aantrekt omdat de rentetarieven hiervan veel lager zijn dan die voor langlopende leningen en daarnaast ook de langlopende rentetarieven nog steeds laag blijven zodat de overstap naar langlopend snel gemaakt kan worden. Wij beschikken niet over de overtollige middelen die naar de schatkistrekening moeten worden geboekt. Het schatkistbankieren heeft daarom voor ons vooralsnog geen of slechts incidentele praktische gevolgen (terugboeken van een tijdelijk creditsaldo). Daardoor zijn er nu en in de komende tijd geen financiële gevolgen voor onze gemeente te verwachten.

1.5 Renteontwikkeling

Onze gemeente is te klein om zelf instrumenten te ontwikkelen, waarmee een eigen rentevisie kan worden opgesteld. Onze rentevisie is daarom gebaseerd op de notitie rentebeleid zoals die is vastgesteld bij de begrotingsbehandeling 2004. Voor het bepalen van onze rentevisie zoeken wij aansluiting bij de meest recente economische en rentevisie van de BNG. Deze luidt als volgt:

"De ECB zal een ruim monetair beleid blijven voeren. De lange rentetarieven zullen onder invloed van het gematigde economisch herstel naar verwachting wat verder oplopen. Voor dit jaar verwachten we een economische groei van 1,5%. In 2016 zou de groei nog wat hoger kunnen uitkomen, nl. op ca. 1,8%. De bedrijvigheid is tamelijk breed gedragen, al groeit de uitvoer mede dankzij de depreciatie van de euro relatief het sterkst. De private consumptie neemt toe onder invloed van een herstel van de werkgelegenheid. De inflatie loopt wat op, maar blijft met 1,2% op een laag niveau. De Nederlandse economie groeit in beide jaren met ongeveer 2,0% %. De inflatie neemt toe van 0,8% in 2015 naar 1,6% in 2016."

2. Risicobeheer

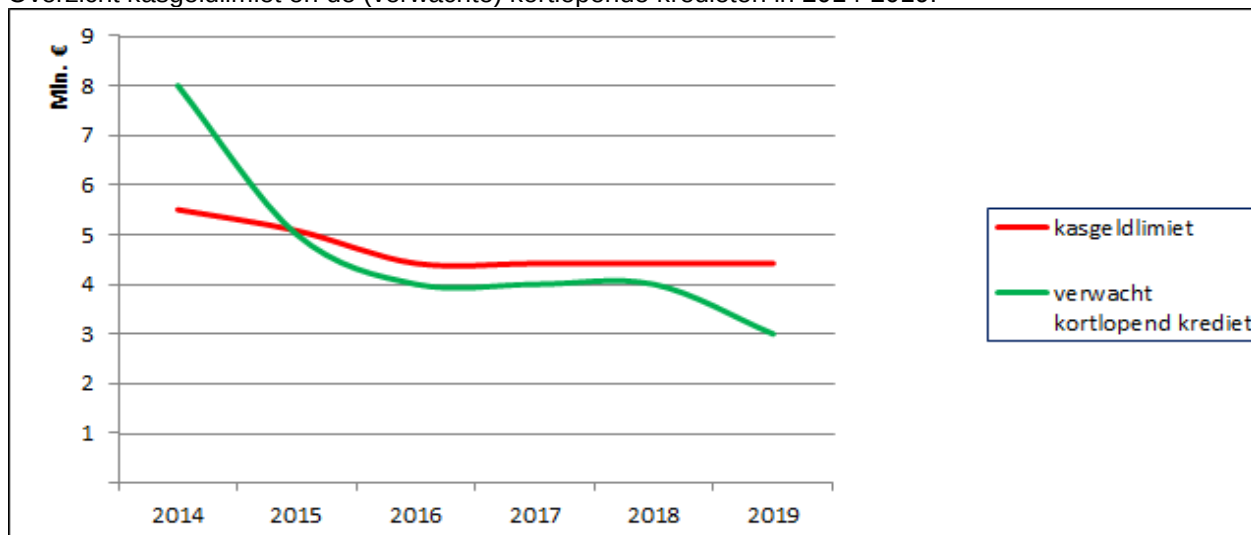
Voor risicobeheer is het van belang dat renteschommelingen en daarmee een renterisico worden voorkomen. Het renterisico wordt in beeld gebracht met behulp van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beide instrumenten gebruikt de Provincie bij het uitoefenen van haar toezichthoudende taak.

2.1 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag dat de gemeente maximaal mag financieren met rood staan en kortlopende geldleningen. Deze limiet is 8,5% van het bedrag van de lasten in de begroting. Overschrijdt het totaalbedrag aan kortlopende leningen deze 8,5% dan moeten we het bedrag van die overschrijding gaan omzetten naar langlopende leningen. Echter, zolang de rentetarieven en de verwachtingen laag zijn, wordt zo veel mogelijk met kortlopende geldleningen gefinancierd tot aan het bedrag van de kasgeldlimiet.

In 2016 is de hoogte van de kasgeldlimiet berekend op een bedrag van € -4,4 miljoen. De gemeente blijft vanaf het 2e kwartaal 2015 onder de kasgeldlimiet van € 5,5 miljoen (=limiet 2015). Doel is om in 2016 ook onder de dan geldende limiet van € 4,4 miljoen te blijven.

Overzicht kasgeldlimiet en de (verwachte) kortlopende kredieten in 2014-2019:

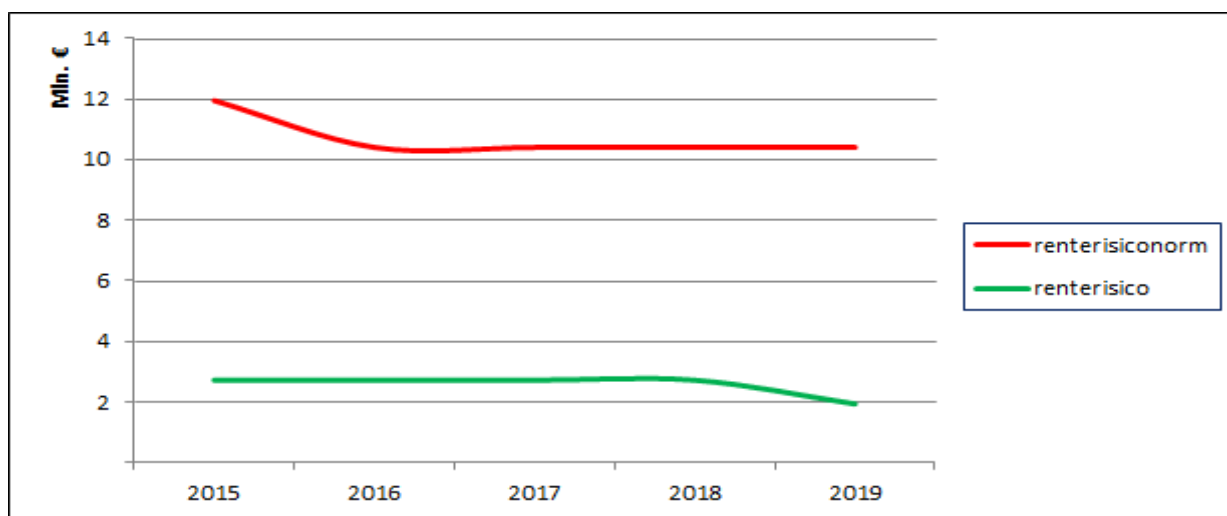


2.2 Renterisiconorm

De renterisiconorm is een sturingsinstrument voor het beperken van het renterisico op de langlopende leningen. Deze baseren we op de verwachte begrotingscijfers.

De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Door maximaal 20% per jaar af te lossen worden te grote rentelasten van langlopende leningen vermeden. Hierdoor zou anders de financiële positie nadelig worden beïnvloed.

Hieronder volgt een grafische weergave van de renterisiconorm van 2015 tot en met 2019. Dit is op basis van de vastgestelde begroting 2015 en meerjarenbegroting 2016 – 2019. De gemeente Buren blijft meerjarig gezien ruim onder de gestelde renterisiconorm van 20% van het begrotingstotaal.



2.3 Leningenportefeuille

Sinds 1999 heeft de gemeente Buren twee langlopende geldleningen met beide een jaarlijks rentetarief van 4,48%. Hierop lossen we jaarlijks t/m 2019 een bedrag van € 616.000 af. Beide leningen mogen niet vervroegd worden afgelost.

In 2013 is daarnaast een derde lening van € 5 miljoen voor 5 jaar aangetrokken tegen het rentepercentage van 1,225%. Vanaf 2015 wordt daarop jaarlijks € 1 miljoen afgelost. Eind 2014 is een vierde langlopende lening aangetrokken van € 8 miljoen euro voor 10 jaar tegen een rente van € 0,93%. Hierop lossen we jaarlijks € 800.000 af. Alle geldleningen zijn aangetrokken bij de BNG.

Per 1 januari 2016 is het saldo van deze vier langlopende leningen € 12,7 miljoen met een gemiddeld rentetarief van 1,2%.

2.4 Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte geeft aan of de gemeente geld nodig heeft of geld kan uitzetten. De huidige verwachting is dat het verschil tussen de werkelijke uitgaven en de inkomsten de komende jaren kleiner wordt. Er zal in de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de grondexploitaties, dat is nu en de komende jaren veel minder. De verwachte opbrengsten hieruit moeten in de nog komende jaren worden gegenereerd, maar deze zijn veel lager dan eerder werd verwacht. Een aantal grondexploitaties sluiten we met verliezen af. Hierdoor stellen we de verwachting voor de totale financieringsbehoefte bij en neemt deze behoefte in de komende jaren niet af.

Op basis van verschillende elementen bepalen we de financieringsbehoefte voor de komende perioden. Bij onderstaande cijfers is meerjarenbegroting 2016 t/m 2019 als grondslag gebruikt.

Financieringsbehoefte	2016	2017	2018	2019
Materiële vaste activa	34	32	31	29
Financiële vaste activa	1	1	1	1
Boekwaarde grondexploitaties*	16	15	14	12
Totale behoefte	51	48	46	42

Bedragen x € 1 mln

* minus verliesvoorzieningen

De weergegeven bedragen zijn de verwachte boekwaarden op 1 januari van het genoemde kalenderjaar. Binnen de gemeente zijn de volgende eigen financieringsmiddelen beschikbaar:

Financieringsmiddelen	2016	2017	2018	2019
Reserves en voorzieningen	28	28	28	28
Langlopende geldleningen	13	10	8	6
Totale middelen	41	38	36	34
Uitgezette middelen	0	0	0	0
Totale beschikbare middelen	41	38	36	34

Bedragen x € 1 mln

Op basis van de bovenstaande tabellen becijferen we wat het financieringsoverschot c.q. het financieringstekort is.

Benodigde financieringsmiddelen	2016	2017	2018	2019
Financieringsbehoefte	51	48	46	42
Financieringsmiddelen	41	38	36	34
Totaal tekort aan middelen	10	10	10	8
Kredietlimiet kortlopend	-5	-5	-5	-5
Benodigde langlopende financieringsmiddelen	5	5	5	3

Bedragen x € 1 mln

O.b.v. de begrote cijfers 2016 neemt de financieringsbehoefte in de komende jaren iets af.

2.5 Relatiebeheer

De huisbankier van de gemeente Buren is de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Deze relatie is vastgelegd in een zogenaamde raamovereenkomst. Hierin zijn onder andere afspraken met betrekking tot de rentepercentages van in rekening-courant geleende gelden vastgelegd in de zogenaamde reboundregeling. Deze regeling houdt in dat we de BNG een laatste bod laten doen in het offertetraject voor (langlopende) leningen.

2.6 Rentekosten en renteopbrengsten

Hieronder volgt een overzicht van de rentekosten en opbrengsten 2016 t/m 2019. Voor onderstaande cijfers gebruikten we de meerjarenbegroting 2016 t/m 2019 als grondslag.

Bedragen x € 1.000	2016	2017	2018	2019
Toegerekende rentelasten aan reserves & voorzieningen	456	443	423	409
Te betalen rente kortlopende leningen	28	13	19	26
Te betalen rente langlopende geldleningen	183	136	89	45
Te ontvangen rente over kortlopende geldleningen	0	0	0	0
Te ontvangen rente over langlopende geldleningen	-27	-22	-17	-17
Totale rentelasten	640	570	514	463

Bedragen x € 1000

Bedrijfsvoering

Doel:
Excellente dienstverlening en efficiënte organisatie

Nut:
Inzicht in de ontwikkeling van de organisatie

Noodzaak:
Nodig om ambitie uit het coalitieakkoord te realiseren en door landelijke ontwikkelingen.

Kerninformatie:

Deze bedrijfsvoeringsparagraaf geeft de uitwerking en de lijnen weer van de organisatie voor de komende jaren. Vooruitlopend op de nieuwe opzet van de bedrijfsvoeringsparagraaf, als onderdeel van de vernieuwing van de Planning & Control cyclus (P&C), is voor de bedrijfsvoeringsparagraaf 2016 gekozen voor een compacte en sobere opzet. Wij geven daarom de voornaamste ontwikkelingen weer zoals wij die in 2016 voor de bedrijfsvoering zien.

Nieuwe elementen en veranderingen t.o.v. het voorgaande jaar:

Voor 2016 staan de implementatie van bestaande plannen, innovaties en ambities centraal. En die zijn er voldoende. De organisatie heeft daar in 2016 dan ook de handen aan vol. Dit onder het motto: afmaken waar we aan begonnen zijn. Daarnaast is 2016 gericht op het realiseren van een solide begroting met een duurzaam structureel evenwicht die niet meer afhankelijk is van de grondexploitatie projecten.

Financieel belang en risico's:

De financiële gevolgen en de benodigde investeringen worden in specifieke uitwerkingsplannen aangegeven. Elders in de begroting zijn voor activiteiten al specifieke budgetten opgenomen. Overigens zijn er ook financiële risico's verbonden aan de in de bedrijfsvoeringsparagraaf genoemde ontwikkelingen. Zo zijn er de kosten van de organisatie-ontwikkeling. Hiervoor wordt in 2016 een kredietvoorstel aan uw raad voorgelegd.

Relatie met programma's en/of andere paragrafen:

Er is een belangrijke relatie met de politiek bestuurlijke ambities in het coalitieakkoord "Buren: een krachtige plattelandsgemeente". Verder gaat het in op de innovaties in het sociaal domein en ontwikkelingen rond digitalisering en het vernieuwen van de P&C-cyclus.

1. Inleiding

Vooruitlopend op de nieuwe opzet van de bedrijfsvoeringsparagraaf, als onderdeel van de vernieuwing van de Planning & Control cyclus (P&C), is voor de bedrijfsvoeringsparagraaf 2016 gekozen voor een compacte en sobere opzet. Wij geven daarom de voornaamste ontwikkelingen weer zoals wij die in 2016 voor de bedrijfsvoering zien.

Daarbij hanteren we als uitgangspunt de doorontwikkeling van Buren als zelfstandige gemeente die openstaat voor de mogelijkheden tot samenwerking als die zich aandienen. Verder staat voor ons in 2016 de implementatie van bestaande plannen, innovaties en ambities centraal. En die zijn er voldoende. De organisatie heeft daar in 2016 dan ook de handen aan vol. Dit onder het motto: afmaken waar we aan begonnen zijn. Daarnaast is 2016 gericht op het realiseren van een solide begroting met een duurzaam structureel evenwicht die niet meer afhankelijk is van de grondexploitatie projecten. Concreet gaat het om de volgende ontwikkelingen:⁴

2. Gezond perspectief voor de Grexen

In de algemene beschouwingen van deze begroting hebben we al aangegeven dat we sinds 2014 kijken naar de relatie van grondexploitaties met de begroting. Ook zijn we nagegaan of de grondexploitaties op termijn financieel “houdbaar” blijven. Dat is niet het geval en dat noodzaakt tot het nemen van maatregelen. In 2015 zijn al de eerste stappen gezet met het voorstel “Bouwen naar behoefte”. Ook is een project afgeboekt waar geen reëel ontwikkelpotentieel meer voor was en zijn we gestart met het terugbrengen van de interne rekenrente van 4% naar 3%. Voor 2016 is onze aandacht gericht op het herstructureren van kosten. Om verder onafhankelijk van de toerekening van de rente te zijn, zijn voor 2016 verdergaande maatregelen nodig. Daarnaast werken we ook aan voorstellen om de risico's die Buren loopt op de grondexploitaties vergaand af te bouwen.

3. Duurzaam financieel evenwicht

Onze begroting 2016-2019 geeft op basis van de lopende beleidskaders een meerjarig sluitend beeld. Dat is positief want maatregelen van de afgelopen jaren hebben daarmee aan hun doel voldaan: een meerjarig sluitende begroting. Maar sinds 2014 hebben we ook nadrukkelijk oog voor de duurzaamheid van de begroting. Daarbij hebben we met name gekeken naar de relatie van de begroting met de grondexploitaties. In het voorgaande zijn we daar al op ingegaan en werd duidelijk dat hier ingrijpende maatregelen nodig zijn. Die leggen wij u aanvullend aan deze begroting voor. Dat voorstel gaat ook in op een aantal andere ontwikkelingen en kaderstellende beleidskeuzes voor 2016 en latere jaren. Daarbij leggen wij u ook een aantal dekkingsmogelijkheden voor. Dit gericht op een meerjarig duurzame sluitende begroting.

4. Digitaliseren (intern)

De ontwikkelingen rondom digitaal werken gaan natuurlijk ook in 2016 verder. Omdat we nog geen toestemming hebben om volledig digitaal te archiveren, is er tot nu toe sprake van een hybride situatie waarbij grotendeels digitaal wordt gewerkt en op papier wordt gearchiveerd. In 2015 is het project “Digitaal Werken” gestart met als doel die toestemming van de archiefinspectie te krijgen. Dit houdt in dat geen papieren archieven meer hoeven te worden aangelegd en alles digitaal gearchiveerd kan worden. Een onderdeel van bovengenoemd project is een werkgroep “papierarm werken”.

Doel is te komen tot volledig digitale processen en archivering. Hierbij worden de medewerkers gefaciliteerd om digitaal te werken. Aan het eind van het proces vindt digitale archivering plaats. In 2016 worden alle voorbereidende maatregelen afgerond, waaronder het handboek vervanging archivering. De uitvoering van het project loopt door in 2017 en mogelijk ook daarna.

5. Digitaliseren (extern)

De ontwikkeling naar regiegemeente en de toenemende digitalisering in de samenleving vragen om nieuwe kaders voor de gemeentelijke dienstverlening. In juni 2015 heeft de gemeenteraad hiervoor haar vernieuwde visie en ambities vastgesteld. Samengevat gaat de gemeente Buren hierbij voor “Een tevreden klant – dienstverlening op maat”. Om dit te realiseren is in 2015 het project “Samen On Line” ingericht welke werkt aan het optimaliseren van de dienstverlening tegen verantwoorde kosten. In 2016 en 2017 zullen stapsgewijs steeds meer processen worden gedigitaliseerd zodat we samen met onze “uitvoeringspartners” de dienstverleningsprocessen geoptimaliseerd worden. Buren stimuleert hierbij de online dienstverlening en de zelfredzaamheid van de klant maar zorgt ook voor een passende ondersteuning via andere dienstverleningskanalen (telefoon, balie, huisbezoek, e-mail en post). Waar mogelijk geven we hierbij direct antwoord en krijgt de klant de regie. De te behalen doelen rond de verbetering en uitbreiding van de dienstverlening worden vastgelegd in de “routeplanner dienstverlening”. Zo wordt de komende jaren de route verder uitgestippeld.

6. Samenwerken waterketen

In 2011 hebben de VNG en de Unie van Waterschappen met het bestuursakkoord waterafspraken gemaakt voor een doelmatig beheer. De samenwerking in de (afval)waterketen krijgt in het gebied van het waterschap Rivierenland vorm in 5 clusters van gemeenten. Het cluster waar Buren bij hoort richt zich op meten en monitoren. Los van de samenwerking in dit cluster werkt Buren samen op het gebied van het beheer en onderhoud van de technische installaties (pompen en gemalen) van de riolering. Ook wordt onderzocht of op het gebied van de riolering en het transport van afvalwater naar de waterzuiveringsinstallaties verdere samenwerking mogelijk is. Buren neemt hierin een actieve houding aan omdat wij van mening zijn dat samenwerking leidt tot efficiënter en effectiever beheer van de waterketen.

7. Uitvoering Participatiewet grootschaliger

Per 1 januari 2016 voeren we de Participatiewet en schuldhelpverlening ook uit voor inwoners van Neder-Betuwe. Deze nieuwe samenwerking met onze buurgemeente betekent een verdubbeling van het cliëntenbestand en van het aantal medewerkers. Door deze schaalvergroting wordt onze eigen uitvoering minder kwetsbaar en ook efficiënter. Zo kunnen per 2016 enkele "eenmensfuncties" dubbel bezet worden. De samenwerking creëert ook mogelijkheden. Zo willen we onze krachten bundelen bij het zoeken naar stage- of arbeidsplaatsen voor onze doelgroepen. Daarnaast gaan we een positieve relatie opbouwen met de Werkzaak (de uitvoeringsorganisatie van de andere gemeenten in Rivierenland). Voor Buren is het nieuw om een taak als de Participatiewet, met veel klantcontacten en mogelijk politiek gevoelige dossiers, voor een andere gemeente uit te voeren. 2016 wordt daarom een bijzonder jaar.

8. Innovatie en vernieuwing in de WMO en de Jeugdzorg

Bij het opstellen van de begroting 2016 hadden nog maar kort ervaring met de nieuwe taken in het sociaal domein. De invoering van die nieuwe WMO-taken en de Jeugdwet was complex en bij de start ging de meeste aandacht naar continuering van de zorg voor de inwoner/cliënt. Dat is over het algemeen goed gelukt, maar minder goed ging het met de beheersmatige en administratieve inrichting. Medio 2015 werd duidelijk dat Rijk, gemeenten en zorgleveranciers 2015 nodig hebben om het administratief proces neer te zetten. Dit betekent dat voor de begroting 2016 daarom (landelijk) geen betrouwbare basisraming mogelijk was. In 2016 krijgt beheersing van processen en budgetten meer aandacht. Overigens gaat het wel om "open einderegelingen", met grote kans op onverwachte en kostbare ondersteuningsvragen. Overigens gaat het sociaal domein na de transitiefase nu de transformatiefase in. En dat zal ook weer tot veranderingen en daarmee verschuivingen leiden (zie paragraaf sociaal domein van deze begroting).

9. Ontwikkeling team vastgoed

In 2015 is hard gewerkt aan de centralisatie van het vastgoed binnen de afdeling Ruimte met als resultaat dat de koers en daarmee de inrichting van het team duidelijk is geworden. Ook is er nu zicht op de uitdagingen die vastgoedportefeuille kent. 2016 staat voor ons daarom in het teken van het oppakken van die uitdagingen. Het team vastgoed komt in 2016 op personele sterkte en de inrichting van processen en procedures wordt afgerond. Zo zorgen we voor een toekomstbestendige vastgoedportefeuille en kunnen we voldoen aan onze verplichtingen.

10. Verbonden partijen

In april 2015 hebben wij u geïnformeerd over de quick-scan verbonden partijen 2015. Die quick-scan deed zeven aanbevelingen om de sturing op verbonden partijen te verbeteren. Ook kwam naar voren dat het weinig perspectief biedt als Buren dit solistisch oppakt en dat regionale afstemming van belang is. In 2016 gaan wij die aanbevelingen per verbonden partij oppakken en waar mogelijk samen met onze regionale partners uitwerken. Daarbij zullen wij, als dat nodig is, ook een beroep op u doen. Bij een aantal verbonden partijen is uw raad immers in het bestuur vertegenwoordigd.

11. Organisatieontwikkeling

Eind 2012 stelde de gemeenteraad een krediet beschikbaar voor de Organisatieontwikkeling [Buren naar een tevreden Klant!](#) Met dit traject wilden we de organisatie ontwikkelen met twee doelen. Enerzijds gericht op de nieuwe uitdagingen zoals alle vormen van samenwerking en het door derden laten uitvoeren van gemeentelijke taken. Anderzijds gericht op de dienstverlening aan onze klant en het zoeken van aansluiting bij de werkelijke klantvraag.

Het traject zou oorspronkelijk in 2015 afgerond worden, maar loopt onder andere door de u al eerder gemelde vertraging (als gevolg van vastgelopen landelijke CAO-onderhandelingen) in 2016 door. Inmiddels hebben we de organisatie heringericht en zijn we nu bezig met cultuur van organisatie en medewerkers. Het accent ligt daarbij op: klantgericht, resultaatgericht, zelfbewuste medewerkers en professionaliteit. Ook pakken we in 2016 de ontwikkeling van het opdrachtgeverschap verder op. Wij streven er naar om in 2017 of 2018 de effecten te evalueren. Wij herhalen dan de onderzoeken onder onze klantgroepen en gaan we het effect op de klanttevredenheid na.

12. Implementatie vernieuwing Planning & Control-cyclus

In 2015 is gestart met het project om gezamenlijk met uw raad de P&C cyclus te herijken. Dit met als doel de informatie in de begroting, rekening, kadernota en tussenrapportages beter af te stemmen op uw behoefte als raad. De gezamenlijke ambitie van dit traject is, dat het resulteert in begrijpelijke en leesbare P&C producten en een voor de organisatie overzichtelijk en compact ontwikkelingsproces. Als eind 2015 de opzet van de nieuwe begroting, en de tussenrapportages met uw raad bepaald zijn, ontvangt u in februari het uitvoeringsplan. Als u dat heeft vastgesteld vindt in 2016 de administratieve en systeemtechnische inrichting plaats en kunt u als raad in november volgend jaar een vernieuwde programmabegroting 2017-2020 vaststellen. Daarna volgen uiteraard de overige P&C producten. De vernieuwing van het BBV en dan met name de aanbeveling commissie Depla worden indien mogelijk meegenomen.

13. Ontwikkeling personele omvang

De ontwikkeling van de personele omvang geeft het volgende beeld:

Jaarrekening 2014	123,28	inclusief griffie	125.62
Begroting 2015	119,10	inclusief griffie	121.40
Begroting 2016	122,15	inclusief griffie	124.49

De stijging tussen begroting 2015 en begroting 2016 is feitelijk ook al in de rekening 2014 terug te zien. Deze personele omvang is gebaseerd op een peildatum van maart 2015, Inmiddels is duidelijk dat door de uitvoering van de Participatiewet voor Neder-Betuwe aanvullend 5,5 tot 6 fte nodig is. Deze medewerkers zijn formeel in dienst van Buren maar de personele kosten worden uiteraard met Neder-Betuwe verrekend.

14. Kengetallen

Dit jaar nemen we geen kengetallen op met betrekking tot kwaliteit en dienstverlening. Dit in afwachting van de herijking P&C-cyclus en wat de werkelijke informatiebehoefte van uw raad is. Omdat de in voorgaande begrotingen opgenomen kengetallen niet voldoende aansloten bij de behoefte, hebben we die dit jaar (tijdelijk) achterwege gelaten. Wel zijn opgenomen:

- Informatie over personeel en organisatie als fte ontwikkeling. Zie voorgaand.
- In vervolg op de aanbevelingen van de commissie Depla worden in het BBV 5 financiële indicatoren verplicht. Het gaat dan om:
 - * Structurele exploitatieruimte
 - * Netto schuldquote
 - * Solvabiliteit
 - * Lokale lasten / belastingcapaciteit
 - * Grondexploitatie

Deze zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen. Overigens heeft de commissie Depla ook aanbevolen om nog circa 45 andere beleidsindicatoren/kengetallen "verplicht" te stellen. Naar verwachting worden deze aanbeveling meegenomen in de eerstvolgende BBV wijziging. We streven er naar ze gelijk bij de herijking van de P&C-cyclus op te pakken.

Verbonden partijen

Doel:

Inzicht geven in partijen waarin we een bestuurlijk en financieel belang hebben.

Nut:

In beeld brengen waar we mogelijk risico's lopen.

Noodzaak:

Verplicht onderdeel van de begroting. Artikel 15, eerste lid BBV.

Kerninformatie:

Verbonden partijen zijn privaat- of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Deze partijen voeren beleid uit voor de gemeente.

Onder bestuurlijk belang verstaan we: een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang bedoelen we als gemeente middelen ter beschikking stellen.

Een partij die jaarlijks een subsidie krijgt, maar waaraan geen andere financiële verplichtingen zitten met een juridische afdwingbaarheid door derden, is geen verbonden partij.

Nieuwe elementen en veranderingen t.o.v. het voorgaande jaar:

Ten opzichte van de begroting 2015 zijn er twee ontwikkelingen die we nog niet uit kunnen werken in deze paragraaf:

- Lander gaat over in de Werkzaam.
- De AVRI wordt een zelfstandige gemeenschappelijke regeling en valt niet meer onder de Regio Rivierenland.

Financieel belang en risico's:

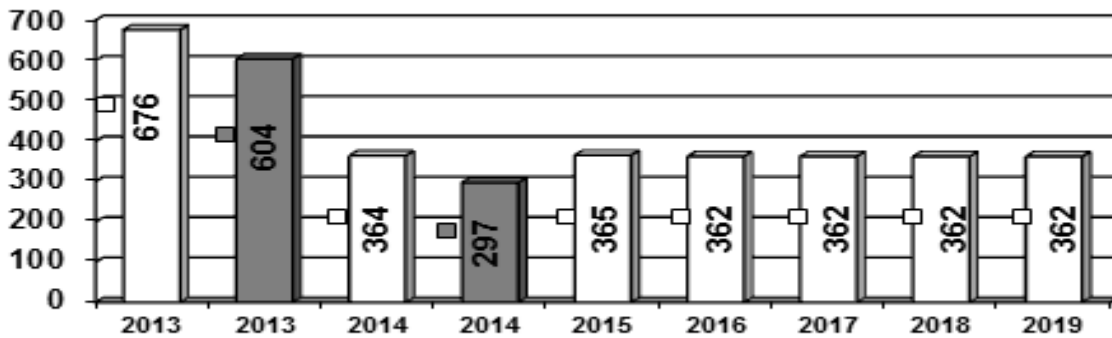
De gemeente blijft beleidsmatig en bestuurlijk verantwoordelijkheid houden ten aanzien van deze partijen. De middelen die de gemeente ter beschikking stelt is ze kwijt in geval van faillissement van de verbonden partij en/of financiële problemen bij de verbonden partijen kunnen worden verhaald op de gemeente.

Uit de paragraaf verbonden partijen komen geen directe risico's naar voren. We benoemen wel in algemene bewoordingen een aantal risico's. Deze risico's staan in de begroting van de verbonden partijen. Hiervoor reserveren ze vaak zelf middelen. Als gemeente Buren reserveren we € 250.000 voor deze risico's in het weerstandsvermogen mocht een verbonden partij een beroep doen op middelen van de gemeente .

Relatie met programma's en/of andere paragrafen:

De verbonden partijen hebben betrekking op de programma's, Bestuur en burger, Openbare orde en veiligheid, Openbare ruimte, vervoer en infrastructuur, Lokale economie, Samenlevingszaken, Jeugd, Werk en Inkomen, Milieu en Wonen.

1. Regio Rivierenland	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Tiel
Samenstelling	De Regio Rivierenland is een samenwerkingsverband van tien gemeenten tussen de grote rivieren. Dit gebied bestaat uit de Betuwe, de Bommelerwaard en een gedeelte Land van Maas en Waal. Het samenwerkingsverband wordt gevormd door de gemeenten: Tiel, Culemborg, Zaltbommel, Geldermalsen, Maasdiel, Neerijnen, Lingewaal, West Maas en Waal, Neder-Betuwe en Buren.
Verplichte deelname	Ja, op basis van de Wet gemeenschappelijke regeling.
Alternatieve deelname	Deelname aan een andere regio of uit de regio stappen: niet realistisch.
Relatie met andere verbonden partijen	- Er is een huurderrelatie met de Omgevingsdienst Rivierenland. De Regio Rivierenland verhuurt het gebouw van de bestuursdienst; - De AVRI is een uitvoeringsonderdeel van de Regio Rivierenland. De reguliere taak van de AVRI is het verwijderen van huishoudelijk afval. De plus taak is het onderhouden van de openbare ruimte en handhaven. De AVRI onderhoudt sinds 1 maart 2012 ook de openbare ruimte van de gemeente Buren. In het najaar 2015 wordt besloten over eventuele afsplitsing van de AVRI. Als positief besloten wordt, is de AVRI in 2016 geen onderdeel meer van Regio Rivierenland.
Publiek belang	
Programma	Alle programma's.
Doelstelling	De Regio Rivierenland behartigt de (gezamenlijke) belangen van de gemeenten en voert gemeenschappelijke taken uit, o.a. van provinciaal- en rijksbeleid. Ook ondersteunt de regio de gemeenten in bestuurlijk, beleidsmatig en strategisch opzicht. Er zijn drie speerpuntberaden: 1) Logistiek, 2) Agribusiness en 3) Recreatie en Toerisme. Naast deze beraden is er het Regiocontract 2012-2015. In het contract wordt een groot aantal projecten samen met de provincie, andere gemeenten en het bedrijfsleven uitgevoerd. De regio voert voor de gemeente een aantal specifieke taken uit: - Inkoop; - Leerplicht; - Sociale recherche.
Besluit tot deelname	In de jaren '80 van de vorige eeuw is het Intergemeentelijk Orgaan Rivierenland ingesteld. De Regio Rivierenland is daar de opvolger van. De gemeente Buren is na de herindeling 01-01-1999 lid (gebleven).
Bestuurlijk belang	De stemverhoudingen in het Algemeen Bestuur zijn gebaseerd op inwonersaantallen. Gemeente Buren heeft 11/100 stemmen in het algemeen bestuur. De burgemeester is als vertegenwoordiger namens de gemeente Buren aangewezen. Het Algemeen bestuur is budgetverantwoordelijk en toetst de programma's vanuit de programmaraden op integraliteit. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden die maximaal 45% van de stemmen in het algemeen bestuur hebben. Het dagelijks bestuur richt zich op de drie speerpunten. Ook voert het dagelijks bestuur het beheer over de regio organisatie en bewaakt de kwaliteit van de uitvoering en bedrijfsvoering van de organisatie. Het algemeen bestuur bewaakt de strategische koers en de integraliteit van samenwerking. Het richt zich op beleid en stuurt op de samenhang en afstemming tussen de onderwerpen die in de speerpuntberaden en projectgroepen aan bod komen. Naast de voorzitter is dit de portefeuillehouder bedrijfsvoering en dienstverlening. Per speerpuntberaad is er een vertegenwoordiger uit het college van burgemeester en wethouders.
Invloed gemeente	Beperkte invloed. Het Algemeen Bestuur beslist namelijk bij meerderheid van stemmen. Het lid van het Algemeen Bestuur legt verantwoording af aan de gemeenteraad. De voorbereidende raad kan een zienswijze indienen over de begroting van de Regio Rivierenland.

Financieel belang				
De gemeentelijke financiële bijdrage	Begroot in 2015: € 365.265,-- Begroot in 2018: € 362.275,--			
	Begroot in 2016: € 362.275,- Begroot in 2019: € 362.275,--			
	Begroot in 2017: € 362.275,--			
	Begroting vanaf 2014 lager als gevolg van uittreding GGD en vorming ODR.			
Begroot – werkelijk	Begroot 2013	Werkelijk 2013	Begroot 2014	Werkelijk 2014
	€ 675.910,--	€ 604.308,--	€ 363.977,--	€ 296.532,--
Meerjarig financieel overzicht begroot - werkelijk				
(bedragen x € 1.000)				
				
Wit = begroot grijs = werkelijk				
Werkelijke bedragen zijn inclusief teruggave rekeningresultaat.				
Vermogenspositie	Het (vrije) eigen vermogen van de Regio Rivierenland is € 2.251.000,-- (31/12/2014).			
(Financiële) risico's	De weerstandscapaciteit van de regio is voldoende om de risico's die we lopen op te vangen. Er zijn nieuwe of gewijzigde risico's Onderstaande risico's zijn nieuw of gewijzigd ten opzichte van 2015: 1. De afgelopen jaren is gewerkt om de vaste gemeentelijke bijdrage van de gemeenten voor Contractgestuurde dienstverlening om te zetten naar dienstverleningsovereenkomsten. Dit heeft een toename van de financiële risico's bij Regio Rivierenland tot gevolg. Financiële risico's en eventuele tekorten bij de uitvoering van taken voor gemeenten kunnen worden opgevangen door inzet van risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening. 2. In 2013 is een inventarisatie uitgevoerd naar de financiële risico's bij het Regiokantoor van Regio Rivierenland, waarbij tevens een koppeling is gelegd met de saldi van reserves en voorzieningen om de risico's te kunnen dekken. De in de balans opgenomen algemene reserve van € 474.000 wordt voldoende geacht voor het afdekken van de financiële risico's. 3. In aanvulling op uitgevoerde risico-inventarisatie bij het Regiokantoor is eind 2014 een start gemaakt met een inventarisatie en analyse van frauderisico's. Frauderisico's kunnen (latent) aanwezig zijn zowel op het gebied van onttrekking van geld of goederen aan de organisatie als ook met betrekking tot de financiële verantwoording. Doel van de frauderisico-analyse is vast te stellen hoe het staat met de kwaliteit van beheersing van frauderisico's. Nog voor de zomervakantie van 2015 worden de uitkomsten van de frauderisico-analyse bij het Regiokantoor aangeboden aan het bestuur van Regio Rivierenland. 4. De risico's van Avri zijn geconcretiseerd in een nota van Risicomanagement en weerstandsvermogen. De risico's van Avri zijn gekwantificeerd op een bedrag van in totaal € 2,6 miljoen, waarvan € 1,9 miljoen samenhangt met de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval en waarvan € 0,7 miljoen samenhangt met de overige (commerciële) activiteiten.			

(Financiële) risico's (vervolg)	Overzicht van weerstandscapaciteit en risico's Avri Bij Avri lopen we het risico dat de opbrengsten uit afvalstoffenheffing fluctueren. Dit risico is ondervangen door vorming van een egalisatievoorziening afvalstoffenheffing. <i>Voorziening Inzameling afvalstoffenheffing</i> Voor zover in enig jaar de opbrengst van de afvalstoffenheffing de daarmee te dekken kosten overschrijdt, wordt de meeropbrengst gedoteerd aan deze voorziening. In jaren waarin er tekorten zijn, wordt deze voorziening aangesproken. De risico's met betrekking tot de kosten van het basispakket moeten dankzij de inzet van de voorziening kunnen worden opgevangen, zodat de tarieven afvalstoffenheffing niet direct verhoogd hoeven te worden. In de vergadering van 12 december 2012 is de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen van Avri vastgesteld. Hierin is een maximale risicoreservering van de voorziening berekend van € 2.660.000 (factor 1,4). In de begroting 2015-2018 is voorgesteld om het saldo van de voorziening in de toekomst verder terug brengen naar het bestuurlijk gewenste, minimale risiconiveau van € 1.900.000 (factor 1,0 van de risico's op de basistaken). <i>Algemene Bedrijfsreserve Avri</i> De Algemene Bedrijfsreserve Avri (ABR) wordt gevoed uit positieve resultaten van de plustaken. Hiermee wordt de inzameling en verwerking van bedrijfsafval bedoeld, aangezien de aanvullende diensten voor gemeenten tegen kostprijs worden uitgevoerd en verrekend. Mee- en tegenvallers ten aanzien van de bedrijfsafval activiteiten worden met deze reserve verrekend. Met ingang van de meerjarenbegroting 2012 worden positieve resultaten uit bedrijfsafval in het volgende jaar ingezet ter verlaging van de kosten van het basispakket (afvalstoffenheffing). In de vergadering van 12 december 2012 is de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen van Avri vastgesteld. Hierin is een maximale risicoreservering van de ABR berekend van € 980.000 (factor 1,4). In de begroting 2015-2018 is voorgesteld om het saldo van de ABR in de toekomst verder terug brengen naar het bestuurlijk gewenste, minimale risiconiveau van € 700.000 (factor 1,0 van de risico's op de plustaken). In de begroting 2015 van Avri is aangegeven dat de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen in 2015 zal worden geactualiseerd. De bedrijfsrisico's worden geactualiseerd op de veranderde en groeiende omvang van activiteiten van Avri. Overzicht van weerstandscapaciteit en risico's Regionale samenwerking, Programma's & Strategie en Contractgestuurde dienstverlening <i>Onvoorziene uitgaven</i> In de Nota reserves en voorzieningen, vastgesteld op 26 oktober 2009, is ten aanzien van de weerstandscapaciteit van de programma's Regionale samenwerking, Programma's & Strategie en Contractgestuurde dienstverlening bepaald dat er een post 'onvoorzien' in de begroting opgenomen kan worden voor incidentele tegenvallers. Voor 2016 is in de begroting een bedrag van € 50.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Om het inzicht te versterken in de bestaande en toekomstige financiële risico's en de mate waarin deze zijn afgedekt door reserves heeft het Regiokantoor in 2013 een onderzoeksrapport 'Risico's bij Regio Rivierenland' op laten stellen. In algemene zin kan gesteld worden dat er geen (grote) risico's zijn bij het Regiokantoor die om directe aanpassing in de bedrijfsvoering vragen. Mede op basis van de uitkomsten van de risico-inventarisatie en de in het onderzoeksrapport opgenomen adviezen is in 2013 een algemene reserve gevormd van € 474.000 voor het afdekken van deze (financiële) risico's.
---	--

(Financiële) risico's (vervolg)	Voor het opvangen van tekorten (en overige financiële risico's) bij de uitvoering van contractactiviteiten (programma 4 Contractgestuurde dienstverlening) is in 2011 een risicoreserve gevormd. Deze reserve is bedoeld om tegenvallende resultaten en/of wegvallende vraag op flexibele taken op te kunnen vangen. Een reserve van maximaal 30% van het totaal van de opbrengsten uit dienstverleningsovereenkomsten wordt voldoende geacht om de bedrijfsvoeringsrisico's op te kunnen vangen. De flexibele taken van Contractgestuurde dienstverlening bevatten risico's voor Regio Rivierenland, waarbij te denken valt aan: ziekte en inhuur van personeel, afschrijving van materieel en fluctuaties in de vraag naar diensten/producten. Ook zijn er risico's op het gebied van vraag en aanbod. Hiertegenover staat dat de gemeenten betalen voor de gevraagde diensten. In het uiterste geval zijn gemeenten als eigenaar van de Regio Rivierenland verantwoordelijk voor tekorten die niet kunnen worden gedekt uit de gevormde reserves.
Doelen, ontwikkelingen en verantwoording	
Doel	Regio Rivierenland behartigt als samenwerkingsverband de belangen van tien gemeenten in het Rivierengebied en voert gemeenschappelijke taken uit op basis van flexibele dienstverlening op maat. De belangrijkste voordelen van de samenwerking zijn bestuurskracht en efficiencywinst. Het Regiokantoor is een onderdeel van Regio Rivierenland. Kerntaken zijn: het organiseren van de bestuurlijke en ambtelijke samenwerking tussen gemeenten; de gemeenschappelijke uitvoering van gemeentelijke taken.
Ontwikkelingen	Wat gebeurt er? 1. De regio werkt aan een flexibel en slagvaardig ingerichte organisatie, zodat de werkwijzen aansluiten bij de nieuwe opzet van de regionale samenwerking. 2. De regio werkt steeds meer vraag- en projectgericht. 3. De scheiding tussen beleid en uitvoering kan leiden tot de afsplitsing van bedrijfsonderdelen. Daartoe zijn inmiddels de werkzaamheden gestart om in 2015 tot bestuurlijke besluitvorming te komen over de toekomst van het bedrijfsonderdeel Avri. Wat betekent dit voor de begroting 2016? 1. De personele formatie bij Programma's & Strategie en bij de ondersteunende teams is afgebouwd, waardoor kostenbesparingen zijn gerealiseerd en de begrote gemeentelijke bijdrage is gedaald met € 38.000 (2,1%) ten opzichte van de programmabegroting 2015. 2. Er kan frictie ontstaan bij de achterblijvende organisatie van Regio Rivierenland bij afsplitsing van bedrijfsonderdelen als (overhead)kosten niet binnen de begroting opgelost kunnen worden.
Verantwoording- en informatieplicht	Vindt enerzijds plaats via de begroting, tussentijdse (financiële) verantwoording en de jaarrekening van de Regio. Deze stukken behandelt de voorbereidende raad. Anderzijds informeert het college de besluitvormende raad via de paragraaf Verbonden partijen in begroting en jaarrekening van de gemeente. Gedurende het begrotingsjaar worden besluiten van het Algemeen bestuur ter kennisname gebracht in de voorbereidende raad. Binnen de gemeente Buren is een klankbordgroep uit de gemeenteraad opgericht. Gemiddeld twee keer per maand overleggen ze met het lid van het algemeen bestuur over de inhoud van de programmaraden en zaken die in het Algemeen Bestuur aan de orde worden gesteld.

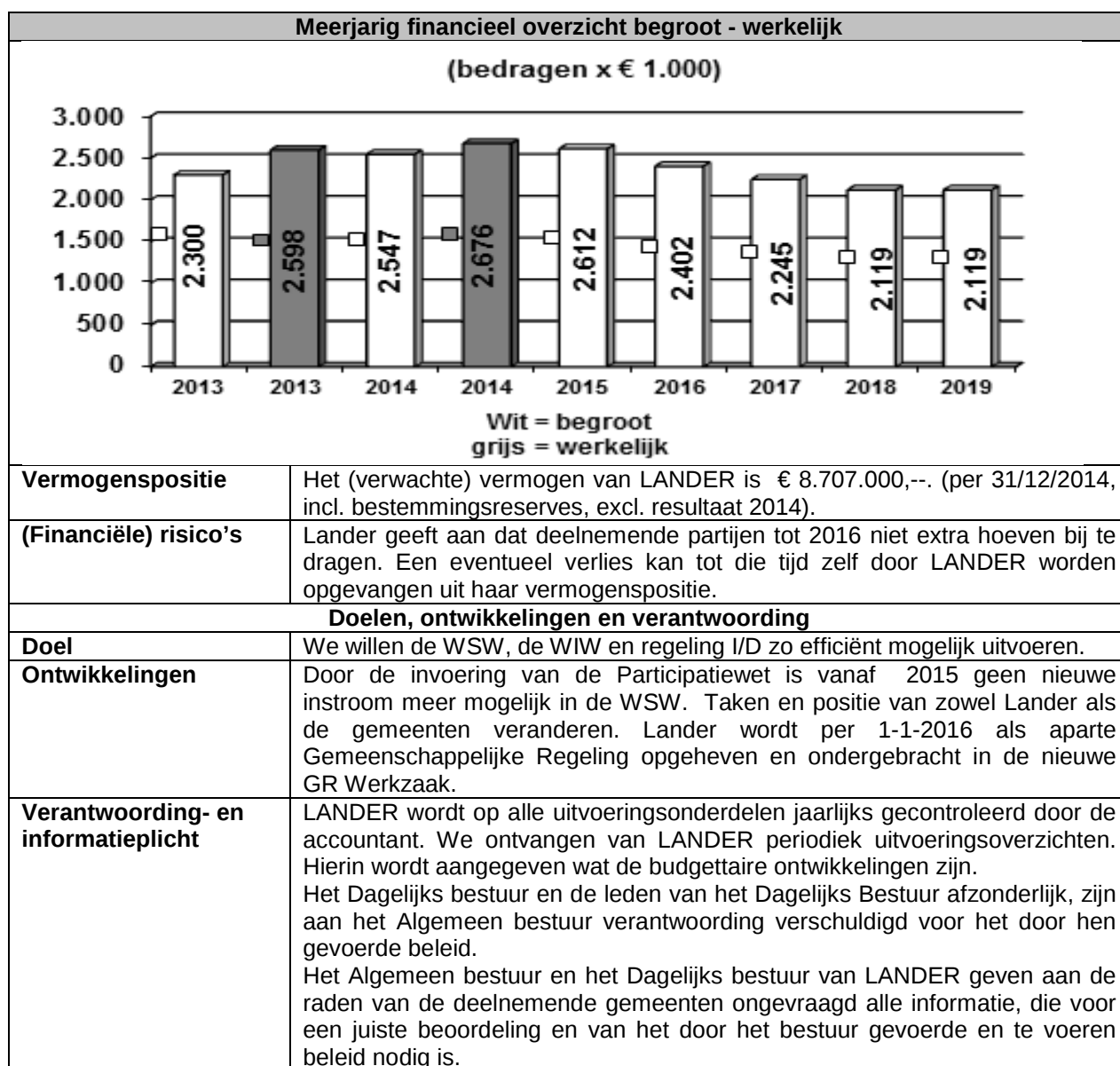
2. Hulpverlening & Veiligheid Gelderland-Zuid (VRGZ)																												
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling																											
Vestigingsplaats	Nijmegen																											
Samenstelling	De VRGZ is een samenwerkingsverband van achttien gemeenten op basis van de Wet Veiligheidsregio's en bestaat uit: - de Regionale Ambulancevoorziening (RAV); - Gemeenschappelijke Meldkamer Gelderland-Zuid; - Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR); - Regionale Brandweer. De politie Gelderland-Zuid en deze gemeenschappelijke regeling vormen samen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ).																											
Verplichte deelname	Ja, op basis van de Wet gemeenschappelijke regeling en de Wet op de veiligheidsregio.																											
Alternatieve deelname	Niet mogelijk.																											
Relatie met andere verbonden partijen	Geen																											
Publiek belang																												
Programma	Openbare Orde en Veiligheid																											
Doelstelling	De VRGZ zorgt voor een veilige regio. Rampen en crises worden zo goed mogelijk voorkomen en bestreden. Inwoners kunnen rekenen op snelle en goede geneeskundige hulpverlening en brandweezorg.																											
Besluit tot deelname	30 mei 2003																											
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in het Algemeen Bestuur. Daarnaast neemt de adviseur integrale veiligheid deel aan een adviesraad en diverse werkgroepen waarin het regionale beleid wordt gecreëerd.																											
Invloed gemeente	Beperkte invloed. Het Algemeen Bestuur beslist namelijk bij meerderheid van stemmen. De raad kan een zienswijze indienen over de begroting en jaarrekening van de VRGZ.																											
Financieel belang																												
De gemeentelijke financiële bijdrage	Begroot in 2015: € 1.678.965,-- Begroot in 2018: € 1.812.421,-- Begroot in 2016: € 1.812.421,-- Begroot in 2019: € 1.812.421,-- Begroot in 2017: € 1.812.421,--																											
Begroot – werkelijk	Begroot 2013	Werkelijk 2013	Begroot 2014	Werkelijk 2014																								
	€ 1.628.994,--	€ 1.537.238,--	€ 1.666.752,--	€ 1.550.030,--																								
Meerjarig financieel overzicht begroot - werkelijk																												
(bedragen x € 1.000)																												
<table><thead><tr><th>Jaar</th><th>Begroot</th><th>Werkelijk</th></tr></thead><tbody><tr><td>2013</td><td>1.629</td><td>1.537</td></tr><tr><td>2014</td><td>1.667</td><td>1.550</td></tr><tr><td>2015</td><td>1.679</td><td></td></tr><tr><td>2016</td><td>1.812</td><td></td></tr><tr><td>2017</td><td>1.812</td><td></td></tr><tr><td>2018</td><td>1.812</td><td></td></tr><tr><td>2019</td><td>1.812</td><td></td></tr></tbody></table> Wit = begroot grijs = werkelijk					Jaar	Begroot	Werkelijk	2013	1.629	1.537	2014	1.667	1.550	2015	1.679		2016	1.812		2017	1.812		2018	1.812		2019	1.812	
Jaar	Begroot	Werkelijk																										
2013	1.629	1.537																										
2014	1.667	1.550																										
2015	1.679																											
2016	1.812																											
2017	1.812																											
2018	1.812																											
2019	1.812																											
Werkelijke bedragen zijn inclusief teruggave rekeningresultaat.																												
Vermogenspositie	Het (vrije) eigen vermogen van de VRGZ is € 5.481.000,--. (31/12//2014).																											

(Financiële) risico's	Begin 2015 heeft het algemeen bestuur een nieuwe nota risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld. Het bestuur besloot: · Een keer per vier jaar een compleet overzicht van geïnventariseerde risico's met de voorgestelde of genomen beheersmaatregelen te bespreken in het bestuur. · In jaarrekeningen en begrotingen een samenvatting weer te geven van de risico-inventarisatie, eventueel aangevuld met een toelichting op nieuwe of verdwenen risico's als daar aanleiding voor is. · Voor het programma Crisis- en Rampenbestrijding een streefwaarde aan te houden van 5% van de omzet als algemene reserve. · Voor het programma Regionale Ambulancevoorziening een minimale norm van 10% van de omzet te hanteren en een streefwaarde van 15% als algemene reserve. In de begroting van voorgaande jaren stonden de verwachte risico's opgesomd. Door bovenstaande besluitvorming staat in de huidige begroting slechts een samenvatting van de risico's: Nieuwe wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's (max € 2.200.000) Maatschappelijke risico's (max € 1.996.000) Economische risico's (max € 700.000) Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency (max € 5.100.000) Het totaal van de verwachtingswaarde van de afzonderlijke risico's is bijna 10 miljoen euro. Het weerstandsvermogen is conform bovenstaande eisen.
Doelen, ontwikkelingen en verantwoording	
Doel	De Wet veiligheidsregio's heeft als doel een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige organisatie van de brandweezorg, de geneeskundige hulpverlening en de rampenbestrijding en crisisbeheersing onder één regionale bestuurlijke regie te realiseren.
Ontwikkelingen	- Afronding overdracht brandweerkazernes - Werkgroep gevormd die het Algemeen Bestuur voorstellen gaat doen hoe de begroting van de VRGZ verdeeld moet worden tussen gemeenten (discussie verevening). Financieel adviseur Buren is deelnemer van de werkgroep).
Verantwoording- en informatieplicht	Vindt enerzijds plaats via de begroting, tussentijdse (financiële) verantwoording en de jaarrekening van de VRGZ. Deze stukken behandelt de voorbereidende raad. Anderzijds informeert het college de besluitvormende raad via de paragraaf Verbonden partijen in begroting en jaarrekening van de gemeente. Gedurende het begrotingsjaar worden besluiten van het Algemeen bestuur ter kennisname gebracht in de voorbereidende raad.

3. Regionaal Archief Rivierenland																												
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling																											
Vestigingsplaats	Tiel																											
Samenstelling	Het Regionaal Archief Rivierenland (RAR) is een samenwerkingsverband dat de archiefbewaarplaats beheert voor de gemeenten Tiel, Culemborg, Geldermalsen, Neerijnen, Neder-Betuwe, Buren, Maasdriel en Zaltbommel. Het Waterschap Rivierenland heeft een dienstverleningsovereenkomst gesloten met het RAR.																											
Verplichte deelname	Overeenkomstig de gemeenschappelijke regeling wel.																											
Alternatieve deelname	Een ander gezamenlijk alternatief is er niet. Een alternatief is dat we zelf de archiefbescheiden volgens de voorschriften inrichten en verzorgen.																											
Relatie met andere verbonden partijen	Geen.																											
Publiek belang																												
Programma	Maatschappelijke voorzieningen																											
Doelstelling	Het RAR houdt naast het beheer van de archiefbewaarplaats toezicht op het beheer van de nog niet naar die archiefbewaarplaats(en) overgebrachte stukken. Het gaat hierbij om het beheer van statische archieven. De archieven worden geordend en toegankelijk gemaakt en in studiezalen kosteloos beschikbaar gesteld voor onderzoek.																											
Besluit tot deelname	7 september 1991																											
Bestuurlijk belang	Een wethouder en een raadslid vertegenwoordigen de gemeente in het Algemeen Bestuur van het RAR. De wethouder heeft ook zitting in het Dagelijks Bestuur.																											
Invloed gemeente	Beperkt invloed. Het Algemeen Bestuur beslist bij meerderheid van stemmen.																											
Financieel belang																												
De gemeentelijke financiële bijdrage	Begroot in 2015: € 248.531,-- Begroot in 2018: € 259.450,-- Begroot in 2016: € 253.791,-- Begroot in 2019: € 259.450,-- Begroot in 2017: € 256.838,--																											
Begroot – werkelijk	Begroot 2013	Werkelijk 2013	Begroot 2014	Werkelijk 2014																								
	€ 281.299,--	€ 277.303,--	€ 244.403,--	€ 225.948,--																								
Meerjarig financieel overzicht begroot - werkelijk																												
(bedragen x € 1.000)																												
<table><thead><tr><th>Jaar</th><th>Begroot (x € 1.000)</th><th>Werkelijk (x € 1.000)</th></tr></thead><tbody><tr><td>2013</td><td>281</td><td>277</td></tr><tr><td>2014</td><td>244</td><td>226</td></tr><tr><td>2015</td><td>249</td><td></td></tr><tr><td>2016</td><td>254</td><td></td></tr><tr><td>2017</td><td>257</td><td></td></tr><tr><td>2018</td><td>259</td><td></td></tr><tr><td>2019</td><td>259</td><td></td></tr></tbody></table> Wit = begroot grijs = werkelijk					Jaar	Begroot (x € 1.000)	Werkelijk (x € 1.000)	2013	281	277	2014	244	226	2015	249		2016	254		2017	257		2018	259		2019	259	
Jaar	Begroot (x € 1.000)	Werkelijk (x € 1.000)																										
2013	281	277																										
2014	244	226																										
2015	249																											
2016	254																											
2017	257																											
2018	259																											
2019	259																											
Werkelijke bedragen zijn inclusief teruggave rekeningresultaat.																												
Vermogenspositie	Het eigen vermogen van het RAR is € 620.746,-- (31/12/2014). Voornamelijk voor informatisering/digitalisering/ bedrijfsvoering/huisvesting.																											
(Financiële) risico's	In de begroting van het RAR bedraagt de post onvoorzien € 15.000,--. Dit bedrag is bedoeld om de eerste tegenvallers zelf op te kunnen vangen. Het RAR heeft voor de in haar beheer zijnde middelen geen specifieke rente-instrumenten afgesloten. De annuïteitenleningen hebben een vaste rente gedurende de gehele looptijd.																											

Doelen, ontwikkelingen en verantwoording	
Doel	Een groot aantal bestanden is digitaal beschikbaar en raadpleegbaar via de website van het RAR. Verder bevordert het RAR het historisch onderzoek naar de regio en levert daaraan bijdragen.
Ontwikkelingen	In 2016 wordt de depotcapaciteit uitgebreid. Dit is nodig doordat door de toetreding van de gemeenten Maasdriel en Zaltbommel de geplande reservecapaciteit vervroegd in gebruik is genomen. De exploitatiekosten voor deze uitbreiding zijn in de begroting 2016 verwerkt.
Verantwoording- en informatieplicht	De vastgestelde jaarrekening 2014 is vastgesteld in de vergadering van de gemeenteraad van 19 mei 2015, de conceptbegroting 2016 is vastgesteld in de vergadering van de gemeenteraad van 30 juni 2015.

4. LANDER Werk en integratie				
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling			
Vestigingsplaats	Geldermalsen			
Samenstelling	LANDER is een samenwerkingsverband van acht gemeenten (Culemborg, Buren, Geldermalsen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Zaltbommel en Tiel). LANDER voert de volgende wettelijke regelingen uit: - de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW); - de Wet Werk en Bijstand voor de voormalige Wet Inschakeling Werkzoekenden (WIW); - de Wet Werk en Bijstand voor de voormalige Regeling In- en Doorstroombanen (I/D). -			
Verplichte deelname	Op basis van de Wet gemeenschappelijke regeling. Uittreden is mogelijk. Wanneer zich die vraag voor doet, bepaalt het Algemeen Bestuur de voorwaarden en gevolgen van uittreding. Zie verder het onderdeel 'ontwikkelingen'.			
Alternatieve deelname	Bij uittreding moeten we een andere uitvoeringsorganisatie zoeken. Gevolg hiervan is dat onze inwoners met een WSW, WIW / ID dienstverband dan worden ontslagen. In afwachting van een ander / nieuw dienstverband komen zij op de wachtlijst bij de nieuwe uitvoeringsorganisatie.			
Relatie met andere verbonden partijen	LANDER voert ook werk uit voor de AVRI. De AVRI maakt onderdeel uit van de Regio Rivierenland.			
Publiek belang				
Programma	Werk & Inkomen			
Doelstelling	Inwoners met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking kunnen vaak moeilijk een baan vinden. Ze zijn minder productief dan andere werknemers of kunnen niet goed meekomen met het werk. De WSW (en WIW en I/D) helpt deze mensen om toch (in een beschermde omgeving) te werken en in hun eigen onderhoud te voorzien. We zijn wettelijk verplicht de WSW, de WIW en de regeling I/D uit te voeren. Het Rijk legt aan gemeenten een WSW taakstelling op. Gemeente Buren moet minimaal 92 plaatsen realiseren in de sociale werkvoorziening. Daarnaast maakt Buren via afspraken en convenanten gebruik van de diensten van LANDER in onder andere het groenonderhoud.			
Besluit tot deelname	De gemeenschappelijke regeling is goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland dd. 8 februari 2000, nr. BD 99.152.			
Bestuurlijk belang	Het bestuur van LANDER bestaat uit het Algemeen bestuur, het Dagelijks bestuur en de voorzitter. Het Algemeen bestuur bestaat uit de leden van het Dagelijks bestuur, aangevuld met twee raadsleden per deelnemende gemeente. Het Dagelijks bestuur bestaat uit één wethouder per deelnemende gemeente.			
Invloed gemeente	Beperkt invloed. Beslissingen met financieel gevolg worden bij meerderheid van stemmen genomen. We zijn gehouden die besluitvorming te volgen.			
Financieel belang				
De gemeentelijke financiële bijdrage	Begroot in 2015: € 2.611.794,-- Begroot in 2018: € 2.119.198,-- Begroot in 2016: € 2.402.061,-- Begroot in 2019: € 2.119.198,-- Begroot in 2017: € 2.245.322,-- Voor financiering van de WSW ontvangt de gemeente Buren dit budget van het rijk. Dit budget dragen we volledig over aan LANDER. Tot nu toe was dit budget voldoende voor uitvoering van de WSW.			
Begroot – werkelijk	Begroot 2013	Werkelijk 2013	Begroot 2014	Werkelijk 2014
	€ 2.300.000.--	€ 2.597.646.---	€ 2.547.435.--	€ 2.676.363.--



5. Omgevingsdienst Rivierenland																												
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling																											
Vestigingsplaats	Tiel																											
Samenstelling	De Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) bestaat uit 10 regiogemeenten, de provincie Gelderland (als partner) en alle Gelderse gemeenten voor het Ketentoezicht. (de ODR voert deze uit voor de hele provincie).																											
Verplichte deelname	Inbreng milieu: voor de vergunningverlening, toezicht en handhavingstaken. (VTH-taken)																											
Alternatieve deelname	Inbreng Wabo: voor de vergunningverlening, toezicht en handhavingstaken. (VTH-taken: omgevingsvergunningen)																											
Relatie met andere verbonden partijen	Ja. Er is een huurderrelatie met de Regio Rivierenland. De ODR huurt het gebouw van de bestuursdienst Regio Rivierenland. Er is een relatie met de Veiligheidsregio op het gebied van gebruiksvergunningen, calamiteiten en rampenbestrijding.																											
Publiek belang																												
Programma	Milieu en wonen																											
Doelstelling	De vorming van de uitvoeringsdiensten moet primair de kwaliteit en professionaliteit van de VTH-taken van de omgevingsvergunning verbeteren. Aanvragen en beschikkingen vinden voornamelijk plaats op basis van beleid. De behandeling dient een a-politiek karakter te krijgen. Daarbij ligt de nadruk om te komen tot een meer efficiënte en daarmee goedkopere uitvoering. Doelstelling is om in de komende 5 jaren per jaar 1% te bezuinigen en 1% efficiency voordeel te behalen.																											
Besluit tot deelname	26-06-2012																											
Bestuurlijk belang	Iedere gemeente heeft één zetel in het Algemeen bestuur. Een wethouder is als vertegenwoordiger namens de gemeente aangewezen. Het Dagelijks bestuur wordt gevormd door een viertal bestuurders, waarvan één als voorzitter. De vier bestuurders vertegenwoordigen de clusters van gemeenten en de provincie, zodat deze op een aantal velden samenwerken en bepalen volgens welke systematiek de overhead van de ODR is verdeeld. Namens het cluster BNLW heeft de burgemeester van Neder-Betuwe zitting in het DB.																											
Invloed gemeente	Beperkte invloed. Elk lid heeft stemrecht. Gemeenten die Wabo-breed de VTH-taken inbrengen hebben op de vrijwel alle onderwerpen twee stemmen. De gemeenten die alleen de verplichte milieutaken inbrengen, hebben één stem. Op organisatorische en financiële onderwerpen hebben alle partners één stem. Het Algemeen bestuur beslist bij meerderheid van stemmen.																											
Financieel belang																												
De gemeentelijke financiële bijdrage	Begroot in 2015: € 2.069.915,-- Begroot in 2018: € 2.070.539,-- Begroot in 2016: € 2.083.785,-- Begroot in 2019: € 2.070.539,-- Begroot in 2017: € 2.070.296,-- Bij de oprichting legden de deelnemers de ODR een 5% efficiency en 5% bezuinigingstaakstelling op.																											
Begroot – werkelijk	Begroot 2013	Werkelijk 2013	Begroot 2014	Werkelijk 2014																								
	€ 1.404.000,--.	€ 1.327.779,--	€ 1.999.149,--	€ 1.915.978																								
	Gebaseerd op 9 maanden																											
Meerjarig financieel overzicht begroot - werkelijk																												
(bedragen x € 1.000)																												
<table><thead><tr><th>Jaar</th><th>Begroot (x € 1.000)</th><th>Werkelijk (x € 1.000)</th></tr></thead><tbody><tr><td>2013</td><td>1.404</td><td>1.328</td></tr><tr><td>2014</td><td>1.999</td><td>1.916</td></tr><tr><td>2015</td><td>2.070</td><td></td></tr><tr><td>2016</td><td>2.084</td><td></td></tr><tr><td>2017</td><td>2.070</td><td></td></tr><tr><td>2018</td><td>2.070</td><td></td></tr><tr><td>2019</td><td>2.070</td><td></td></tr></tbody></table> Wit = begroot grijs = werkelijk					Jaar	Begroot (x € 1.000)	Werkelijk (x € 1.000)	2013	1.404	1.328	2014	1.999	1.916	2015	2.070		2016	2.084		2017	2.070		2018	2.070		2019	2.070	
Jaar	Begroot (x € 1.000)	Werkelijk (x € 1.000)																										
2013	1.404	1.328																										
2014	1.999	1.916																										
2015	2.070																											
2016	2.084																											
2017	2.070																											
2018	2.070																											
2019	2.070																											
Werkelijke bedragen zijn inclusief teruggave rekeningresultaat.																												

Vermogenspositie	Het eigen vermogen van de ODR is € 214.449,--. (31/12/2014).
(Financiële) risico's	Er is gekozen voor een post onvoorzien in de begroting van € 80.000,--. De post is opgenomen, omdat er onzekerheid zit in de kosten van met name de ICT systemen en omdat het goed is dat er enige ruimte beschikbaar is om niet voorziene risico's op te vangen. Een deel van de risico's dekt de ODR af door het treffen van maatregelen. Voorbeelden van zulke maatregelen zijn het afsluiten van verzekeringen, het vormen van reserves & voorzieningen en het inrichten van de administratieve organisatie en interne controle. In 2013 start de ODR met de implementatie van risicomanagement. Op voorhand kan t.a.v. het beleid worden gesteld dat het weerstandsvermogen in ieder geval de komende vijf jaar wordt gevormd door het weerstandsvermogen van de deelnemers. Een risico voor de ODR is het a-politiek maken van de VTH-taken. Dat vereist vooral helder beleid op de belangrijke relevante onderdelen. En voor de overige gebieden enige beleidsvrijheid voor de ODR (uitvoeringsbeleid). Voor veel gemeenten geldt dat klanten en burgers vaak bestuurders en raadsleden benaderen wanneer ze iets willen of iets niet kan. Dat druist in tegen de wens om maximaal efficiënt te zijn. En betekent voor een betreffende gemeente het risico op meerwerk/-kosten. De ODR noemt in haar begroting meerdere risico's. De voornaamste zijn: - Ontbreken van uniformiteit in de uitvoering a.g.v. de wens naar teveel maatwerk. Mocht dit risico zich voordoen, dan zal dit nadelig zijn voor de efficiency en kan dit leiden tot het niet halen van de efficiencytaakstelling; - Hogere kosten voor ICT dan waarin we nu voorzien; - Gevolgen van de afschaffing van het BTW compensatiefonds; - Hogere uitvoeringskosten vanwege toepassing van het vastgesteld sociaal plan. In de begroting is soms nog uitgegaan van kengetallen.
Doelen, ontwikkelingen en verantwoording	
Doel	Primair de kwaliteit en professionaliteit van de uitvoering van VTH-taken verbeteren. Behandeling van zaken vooral op basis van beleid en a-politiek. Daarbij een meer efficiënte en daarmee ook goedkopere uitvoering.
Ontwikkelingen	De ODR is gestart per 1-4-2013.
Verantwoording- en Informatieplicht	Vindt enerzijds plaats via de begroting, tussentijdse (financiële) verantwoording en de jaarrekening van de ODR. Deze stukken behandelt de voorbereidende raad. Anderzijds informeert het college de besluitvormende raad via de paragraaf Verbonden partijen in begroting en jaarrekening van de gemeente. Gedurende het begrotingsjaar worden besluiten van het Algemeen bestuur ter kennisname gebracht in de voorbereidende raad.

6. GGD Gelderland-Zuid																												
Juridische vorm	(Wettelijke) Gemeenschappelijke regeling																											
Vestigingsplaats	Nijmegen																											
Samenstelling	Er is een Algemeen Bestuur (AB) waarin de wethouders van de 18 deelnemende gemeenten zitten. Het AB kiest uit zijn midden een DB.																											
Verplichte deelname	De gemeente is wettelijk verplicht om een GGD in stand te houden. De wet verplicht om het werkgebied van de GGD samen te laten vallen met het werkgebied van de veiligheidsregio. Dat betekent dat meerdere gemeenten samen een GGD in stand houden.																											
Alternatieve deelname	Er is geen alternatief																											
Relatie met andere verbonden partijen	-Regio Rivierenland -Veiligheidsregio																											
Publiek belang																												
Programma	Programma 6: maatschappelijke voorzieningen																											
Doelstelling	De GGD voert namens de gemeente de wettelijke taken uit van de Wet Publieke Gezondheid (WPG). Volgens deze wet heeft de gemeente een taak op het gebied van de preventieve volksgezondheid.																											
Besluit tot deelname	De raad besloot tot deelname op 21-05-2013																											
Bestuurlijk belang	De wethouder volksgezondheid vertegenwoordigt de gemeente Buren in het Algemeen Bestuur. De gemeente Buren is niet vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur.																											
Invloed gemeente	Iedere gemeente heeft per 20.000 inwoners 1 stem. De gemeente Buren heeft daarmee 1 stem in de besluitvorming. Er zijn 18 gemeenten, waaronder de gemeente Nijmegen. De invloed van de gemeente Buren is klein.																											
Financieel belang																												
De gemeentelijke financiële bijdrage	Begroot in 2015: € 594.329,-- Begroot in 2018: € 658.889,-- Begroot in 2016: € 658.889,-- Begroot in 2019: € 658.889 Begroot in 2017: € 658.889,--																											
Begroot – werkelijk	Begroot 2013	Werkelijk 2013	Begroot 2014	Werkelijk 2014																								
	€ 296.102,--	€ 269.887,--	€ 617.392,--	€ 665.629,--																								
	gebaseerd op een half jaar																											
Meerjarig financieel overzicht begroot - werkelijk																												
(bedragen x € 1.000)																												
<table><thead><tr><th>Jaar</th><th>Begroot (x € 1.000)</th><th>Werkelijk (x € 1.000)</th></tr></thead><tbody><tr><td>2013</td><td>296</td><td>270</td></tr><tr><td>2014</td><td>617</td><td>666</td></tr><tr><td>2015</td><td>594</td><td></td></tr><tr><td>2016</td><td>659</td><td></td></tr><tr><td>2017</td><td>659</td><td></td></tr><tr><td>2018</td><td>659</td><td></td></tr><tr><td>2019</td><td>659</td><td></td></tr></tbody></table> Wit = begroot grijs = werkelijk					Jaar	Begroot (x € 1.000)	Werkelijk (x € 1.000)	2013	296	270	2014	617	666	2015	594		2016	659		2017	659		2018	659		2019	659	
Jaar	Begroot (x € 1.000)	Werkelijk (x € 1.000)																										
2013	296	270																										
2014	617	666																										
2015	594																											
2016	659																											
2017	659																											
2018	659																											
2019	659																											
Vermogenspositie	Het (vrije) eigen vermogen van de GGD is € 1.175.000,--. (31/12/2014).																											

(Financiële) risico's	De bedrijfszekerheid van de GGD wordt bepaald door de wettelijke taken en de daaraan gekoppelde uitkering in het gemeentefonds. In 2012 is de nieuwe wet Publieke Gezondheid in werking getreden. Het ligt niet voor de hand dat deze wet op korte termijn wijzigt. Het aantal taken en de daaraan gekoppelde financiering blijft gelijk. Daarnaast ziet de GGD de volgende risico's: 1: Nieuwe wet- en regelgeving en politiek-bestuurlijke risico's. De GGD is voor het uitvoeren van taken afhankelijk van wet- en regelgeving en van politieke besluiten. Beiden brengen voor de GGD een bepaalde mate van onzekerheid met zich mee. De GGD berekent de omvang van dit risico op: € 386.000,- 2: Maatschappelijke risico's. De GGD werkt in een crises-gevoelige context (bij calamiteiten of bij toezicht op leveranciers die met een kwetsbare doelgroep omgaan). Dat maakt de kans op onvoorziene kosten (proceskosten en/of schadeclaims) groter. De GGD schat dit risico in op: € 719.396,- 3: Economische risico's Onder deze post staan zaken als: renterisico en risico's die de GGD loopt doordat ze externe middelen aan moet trekken. De GGD schat dit risico in op € 420.000,- 4: Middelen, organisatie, medewerkers etc. Voor elke medewerker van de GGD neemt de GGD € 1.000,- op in de post risico's. Ook de middelen en efficiency dragen bij aan dit risico. In totaal schat de GGD dit risico in op € 1.004.029,- Totaal bedrag van deze risico's is: € 2.529.425,-. Dit is een gewogen cijfer. Dat wil zeggen dat de GGD een afweging maakte tussen de kans dat een risico zich voordoet en de impact als een risico zich voordoet. Op dit moment dekt de algemene reserve van de GGD 38% van dit risico, terwijl het eigen vermogen 15% van dit risico dekt.
Doelen, ontwikkelingen en verantwoording	
Doel	Zo efficiënt mogelijk uitvoeren van de Wet Publieke Gezondheid
Ontwikkelingen	De GGD Gelderland-Zuid bestaat sinds 1 juli 2013
Verantwoording- en Informatieplicht	Deze vindt enerzijds plaats via de begroting, tussentijdse (financiële) verantwoording en de jaarrekening van de VRGZ. Deze stukken behandelt de voorbereidende raad. Anderzijds informeert het college de besluitvormende raad via de paragraaf Verbonden partijen in begroting en jaarrekening van de gemeente. Gedurende het begrotingsjaar worden besluiten van het Algemeen bestuur ter kennisname gebracht in de voorbereidende raad.

7. B.V. Recreatiemaatschappij Uit@waarde	
Juridische vorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Kerk-Avezaath
Bestuur en toezicht	De organen zijn: het bestuur, de raad van commissarissen en de algemene vergadering van aandeelhouders. Er is geen hoogste orgaan in een vennootschap. Er is geen hiërarchie van organen. Elk orgaan heeft haar eigen taken en bevoegdheden.
Verplichte deelname	Nee
Alternatieve deelname	Niet direct, dan moeten we zelf taken oppakken.
Relatie met andere verbonden partijen	Geen
Publiek belang	
Programma	Lokale economie
Doelstelling	Beheren van openbare dagrecreatievoorzieningen. Daarbij gaat het om: negen gebieden, (met jaarlijks 1 á 1,5 miljoen bezoekers), fiets- en wandelpaden & routes, kano- & skateroutes en fiets- & voetveren. In opdracht van de gemeenten werkt Uit@waarde aan uitbreiding van de toeristische infrastructuur, o.a. wandelroutenwerk. De organisatie neemt ook het beheer en onderhoud voor haar rekening. In 1999 is Uit@waarde verzelfstandigd. De onderneming is gericht op het behartigen van maatschappelijk taken, zoals omschreven in de kernactiviteit. De rol van de recreatieschappen is hierbij veranderd. De kernactiviteit is het duurzaam in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatie toeristische infrastructuur. Het werkgebied van de Recreatieschappen Nederrijn, Lek, Waal, Lingebied en Over-Betuwe is voor een breed publiek in het Rivierenland. Er zijn twee bedrijfsonderdelen: dagrecreatie & terreinbeheer en het routebureau.
Besluit tot deelname	1 januari 1999
Bestuurlijk belang	We zijn door een wethouder vertegenwoordigd in het bestuur van het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal. Bestuur wordt gevormd door vertegenwoordigers van acht deelnemende gemeenten. Vanuit dit recreatieschap en de recreatieschappen Lingebied en Over-Betuwe is de BV Uit@waarde ontstaan.
Invloed gemeente	Invloed gering. Onze wethouder neemt zitting in Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal. Onze wethouder heeft geen zitting in de raad van commissarissen van de BV Uit@waarde. De raad van commissarissen beslist bij meerderheid van stemmen.
Financieel belang	
De gemeentelijke financiële bijdrage	€ 0,00 Eenmalig afgekocht, na de oprichting van de B.V. Recreatiemaatschappij Uit@waarde in 1999.
(Financiële) risico's	We lopen geen financiële risico's voor de exploitatie van Uit@waarde. In 2004 is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd. In de regeling legden we vast dat alle uitvoerende taken bij de verzelfstandigde organisatie zijn gelegd.
Doelen, ontwikkelingen en verantwoording	
Doel	Aanbieden van laagdrempelige dagrecreatie.
Ontwikkelingen	- Strategisch plan 2014 -2018.
Verantwoording- en informatieplicht	Vindt enerzijds plaats via de begroting en de jaarrekening van Uit@waarde. Deze stukken behandelt de voorbereidende raad. Anderzijds informeert het college de besluitvormende raad via de paragraaf Verbonden partijen in begroting en jaarrekening van de gemeente. Gedurende het begrotingsjaar worden besluiten van de raad van commissarissen ter kennisname gebracht in de voorbereidende raad.

8. NV Bank Nederlandse Gemeenten	
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap (NV)
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is een bank die volledig in overheidsbezit is. De helft van de aandelen is van de Staat. De andere 50% is van de gemeenten en provincies.
Verplichte deelname	De gemeente is vanwege de financiële verhoudingen met het rijk verplicht een bankrekeningnummer bij de BNG te openen. Hierop worden de algemene uitkering en andere rijksvoorschotten uitbetaald. Wij zijn niet verplicht om de BNG te kiezen als onze huisbankier.
Alternatieve deelname	Als huisbankier kunnen we kiezen voor Nederlandse banken die voldoen aan ons Treasurystatuut.
Relatie met andere verbonden partijen	N.v.t.
Publiek belang	
Programma	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
Doelstelling	De BNG heeft als doelstelling de uitoefening van het bankbedrijf ten dienste van overheden. De BNG biedt een compleet pakket van financiële diensten met faciliteiten voor elektronisch betalingsverkeer, rekening-courant, financieren en beleggen, Treasury en aanvullende adviesdiensten.
Besluit tot deelname	Op 24 mei 2011 heeft het college van B&W besloten om een nieuwe financieringsovereenkomst met de BNG af te sluiten. Binnen deze raamovereenkomst zijn de afspraken vastgelegd voor kredieten, tarieven in rekening-courant en voorwaarden voor het afsluiten van kasgeld, deposito's en vaste geldleningen.
Bestuurlijk belang	De aandeelhouders oefenen door de vertegenwoordiging in de aandeelhoudersvergadering invloed uit.
Invloed gemeente	Het aantal aandelen van de BNG bedraagt 55.690.720. We bezitten 23.953 aandelen. Dit is 0,04%.
Financieel belang	
De financiële bijdrage	N.v.t.
Vermogenspositie	Het eigen vermogen van de BNG bedraagt per 31-12-2014 € 3.582.000.000,-. Dit is een stijging van € 152.000.000,- ten opzicht van 2013. De winst van de BNG was in 2014 € 126.000.000,- (in 2013 € 283.000.000,-). In 2014 was de winst per aandeel € 2.26 en het dividend per aandeel € 0.57. (2013: winst = € 5,08 / dividend € 1,27)
(Financiële) risico's	We bezitten 23.953 aandelen. Deze aandelen hebben een nominale waarde van € 2,50 per aandeel. In totaal is dat € 59.882,50. De aandeelhouders ontvangen jaarlijks dividend. In 2014 ontvingen we € 13653,-
Doelen, ontwikkelingen, verantwoording en kengetallen	
Doel	De BNG is de bank van en voor de overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Daarmee speelt de BNG een essentiële rol in de financiering van publieke taken. Haar dienstverlening is gericht op houdbaarheid van de Nederlandse overheidsfinanciën.
Ontwikkelingen	Het resultaat kan onder druk komen, afhankelijk van de wijze waarop de Europese schulden crisis wordt opgelost.
Verantwoording- en informatieplicht	De BNG heeft een jaarlijkse aandeelhoudersvergadering. Daarnaast wordt verantwoording afgelegd in een jaarverslag maar ook op tal van andere plaatsen: op de website, in artikelen, via lezingen, toespraken etc.
Relevante kengetallen	Sinds 1994 heeft BNG de Triple-A status. Zowel Moody's, Standard & Poor's als Fitch heeft BNG de hoogste rating toegekend. Deze rating geeft de kredietwaardigheid van BNG aan. Mede hierdoor kan BNG haar klanten optimaal van financiering voorzien, omdat tegen scherpe voorwaarden geld kan worden aangetrokken op de internationale geld- en kapitaalmarkten.

9. NV Vitens															
Juridische vorm	Naamloze vennootschap (NV)														
Vestigingsplaats	Utrecht														
Bestuur en toezicht	De aandelen van Vitens zijn voor 100 procent in handen van provincies en gemeenten. Het dagelijkse bestuur van het drinkwaterbedrijf is in handen van de verschillende raden en commissies.														
Verplichte deelname	Ja														
Alternatieve deelname	N.v.t.														
Relatie met andere verbonden partijen	N.v.t.														
Publiek belang															
Programma	Openbare ruimte vervoer en infrastructuur														
Doelstelling	Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf van Nederland. Ze voorzien de provincies Friesland, Overijssel, Flevoland, Gelderland en Utrecht en een aantal gemeenten in Noord-Holland en Drenthe van betrouwbaar drinkwater.														
Besluit tot deelname	Historisch gegroeid vanuit WMG (Waterleiding Maatschappij Gelderland)														
Bestuurlijk belang	Stem als aandeelhouder.														
Invloed gemeente	Het aantal aandelen van Vitens bedraagt 5.777.247. De gemeente Buren bezit 24.035 aandelen. Dit is 0,416%.														
Financieel belang															
De gemeentelijke financiële bijdrage	N.v.t.														
Vermogenspositie	Het eigen vermogen van Vitens bedraagt per 31-12-2014 € 421.200.000,-. De winst van Vitens was in 2014 € 42.100.000,-. De solvabiliteit bedraagt 24,6%.														
(Financiële) risico's	Gemeente Buren bezit 24.035 preferente aandelen. Deze aandelen hebben een boekwaarde van afgerond € 4.000,- De aandeelhouders ontvangen jaarlijks dividend. In 2013 ontvingen we € 55.569. De gewone aandelen van Vitens zijn in 2007 voor ruim € 1.611.200,- verkocht. Dit bedrag komt in 15 jaarlijkse termijnen van € 107.414,-binnen. De nog te ontvangen aflossing bedraagt per 31-12-2015 € 644.474,-														
Doelen, ontwikkelingen en verantwoording															
Doel	Door te investeren in duurzaamheid en innovatie zorgt Vitens ervoor dat ook in de toekomst de continuïteit van betrouwbaar drinkwater in goede handen is. Duurzame waterwinning is belangrijk voor Vitens.														
Ontwikkelingen	Organisatieontwikkeling van binnen naar buiten.														
Verantwoording- en informatieplicht	Vitens heeft een jaarlijkse aandeelhoudersvergadering. Daarnaast wordt verantwoording afgelegd in een jaarverslag.														
Relevante kengetallen	<table> <tr> <td>Omzet 2014</td><td>353,8 miljoen euro</td></tr> <tr> <td>Aansluitingen</td><td>2,5 miljoen</td></tr> <tr> <td>Aantal klanten</td><td>5,6 miljoen</td></tr> <tr> <td>Leidingnet</td><td>49.000 kilometer</td></tr> <tr> <td>Wateromzet</td><td>325.9 miljoen m³</td></tr> <tr> <td>Aantal medewerkers</td><td>1.403</td></tr> <tr> <td>Gemiddelde drinkwaterprijs.</td><td>0,00108 euro per liter</td></tr> </table>	Omzet 2014	353,8 miljoen euro	Aansluitingen	2,5 miljoen	Aantal klanten	5,6 miljoen	Leidingnet	49.000 kilometer	Wateromzet	325.9 miljoen m ³	Aantal medewerkers	1.403	Gemiddelde drinkwaterprijs.	0,00108 euro per liter
Omzet 2014	353,8 miljoen euro														
Aansluitingen	2,5 miljoen														
Aantal klanten	5,6 miljoen														
Leidingnet	49.000 kilometer														
Wateromzet	325.9 miljoen m ³														
Aantal medewerkers	1.403														
Gemiddelde drinkwaterprijs.	0,00108 euro per liter														

10. Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)	
Juridische vorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	Het bestuur bestaat uit een voorzitter, een vicevoorzitter, drie burgemeesters, drie wethouders, drie raadsleden, een secretaris, een griffier en de voorzitters van de vaste beleidscommissies. Minimaal zijn er dertien bestuursleden. Het maximumaantal wordt bepaald door het aantal voorzitters van vaste beleidscommissies. De algemene vergadering kiest de leden van het bestuur, keurt jaarverslag en jaarrekening goed en spreekt zich uit over algemeen bestuursbeleid. Toegang tot de vergadering hebben de VNG leden.
Verplichte deelname	Nee. Artikel 6 statuten. Opzegging dient schriftelijk te geschieden. Na opzegging eindigt het lidmaatschap op 31 december van het jaar volgende op dat jaar waarin de opzegging heeft plaats gehad
Alternatieve deelname	N.v.t.
Relatie met andere verbonden partijen	N.v.t.
Publiek belang	
Programma	N.v.t.
Doelstelling	Samen met alle gemeenten en het bureau van de VNG zorgen voor een krachtig en kwalitatief goed lokaal bestuur. Verder het gebruik kunnen maken van de dienstverlening en het platform voor opinievorming en vernieuwing.
Besluit tot deelname	De Vereniging is opgericht op 28-02-1912. Het is onbekend hoe lang we lid zijn.
Bestuurlijk belang	De VNG is een dienstverlenende organisatie en biedt een platform voor opinievorming en vernieuwing. De VNG is de belangenbehartiger van alle gemeenten en is dan ook regelmatig gesprekspartner van andere overheden, leden van het parlement, maatschappelijke organisaties en belangenverenigingen.
Invloed gemeente	Jaarlijks, uiterlijk in de maand juni, wordt een algemene vergadering van leden gehouden. Maatstaf voor het aantal stemmen is de grootte van de gemeente.
Financieel belang	
De gemeentelijke financiële bijdrage	De jaarlijkse contributie is afgerond € 29.000,--.
Vermogenspositie	Het eigen vermogen van de VNG € 64.380.000,-- (Jaarrekening VNG 2014)
(Financiële) risico's	Het financieel resultaat bedraagt € 877.000,-- (Jaarrekening VNG 2014)
Doelen, ontwikkelingen en verantwoording	
Doel	Samen met alle gemeenten staat de VNG voor kracht en kwaliteit van het lokaal bestuur. De VNG ondersteunt gemeenten bij hun verdere ontwikkeling tot eerste overheid, de overheid die het dichtst bij burgers en bedrijven staat.
Ontwikkelingen	De VNG ondersteunt gemeenten bij hun verdere ontwikkeling tot eerste overheid, de overheid die het dichtst bij burgers en bedrijven staat.
Verantwoording- en informatieplicht	De VNG organiseert bijeenkomsten voor haar leden. Daarnaast wordt verantwoording afgelegd in een jaarverslag maar ook op tal van andere plaatsen: op de website, in artikelen, via lezingen, toespraken etc.
Relevante kengetallen	Geen relevante kengetallen.

Grondbeleid

Doel:

Doel van het grondbeleid is bevordering van het maatschappelijk gewenst ruimtegebruik, bevordering van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten bij locatieontwikkeling.

Nut:

Verhoging van de kwaliteit van het ruimtegebruik.

Noodzaak:

Verplicht onderdeel van de programma-begroting.

Kerninformatie:

We willen vanuit een regiefunctie onze doelstellingen bereiken:

- Aankoop, exploitatie en uitgifte van gronden;
- Medewerking verlenen aan ontwikkeling van plannen door
- particuliere initiatiefnemers.

De financiële resultaten van de onderhanden zijnde projecten bewaken we continu. Dit doen we o.a. door het periodiek opstellen van een grondexploitatieberekening.

Waar het gaat om gemeentelijk bezit hanteren we het uitgangspunt dat we niet strategisch gemeentelijk bezit afstoten of dat we herontwikkeling mogelijk maken.

Nieuwe elementen en veranderingen t.o.v. het voorgaande jaar:

- Met betrekking tot de eigen gemeentelijke grondexploitaties het gemeentelijk grondbezit terugdringen tot wat noodzakelijk is.
- Vanuit een nieuwe realiteit de kosten die drukken op de grondexploitaties verlagen. Het gaat o.a. om kosten voor inhuur, algemeen beheer en rente.
- De raad besloot in 2015 over de notitie "bouwen voor behoefte". In deze notitie legden we vast dat we woningen willen bouwen die voorzien in de behoefte bij onze inwoners.

Relatie met programma's en/of andere paragrafen:

- Programma 4 - Lokale economie;
- Programma 9 - Wonen;
- Paragraaf weerstandsvermogen.

Financieel belang en risico's:

Het voeren van grondbeleid brengt risico's met zich mee. Wat betreft deze risico's is er een relatie met:

- Nota grondbeleid;
- Nota reserves en voorzieningen;
- Paragraaf weerstandsvermogen.

Inleiding

Grondbeleid zorgt er voor dat de gemeente ruimtelijk gewenste ontwikkelingen kan realiseren. We zorgen daarmee voor een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten bij ruimtelijke plannen. De gemeente Buren kent een grondbedrijf functie. De resultaten van de grondexploitatie maken onderdeel uit van het resultaat zoals in de jaarrekening van de gemeente is vermeld. De winsten en verliezen uit de grondexploitatie hebben invloed op de financiële positie van de gemeente. Bij particuliere ontwikkelingen gaan we uit van een kosten neutrale aanpak.

1. Beleid

1.1 Structuurvisie en de Wet ruimtelijke ordening

De Grondexploitatiewet is een onderdeel van de Wro. Het doel van deze wet is om een goede regeling te bieden voor het verhalen van kosten, om een bijdrage te vragen voor binnenplanse verevening en om locatie-eisen mogelijk te maken bij het voeren van een particuliere grondexploitatie.

Bij het ontwikkelen van een locatie spelen grondbezit en het voeren van een grondexploitatie een belangrijke rol. De Wro biedt de gemeente de mogelijkheid om de ruimtelijke ontwikkeling te sturen en geeft de gemeente instrumenten om de particuliere grondexploitatie te geleiden. Volgens de Wro is elke gemeente verplicht één of meerdere structuurvisies op te stellen voor het gehele grondgebied. De structuurvisie is het strategisch document in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling en vormt een toetsingskader voor de beoordeling van nieuwe plannen en initiatieven en voor nieuw op te stellen bestemmingsplannen. In de structuurvisie wordt de basis gelegd voor verevening van bovenplanse kosten en een te vragen bijdrage voor ruimtelijke ontwikkelingen. De raad stelde 27 oktober 2009 de structuurvisie voor de gemeente Buren vast. Hierin sprak de raad zich uit over het beoogde beleid tot 2019. In de uitvoeringsparagraaf wordt aangegeven hoe de gemeente het beleid wil gaan verwezenlijken.

1.2 Nota Grondbeleid

De raad stelde 11 december 2012 de Nota grondbeleid 2012 - 2016 vast. De nota grondbeleid is een strategische nota die op hoofdlijnen kaders schetst voor het grondbeleid van de gemeente. Op basis van deze nota voeren wij een transparant grondbeleid. Uitgangspunt is faciliterend grondbeleid. In uitzonderingssituaties is actief grondbeleid mogelijk.

1.3 Grondverwerving

Het uitgangspunt is dat we gronden minnelijk verwerven. Wanneer dat niet lukt, zetten we het instrument van onteigening in. De mogelijkheden die de Wet voorkeursrecht gemeenten biedt, zetten we optimaal in. Voordat we gronden verwerven, stellen we een verwervingsplan op. Als we kosten moeten verhalen, doen we dat op basis van anterieure overeenkomsten. Dit is het zogenaamde 'private spoor' van de Grondexploitatiewet. Conform de gedachte achter de Wro zet de gemeente Buren in eerste instantie in op een intentie-, samenwerkings-, realisatie-, en/of een grondexploitatie-overeenkomst met de initiatiefnemer van een ontwikkellocatie.

1.4 Restgroenbeleid

De gemeente heeft veel stroken grond in bezit die niet regulier verhuurd of verpacht zijn. Het gaat hierbij veelal om gronden gelegen bij woningen. Wij startten in 2011 met de uitvoering van het project restgroen. Waar mogelijk verkopen we restgroenstroken die bij inwoners in gebruik zijn. Het project voeren we gefaseerd uit van 2011 tot 2018. Gestart is in de kern Beusichem. In 2012 startten we in de kern Ravenswaaij en Zoelmond en in 2013 in de kern Maurik. Eind 2015 zijn de werkzaamheden in deze kernen afgerond. In 2016 gaan we verder met een volgende kern.

1.5 De notitie "Bouwen voor behoefte"

We onderzochten hoe vraag en aanbod van woningen zich in de komende 10 jaar tot elkaar verhouden. We onderscheidden daarbij voor de gemeente 4 deelgebieden. In die deelgebieden blijken aanbod en vraag niet goed bij elkaar te passen. We gebruiken de komende jaren om die aansluiting te verbeteren. Bij het toestaan van nieuwe ontwikkelingen is deze notitie (en het onderliggende onderzoek) ons belangrijkste beleidskader.

2. Grondprijzen

Het grondprijnsbeleid is geregeld in de nota grondbeleid. Wij stellen de gronduitgifteprijzen marktconform vast. De twee methoden die we gebruiken zijn de residuele waardemethode en de comparatieve methode. Het college van burgemeester en wethouders werkt het grondprijnsbeleid jaarlijks uit in een grondprijzenbrief. De raad ontvangt de grondprijzenbrief ter kennisname.

3. Risico's bouwgrondcomplexen

Wij bieden de raad één keer per jaar een herziening van de grondexploitaties aan. Wij rapporteren in deze nota over de voortgang en de financiële situatie van de grondexploitaties. Het voeren van grondexploitaties brengt verschillende risico's met zich mee. De paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement gaat hier op in.

4. Ontwikkeling van de bouwgrondcomplexen

Bedrijventerrein Buren III

Het bedrijventerrein is de laatste uitbreiding van het bedrijventerrein in Buren. In 2012 hebben wij de inrichting van het gebied afgerond. Er zijn nog twee kavels te koop.

Scharenburg Zoelen

Het plan is een uitbreidingslocatie aan de noordzijde van de kern Zoelen. Het bestemmingsplan is onherroepelijk. De woningen in de eerste fase zijn gebouwd. In 2015 en 2016 worden de woningen in de tweede fase gebouwd. Het is nog niet bekend wanneer de derde fase start.

Lage Korn

Dit is een uitbreidingslocatie aan de zuidzijde van Buren. In 2013 hebben wij de inrichting van het gebied afgerond. De gemeente heeft nog één kavel voor woningbouw te verkopen.

Het Woud

Het plan ligt aan de noordkant van de kern Ingen. In 2013 sloot de gemeente een overeenkomst met de Diaconie Hervormde Gemeente over de bouw van een nieuw verenigingsgebouw. In 2016 wordt dit gebouw naar verwachting opgeleverd. Daarna wordt de grond waar het huidige verenigingsgebouw op staat verkocht voor de bouw van drie woningen.

Bedrijventerrein Doejenburg II

Het plan Doejenburg II vormt een uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein Doejenburg. De tennisvereniging nam in 2015 de nieuwe banen in gebruik. De eerste fase van het bouw- en woonrijp maken is afgerond. De tweede fase bouw- en woonrijpmaken wordt afhankelijk van de voortgang van de grondverkoop gepland. In 2016 richt de aandacht zich op verkoopactiviteiten. Totaal is 12,8 ha aan bedrijfskavels te verkopen.

Maurik Oost sport en infrastructuur

Om bedrijventerrein Doejenburg II te kunnen realiseren, verplaatsten wij de sportvoorzieningen. In 2011/2012 zijn het sportpark en de Verbindingsweg aangelegd en de clubgebouwen gebouwd. In 2015 verhuisde de tennisvereniging naar het sportterrein in Eck en Wiel. Naar verwachting kan het project eind 2015 worden afgesloten.

Hooghendijck

In dit plan wordt een woningbouwlocatie gerealiseerd met een gevarieerd aanbod van woningtypen. In 2007 tekenden we een samenwerkingsovereenkomst met Ballast Nedam Bouw BV om voor gezamenlijke rekening en risico de grondexploitatie te voeren. Sinds 2014 is de gemeente in overleg met Ballast Nedam over de afronding van de grondexploitatie. In 2016 verwachten wij de gemaakte afspraken te effectueren.

Het Ecksternest

De locatie in Eck en Wiel bestaat uit het verenigingsgebouw, de daarnaast gelegen woning en het terrein achter het verenigingsgebouw. In 2015 verkochten wij de kavel voor de bouw van twee woningen. Resteert voor 2016 de verkoop van de woning.

De Slaag

Het gebied ligt ten westen van de kern Maurik. De SWB renoveerde een aantal woningen, sloopte 55 woningen en bouwde 105 woningen terug. We verkochten in 2012 het perceel van de voormalige school De Boogerd aan de SWB. In 2015 zijn de laatste werkzaamheden in het openbaar gebied uitgevoerd. Het plan kan eind 2015 worden afgesloten.

Teisterbant

In de raad van december 2013 stelde u de ruimtelijke visie Teisterbant vast en gaf u het college opdracht een stedenbouwkundig plan uit te werken. In 2015 voeren wij een woningbehoefteonderzoek uit. Als de resultaten van dit onderzoek bekend zijn informeren wij de raad over het vervolg van het project.

Transities sociaal domein

Kerninformatie:

Met ingang van 2015 werd de gemeente verantwoordelijk voor een aantal nieuwe taken: de begeleiding en verzorging (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten en Wmo), de Jeugdzorg en Participatiewet. Deze decentralisaties gaan gepaard met bezuinigingen. We staan voor de opgave te zorgen voor een kwalitatief goede dienstverlening aan de inwoners die zorg en ondersteuning nodig hebben. In 2016 zetten we in op preventie en de eigen kracht van inwoners.

Doel:

Inwoners die dat nodig hebben effectief en professioneel ondersteunen op het gebied van meedoen, werk en zorg, waarbij we zoveel mogelijk uitgaan van de eigen kracht van inwoners en hun netwerken.

Nut:

Inwoners met en zonder beperkingen nemen volwaardig deel aan de samenleving en weten zich daarbij ondersteund.

Noodzaak:

De gemeente wordt verantwoordelijk voor nieuwe taken op het gebied van de Participatiewet, Wmo en Jeugdzorg. De opdracht is dat dat de gemeente deze beter en met minder kosten uitvoert. Daarvoor is een transformatie nodig.

Nieuwe elementen en veranderingen t.o.v. het voorgaande jaar:

Participatiewet

De Participatiewet speelt zich af aan de onderkant op de arbeidsmarkt. Het streven is om zoveel mogelijk mensen naar vermogen mee te laten doen. Als het kan in een betaalde baan. Participatie in de samenleving staat centraal. Bij deze ontwikkelingen worden gemeenten en SW-bedrijven (sociale werkplaats) geconfronteerd met extra bezuinigingen. Er komt één regeling voor iedereen die voorheen een beroep deed op de WWB, Wajong of WSW. Met de Wajong komt een nieuwe doelgroep naar gemeenten toe. Wie beschikt over arbeidsvermogen valt sinds 2015 onder de Participatiewet.

Wmo 2015

Door de decentralisatie van extramurale begeleiding en een deel persoonlijke verzorging uit de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) krijgen we de opdracht om thuiswonende mensen met beperkingen beter te ondersteunen om zoveel mogelijk zelfredzaam te zijn en deel te nemen aan de samenleving. Dichtbij huis, met oplossingen op maat, algemene voorzieningen en met inzet van het sociale netwerk. Door de versobering van de AWBZ doen we een groter beroep op collectieve en individuele voorzieningen. Ouderen wonen langer zelfstandig.

Jeugdzorg

Sinds 2015 zijn we verantwoordelijk voor zorg aan minderjarigen. Naast het lokale preventieve jeugdbeleid zijn gemeenten nu ook verantwoordelijk voor jeugdzorg. De jeugdzorg was voorheen op afstand geplaatst bij provincies, zorgverzekeraars en AWBZ. De vraag naar jeugdhulp is de afgelopen jaren gestegen. Het nieuwe stelsel moet een einde maken aan de bureaucratie en versnipperde hulpverlening.

Relatie met programma's en/of andere paragrafen:

Er zijn relaties met verschillende andere programma's:

- Wmo
- Jeugd
- Werk en inkomen
- Samenlevingszaken
- Bestuur en burger: sociale samenhang
- Orde en Veiligheid: veiligheid en leefbaarheid, huiselijk geweld en kindermishandeling
- Openbare ruimte: samenhang wonen-welzijn-zorg; toegankelijkheid
- Werk en Inkomen: Participatiewet, verband maatwerkvoorziening met inkomenssteun, bijzondere bijstand en (aangepast/beschermde) werk
- Wonen: samenhang wonen-welzijn-zorg, beschermd wonen en maatschappelijke opvang, woningaanpassingen, wonen met zorg.

Er is verband met de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing vanwege vele nieuwe taken Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet, de hoge kosten en risico's die hiermee gemoeid zijn.

1. Inleiding

De gemeente is sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk voor nieuwe taken in het kader van de Jeugdwet, Wmo 2015 en de Participatiewet. Samen met de gemeentelijke taken op grond van de Participatiewet en het bestaande lokaal sociaal beleid ontstond een vernieuwd en groot gemeentelijk sociaal domein. Daarbinnen worden steeds meer verbindingen aangebracht, zowel qua beleidsdoelstellingen als instrumenten voor de uitvoering: sociale teams, afgestemde werkprocessen tussen organisaties en integrale beleidsnota's. We kopen steeds meer vormen van zorg in regionaal verband in. Sommige vormen van zorg kopen we in landelijk verband in.

2. Stib

Wie hulp of ondersteuning nodig heeft, klopt aan bij het Stib. Het voordeel van het Stib is dat het team integraal inspeelt op de situatie van de cliënt. Dat kan omdat alle relevante eerstelijns-hulpverleners deelnemen in het team. De lijnen tussen hulpverleners zijn dus kort. Er zijn in onze gemeente twee teams actief. Eén aan de oostelijke kant en één aan de westelijke kant van de gemeente. Het Stib moet een transformatie in het sociaal domein helpen bewerkstelligen:

- meer verantwoordelijkheid voor inwoners en hun sociale netwerken;
- verschuiving van individuele hulp naar collectieve voorzieningen;
- meer integraal te werken met andere zorgverleners: (één huishouden, één plan, één regisseur);
- terugdringen van de kosten van zorg en ondersteuning, de gemeente voert de nieuwe taken immers uit met bezuinigde decentralisatiebudgetten.

Voor het Stib ligt er in 2016 een uitdagende opgave. De transformatie naar een andere manier van werken gaat niet vanzelf. 2015 stond vooral in het teken van teamvorming en het opdoen van kennis met de nieuwe vormen van zorg. Het uitvoeren van die nieuwe taken vraagt veel kennis van de mensen van het Stib. Deze kennis moet het Stib ook in 2016 nog verder ontwikkelen. Het vraagt veel tijd om passende zorg te organiseren. Dat vraagt zelfs zoveel tijd, dat het Stib maar weinig toekomt aan bijvoorbeeld de transformatiedoelstelling.

Om dit proces goed te begeleiden, ondersteunt de gemeente de teams met een coördinator. Deze coördinator verdeelt de rollen in het team. Bijvoorbeeld welke medewerkers voldoende kennis en ervaring hebben om te kunnen indiceren en doorverwijzen. Medewerkers worden gestimuleerd ervaring en kennis met elkaar te delen. Ook is er aandacht voor ontwikkeling door middel van opleiding en deskundigheidsbevordering.

3. Sturing

De gemeente heeft invloed en verantwoordelijkheid. Maar dat betekent niet dat de gemeente daarmee automatisch meer sturing heeft. Om sturing te hebben realiseert de gemeente onder andere het volgende:

- Kwartaalrapportages. In die rapportages moeten de gemeente inzicht geven in het zorggebruik, zodat de gemeente als dat nodig is vroegtijdig bij kan sturen.
- Betere aansturing van lokale uitvoerders door ontwikkelen van indicatoren. Niet alles wat deze lokale uitvoerders doen kan worden beschreven in indicatoren. Maar waar dat wel mogelijk is, gaat de gemeente lokale uitvoerders afrekenen op behaalde resultaten.
- Bij de regionale samenwerking hoort ook het aansturen van de zorgorganisaties. Enkele accounthouders zijn belast met deze taak. Deze mensen controleren of de organisaties waarbij hulp of zorg is ingekocht zich ook aan de afspraken houden.
- De gemeente maakt gebruik van een digitaal registratiesysteem, waarmee er zicht blijft op de uitgaven en waarmee voorkomen kan worden dat verschillende professionals hulp geven aan een cliënt, zonder dat zij dit van elkaar weten.

4. Communicatie

Goede communicatie naar en met alle betrokkenen zoals cliënten, inwoners, zorginstellingen en de gemeenteraad blijft belangrijk. We hebben daarom een communicatieplan opgesteld voor de transities. In dit plan onderscheiden we verschillende doelgroepen voor communicatie. Bijvoorbeeld de doelgroep cliënten. Het doel is dat zij weten:

- wat de komende veranderingen in het sociale domein voor hen betekenen;
- wat zij op welk moment in het proces zelf kunnen/moeten bijdragen;
- wat zij van de lokale overheid kunnen verwachten;
- wat de lokale overheid van hen verwacht;
- waar zij terecht kunnen voor informatie, aanbod benodigde hulp, ook als ze 'de weg' kwijt zijn.
- waar ze over mee kunnen praten en wat er met hun inbreng gebeurt.

Voor de zorginstellingen, de gemeenteraad en andere betrokkenen (bijvoorbeeld de veiligheidsregio) is het belangrijk dat ze onder andere weten dat de gemeente nieuwe taken krijgt en wat deze taken inhouden. Wat er van hen wordt verwacht op welk moment in het proces. Het communicatieplan gebruiken we meerdere jaren. Door het communicatieplan te volgen zorgen we dat alle betrokkenen goed geïnformeerd zijn en blijven.

5. Trends en ontwikkelingen (wat willen we bereiken)

De gemeenteraad stelde een aantal beleidsuitgangspunten vast voor de Jeugd en Wmo.

5.1 Focus op eigen kracht en kracht van het netwerk

Eigen kracht is het vermogen van burgers om te doen wat gedaan moet worden in het dagelijkse leven, zonder dat hierbij blijvende hulp van anderen of voorzieningen nodig zijn. Burgers lossen waar mogelijk hun problemen zelf op, waarbij het vragen van hulp uit de eigen omgeving geen zwakte maar een kracht is. Alles uiteraard binnen acceptabele grenzen, ook binnen de grenzen van de veiligheid.

Hoe gaan we dat doen?

Centraal staat dat burgers meer in hun eigen kracht komen. Daarbij staan burgers niet alleen. Een sociaal netwerk is daarbij belangrijk. Vaak is dat sociale netwerk zich niet bewust van de ondersteuning die het kan bieden. De gemeente kan helpen bij die bewustwording. Het versterken van competenties en vaardigheden van burgers zelf is hierbij ook aan de orde.

5.2 Van zware zorg naar lichte zorg

De gemeente wenst een verschuiving van zware zorg naar lichte en ambulante zorg, met daarbij een versterking van de nulde en eerste lijn. Ondersteuning en zorg vinden meer plaats binnen de lokale samenleving in netwerken en minder in de vorm van opvang in instellingen of dure specialistische zorg. De motivatie hiervoor is tweeledig: het is gewenst problematiek eerder en zo mogelijk 'lichter' aan te pakken én er spelen financiële motieven (zware zorg = dure zorg). Daarbij is het belangrijk om het juiste evenwicht te bereiken. Dus soms juist wél die zwaardere vorm van zorg, als daarmee voorkomen kan worden dat het steunsysteem overbelast raakt. Maatwerk is hier het sleutelwoord.

Hoe gaan we dat doen?

Het Stib is de toegangspoort tot zorg en ondersteuning. Hierdoor zijn we nog dichterbij en aangesloten op de leefwereld van cliënten. De medewerkers van het Stib gaan in overleg met cliënten om te bepalen welke ondersteuning en zorg zij nodig hebben. Eerdere inzet kan voorkomen dat een lang en moeizaam traject gaat starten met als eindresultaat toch de zware vormen van zorg. Zorg en ondersteuning op school en inzet van het Stib kunnen hierbij helpen. Het Stib werkt daarom samen met de SAVE-teams, Veilig Thuis en het Veiligheidshuis.

5.3 Verschuiving naar vrij toegankelijke voorzieningen en van Individueel naar Collectief

De gemeente wil bereiken dat er op basis van een individuele benadering samen met betrokkene en zijn/haar netwerk de meest efficiënte en effectieve oplossing komt, passend bij het doel dat moet worden bereikt. Vrij toegankelijke en collectieve voorzieningen gaan voor op individuele of maatwerkvoorzieningen.

Hoe gaan we dat doen?

In 2016 ontwikkelen we meer vrij toegankelijke en collectieve voorzieningen. De behoefte aan vrij toegankelijke en/of collectieve voorzieningen zal van jaar op jaar verschillen. Op dit onderdeel zijn we dus constant in ontwikkeling om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de behoefte. Samen met zorg- en welzijnsinstellingen, huisartsen, participatieraad en het Stib zoeken we naar nieuwe mogelijkheden.

5.4 Samenwerken en verbinden

Mensen in het Stib werken met een brede blik, waardoor er een integrale aanpak is. Samenwerking en verbinding betekent dat er één continu proces is voor de cliënt, een proces dat zo eenvoudig en overzichtelijk mogelijk is en waar de burger zelf de regie over heeft. Het betekent ook dat de burger met één aanspreekpunt te maken heeft en dat hij met zo min mogelijk verschillende gezichten in de ondersteuning en hulp te maken krijgt.

Hoe gaan we dat doen?

Het sociaal domein is divers en complex. Het blijkt op dit moment nog niet mogelijk om in alle gevallen volledig volgens het uitgangspunt één regisseur werken. We werken stap voor stap toe naar een vereenvoudiging van de werkwijze. De samenwerking met verschillende partners (onder andere het Veilig Thuis, Veiligheidshuis, de scholen voor het primair- en voorgezet onderwijs, huisartsen, het Stib en Team Werk en Inkomen) groeit, maar staat nog in het beginstadium van ontwikkeling. Al was het maar omdat deze partners zelf ook opnieuw hun weg moeten vinden in het gewijzigde sociale domein.

5.5 Het perspectief van de cliënt: faciliteren, keuzevrijheid en klanttevredenheid

Er is snel, laagdrempelig en –op maat- ondersteuning beschikbaar voor burgers die niet in staat zijn op eigen kracht informatie, advies of passende ondersteuning/hulp te vinden. Deze ondersteuning is er ook voor de directe kring om de cliënten: ouders, volwassen kinderen, vrijwillige verzorgers. Inwoners zijn tevreden over de manier waarop ze door het Stib ondersteuning krijgen.

Hoe gaan we dat doen?

Verschillende organisaties die cliëntondersteuning bieden, werken samen in het Stib. Daardoor kunnen we beter maatwerk leveren voor het soort ondersteuning dat cliënten nodig hebben. De gemeente gaat zorg inkopen via raamovereenkomsten zonder plafond. Dat betekent dat tijdens de looptijd van een overeenkomst ook nieuwe zorgaanbieders in kunnen stappen. Daardoor hebben inwoners meer keuzevrijheid. We meten de tevredenheid en beleving van cliënten over de ondersteuning door het Stib.

5.6 Kwaliteit en innovatie van zorg

De overheveling van taken naar de gemeenten had als doel om de zorg beter én goedkoper te maken. Gemeenten krijgen immers minder geld om de nieuwe taken uit te voeren. Beter betekent soms gewoon: een beter passende oplossing, die aansluit bij de behoefte van degene met de hulpvraag. Dat hoeft niet altijd het leveren van zorg te zijn. Innovatie is dan: minder denken in zorgproducten en hulpverleners en meer aansluiten bij wat er in die specifieke situatie nodig is.

Hoe gaan we dat doen?

Kwaliteit zit in mensen en niet in protocollen. We moeten dus blijven investeren in het voeren van goede keukentafelgesprekken en een lerende omgeving voor de professionals in het Stib. In 2015 startte een innovatiesubsidie voor initiatieven die voor betere en/of goedkopere zorg moesten zorgen. Innovatieve projecten moesten reguliere zorg vervangen. Een deel van het budget voor zorginkoop 2016 reserveren we ook voor deze innovatieve projecten.

5.7 Toegankelijkheid dienstverlening en openbare gebouwen gewaarborgd

De openbare gebouwen én de dienstverlening/voorzieningen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, zijn ook voor burgers met een beperking goed toegankelijk.

Hoe gaan we dat doen?

In overleg met de Wmo-raad inventariseren we in 2016 de belangrijkste verbeterpunten op het gebied van toegankelijkheid van gebouwen en dienstverlening. Deze inventarisatie levert eind 2016 een overzicht en een budgetindicatie voor de uitvoering.

Planning

Kerninformatie:

Vooruitlopend op de beleidsagenda nemen we in de begroting via deze paragraaf de onderwerpen op die we u in 2016 aanbieden. Met deze paragraaf sluiten we aan op de beleidsagenda. De onderwerpen delen we in per programma, portefeuillehouder en per kwartaal. In de agendacommissie van december voorafgaand aan het begrotingsjaar ontvangt u de onderwerpen gesplitst per vergadering.

Nieuwe elementen en veranderingen t.o.v. het voorgaande jaar:

De planning vertoont geen grote afwijkingen met afgelopen jaar. Naast andere onderwerpen voor 2016 is de opzet niet gewijzigd.

Doel:

De raad inzicht geven in de planning voor 2016.

Nut:

Inzicht te krijgen in de vergaderdrukte voor 2016.

Noodzaak:

Vooruitlopend op de beleidsagenda een beeld te geven welke onderwerpen we in 2016 aanbieden.

Financieel belang en risico's:

De planning heeft geen financiële gevolgen en/of risico's.
De plannen, nota's etc. die we opnemen in deze paragraaf mogelijk wel.

Relatie met programma's en/of andere paragrafen:

De plannen, nota's etc. hebben betrekking op alle programma's.

Pro-gram-ma	Bedrijfsvoering	Planning behandeling kwartaal 2016	Porte- feuille- houder
1	– Kredietvoorstel organisatieontwikkeling 2016	1e	De Ronde
2	– Uitvoeringsplan Veiligheid 2016	1e	De Boer
2	– Alle begrotingen 2017 en jaarrekeningen 2015 GR	2e	De Ronde
D&O	– Kadernota 2017	3e	De Ronde
D&O	– Begroting 2017	4e	De Ronde
D&O	– Eerste bestuursrapportage 2016	2e	De Ronde
D&O	– Tweede bestuursrapportage 2016	4e	De Ronde
D&O	– Jaarrekening 2015	2e	De Ronde
D&O	– Treasurystatuut (actualisatie)	3e	De Ronde

Pro-gram-ma	Afdeling Inwonerszaken	Planning behandeling kwartaal 2016	Porte- feuille- houder
5	– Rapportage Werk & inkomen	2e	Klein-J
6 + 7	– Kwartaalrapportages gebiedsteams	1e,2e,3e,4e	Klein-J
6 + 7	– Opbrengst innovatie Wmo/Jeugdzorg	4e	Klein-J
6 + 7	– Inkoop Wmo / Jeugdzorg 2017	4e	Klein-J
8	– Ontwikkelingsachterstanden bij peuters	4e	Klein-J
8	– Actualisatie subsidie- en ondersteuningsbeleid (incl. sport- en cultuurbeleid)	3e	Van Alfen
8	– Gezondheidsbeleid	2e	Klein-J
D&O	– OZB tarieven	4e	De Ronde
D&O	– Heffingsverordeningen	4e	De Ronde

Pro-gram-ma	Afdeling Ruimte	Planning behandeling kwartaal 2016	Porte- feuille- houder
3	– Evaluatie gladheidsbestrijding	3e	Van Alfen
8	– Programma voor de leefomgeving 2017	3e	Van Alfen
8	– Jaarverslag programma voor de leefomgeving 2015	2e	Van Alfen
9	– Veegplan Buitengebied	2e	De Ronde
9	– Veegplan kernen	2e	De Ronde
9	– Integrale herziening grondexploitaties	2e	Vreman
9	– Onderzoek kwalitatieve woonbehoefte Lienden / Buren	1e	Vreman
9	– Bestemmingsplan Kroonheuvel	2e	Vreman
9	– Bestemmingsplan Voorstraat Lienden	4e	Vreman
9	– Evaluatie Bouwen voor behoefte (kleine kernen)	1e	De Ronde
9	– Plan v. aanpak afwijkingenkader bestemmingsplannen	1e	De Ronde

Pro-gram-ma	Afdeling Griffie	Planning behandeling kwartaal 2016	Porte- feuille- houder
1	– Boardletter 2016	4e	De Boer
1	– Rekenkamercommissie rapporten	2e	De Boer
1	– Rekenkamercommissie Jaarverslag 2015	1e	De Boer
1	– Rekenkamercommissie Jaarplan 2016	4e	De Boer
1	– Rekenkamercommissie, rekenkamerbrieven	4e	De Boer

Bezuinigingen

Kerninformatie:

Tijdens de begrotingsraad in november 2014 stelde u bezuinigingen vast uit het project Begroting op Peil 2018. In deze paragraaf geven we de voortgang weer.

Nieuwe elementen en veranderingen t.o.v. het voorgaande jaar:

De paragraaf bezuinigingen is nieuw ten opzichte van vorig jaar.

Doel:

Inzicht in de voortgang van de bezuinigingen.

Nut:

In beeld brengen welke taakstellingen we nog moeten realiseren ten opzichte van het totaal.

Noodzaak:

Alle bezuinigingen moeten we realiseren om onder repressief toezicht van de provincie te vallen.

Financieel belang en risico's:

Het is van belang dat we alle taakstellingen realiseren om in aanmerking te komen voor repressief toezicht. We lopen het risico onder preventief toezicht te vallen wanneer we niet alle bezuinigingen concreet invullen.

Relatie met programma's en/of andere paragrafen:

De opgelegde taakstelling hebben betrekking op alle programma's.

	2016	2017	2018
<i>Vastgestelde taakstelling overzicht 04-11-2014:</i>			
- I Verbonden partijen		50.000	50.000
- II Verminderen niet-wettelijke taken	100.000	105.000	105.000
- III Taakstelling eigen organisatie	249.000	299.000	449.000
- IV Taakstelling bestaande budgetten	457.000	462.000	473.000
- V Verhogen inkomsten	295.000	395.000	395.000
Totaal te realiseren taakstelling	1.101.000	1.311.000	1.472.000
- Afronding	-1.000	-1.000	-1.000
Vastgestelde taakstelling inclusief correcties	1.102.000	1.312.000	1.473.000
Totaal gerealiseerd	663.000	654.000	654.000
Totaal procesmatig gerealiseerd	259.000	378.000	389.000
Totaal nog te realiseren	180.000	280.000	430.000

Gerealiseerd in €				
Nr	Omschrijving	2016	2017	2018
11	Drank- en horecatoezicht	10.000	10.000	10.000
15	Verkeer en vervoer - Educatie	3.000	3.000	3.000
18	Voorlichting en communicatie	10.000	10.000	10.000
22	Openbare orde en veiligheid - jaarwisseling	5.000	5.000	5.000
31	Herooverwegen secundaire arbeidsvoorwaarden	24.000	24.000	24.000
32a	Afschaffen catering	35.000	35.000	35.000
33	Verminderen elektriciteitsbudget gemeentehuis	10.000	10.000	10.000
35	AVRI	260.000	260.000	260.000
36	Beëindigen landelijke boomplantdag	2.000	2.000	2.000
47	Papierarm werken	9.000	0	0
55	Verhogen precariorechten	295.000	295.000	295.000
	Totaal in €	663.000	654.000	654.000

Procesmatig gerealiseerd in €				
Nr	Omschrijving	2016	2017	2018
	<i>Jeugdgezondheidszorg</i>			
	- Intake huisbezoek	10.000	10.000	10.000
13	- Aantal consultatiebureau	20.000	20.000	20.000
	- Patch	8.000	8.000	8.000
	- Aantal CJG inlooppunten	12.000	12.000	12.000
	- Match en HOME-start	18.000	18.000	18.000
18	Voorlichting en communicatie	5.000	10.000	10.000
39	Anti-discriminatie voorziening	5.000	5.000	5.000
47	Papierarm werken	0	25.000	25.000
48	Beëindigen uitkering bij illegale bewoning	100.000	100.000	100.000
58	Verhogen OZB	PM	100.000	100.000
59	Onderhoud wegen (wegenbeheerplan)	100.000	100.000	100.000
60	Verlagen budget MTO	11.000	0	11.000
61	Compensatie OZB verenigingen (betreft uitgaven)	- 30.000	- 30.000	- 30.000
		259.000	378.000	389.000

Nog te realiseren				
Nr	Omschrijving	2016	2017	2018
1 - 6	Verbonden partijen (ODR, RAR, Werkzaak, RR, GGD, VRGZ)		50.000	50.000
29b	(Personele) efficiency-effecten	150.000	200.000	350.000
30	Verminderen aantal werkplekken	30.000	30.000	30.000
	Totaal in €	180.000	280.000	430.000

Hoofdstuk 3: Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten in de begroting

Bedragen (x € 1.000,=)	Realisatie begrotingsjaar 2014			Raming begrotingsjaar 2015 incl. begr. wijzigingen t/m juli 2015			Raming begrotingsjaar 2016		
Omschrijving programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en burger	In verband met de komst van de transities in 2015 en daardoor een andere programmaindeling is een goede vergelijking tussen de jaren 2015/2016 met 2014 niet mogelijk.			5.179	-606	4.573	5.060	-592	4.468
Openbare orde en veiligheid				2.169	-46	2.123	2.122	-30	2.092
Openb. ruimte, vervoer en infrastructuur				10.723	-3.649	7.074	10.344	-3.470	6.874
Lokale economie				707	-183	524	620	-178	442
Werk en inkomen				7.065	-2.409	4.656	6.453	-2.075	4.378
Jeugd				5.606	-118	5.488	5.030	-118	4.912
WMO				6.585	-447	6.138	6.706	-447	6.259
Samenlevingszaken				4.049	-274	3.775	3.851	-221	3.630
Milieu				1.694	-1.745	-51	1.683	-1.801	-118
Wonen				8.704	-6.016	2.688	6.882	-4.328	2.554
Dekking en onvoorzien: Treasury				67	-2.429	-2.362	66	-2.310	-2.244
Dekking en onvoorzien: Alg. uitkering				0	-27.241	-27.241	0	-27.649	-27.649
Dekking en onvoorzien: Belastingen				759	-6.342	-5.583	671	-6.660	-5.989
Dekking en onvoorzien: Overige posten				649	17	666	338	0	338
Resultaat voor bestemming (- = batig)	0	0	0	53.956	-51.488	2.468	49.826	-49.879	-53

Mutatie reserves per programma:									
Openbare orde en veiligheid	Door de komst van de transities in 2015 en daardoor een andere programmaindeling is een goede vergelijking tussen de jaren 2015/2016 met 2014 niet mogelijk.			8	-15	-7	0	0	0
Openb. ruimte, vervoer en infrastructuur				65	-374	-309	57	-271	-214
Samenlevingszaken				21	-292	-271	31	-151	-120
Wonen				250	-82	168	363	-21	342
Dekking en onvoorzien				5.337	-7.473	-2.136	356	-651	-295
Subtotaal mutaties reserves				5.681	-8.236	-2.555	807	-1.094	-287
Resultaat na bestemming (- = batig)				59.637	-59.724	-87	50.633	-50.973	-340

De mutaties met het eigen vermogen (reserves) kunnen worden gespecificeerd als volgt:		
Stortingen:	Toelichting belangrijkste mutaties	Bedrag
Algemene reserve	Storting inflatie 2016	21.120
Omgevingsgerichte uitgaven & bovenplandse verevening	Storting vanuit bouwgrondcomplexen	15.038
Gemeentehuis	Jaarlijkse storting bespaarde rente	334.520
Heractivering riolering	Jaarlijkse storting bespaarde rente	57.099
Huisvesting politieke ambtsdragen	Jaarlijkse storting bespaarde rente	12.747
Nieuwbouw school Maurik Oost	Jaarlijkse storting bespaarde rente	1.890
Kapitaallasten IHP 2007 - 2016	Jaarlijkse storting bespaarde rente	28.947
Risico's grondexploitatie	Storting voor nog te nemen maatregelen	335.062
		806.423
Onttrekkingen:		
BTW-Compensatiefonds	Onttrekking t.g.v. de exploitatie i.v.m. BTW-Compensatiefonds	-22.813
Egalisatie accres algemene uitkering	Onttrekking t.g.v. exploitatie uitgaven (diverse uitgaven)	-100.000
Beheer oppervlakte water	Onttrekking t.g.v. exploitatie uitgaven (diverse uitgaven)	-70.000
Huisvesting politieke ambtsdragen	Jaarlijkse onttrekking ter dekking van de kapitaallasten	-21.109
Gemeentehuis	Jaarlijkse onttrekking ter dekking van de kapitaallasten	-527.772
Heractivering riolering	Jaarlijkse onttrekking ter dekking van de kapitaallasten	-200.642
Afbouw verplichting sport & dorpsuizen	Jaarlijkse onttrekking ter dekking van de kapitaallasten	-88.993
Nieuwbouw school Maurik Oost	Jaarlijkse onttrekking ter dekking van de kapitaallasten	-8.794
Kapitaallasten IHP 2007 - 2016	Jaarlijkse onttrekking ter dekking van de kapitaallasten	-53.602
		-1.093.725
Generaal totaal		-287.302

Overzicht van incidentele baten en lasten

Bedragen (x € 1.000)		Begrotingsjaar 2016					
Programma nummer	Omschrijving	Structureel		Incidenteel		Saldo	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1	Bestuur en burger	4.945	- 468	115	- 124	5.060	- 592
2	Openbare orde en veiligheid	2.122	- 30	-	-	2.122	- 30
3	Openbare ruimte, vervoer & infrastructuur	10.266	- 3.462	78	- 8	10.344	- 3.470
4	Lokale economie	620	- 178	-	-	620	- 178
5	Werk en inkomen	6.453	- 2.075	-	-	6.453	- 2.075
6	Jeugd	5.030	- 118	-	-	5.030	- 118
7	WMO	6.706	- 447	-	-	6.706	- 447
8	Samenlevingszaken	3.851	- 221	-	-	3.851	- 221
9	Milieu	1.683	- 1.801	-	-	1.683	- 1.801
10	Wonen	6.860	- 4.328	22	-	6.882	- 4.328
D&O	Dekking & onvoorzien (exclusief reserves)	1.075	- 36.619	340	-	1.415	- 36.619
Geraamde totaal saldo van baten en lasten		49.611	- 49.747	555	- 132	50.166	- 49.879
Beoogde toevoeging / onttrekking aan reserves		436	- 901	371	- 193	807	- 1.094
Geraamde resultaat		50.047	- 50.648	926	- 325	50.973	- 50.973

De beoogde toevoegingen / onttrekkingen aan reserves specificeren we als volgt:

Programma nummer	Mutaties eigen vermogen:	Structureel		Incidenteel		Saldo	
		Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
3	OBRB Heractivering riolering	57	- 201	-	-	57	- 201
3	OBR Beheer oppervlaktewater	-	-	-	- 70	-	- 70
3	OBR Omgevingsgerichte uitgaven	-	-	15	-	15	-
8	OBRB Nieuwbouw school Maurik-Oost	2	- 9	-	-	2	- 9
8	OBRB Kapitaallasten IHP 2007-2016	29	- 54	-	-	29	- 54
8	OBRB Verplichtingen sport & dorpshuizen	-	- 89	-	-	-	- 89
10	OBR Risico's grondexploitaties	-	-	335	-	335	-
10	OBRB Huisvesting politieke ambtsdragers	13	- 21	-	-	13	- 21
D&O	Algemene reserve	-	-	21	-	21	-
D&O	OBR BTW-compensatiefonds	-	-	-	- 23	-	- 23
D&O	OBR Egalisatie accres algemene uitkering	-	-	-	- 100	-	- 100
D&O	OBRB Gemeentehuis	335	- 527	-	-	335	- 527
Beoogde toevoeging / onttrekking aan reserves		436	- 901	371	- 193	807	- 1.094

Bedragen (x € 1.000)		Begrotingsjaar 2017					
Programma nummer	Omschrijving	Structureel		Incidenteel		Saldo	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1	Bestuur en burger	4.975	- 512	115	- 124	5.090	- 636
2	Openbare orde en veiligheid	2.122	- 30	-	-	2.122	- 30
3	Openbare ruimte, vervoer & infrastructuur	10.169	- 3.362	88	- 10	10.257	- 3.372
4	Lokale economie	619	- 178	-	-	619	- 178
5	Werk en inkomen	6.173	- 1.964	-	-	6.173	- 1.964
6	Jeugd	4.865	- 118	-	-	4.865	- 118
7	WMO	6.777	- 447	-	-	6.777	- 447
8	Samenlevingszaken	3.775	- 221	-	-	3.775	- 221
9	Milieu	1.737	- 1.862	-	-	1.737	- 1.862
10	Wonen	6.515	- 4.093	22	-	6.537	- 4.093
D&O	Dekking & onvoorzien (exclusief reserves)	1.030	- 36.310	165	-	1.195	- 36.310
Geraamde totaal saldo van baten en lasten		48.757	- 49.097	390	- 134	49.147	- 49.231
Beoogde toevoeging / onttrekking aan reserves		420	- 856	598	- 78	1.018	- 934
Geraamde resultaat		49.177	- 49.953	988	- 212	50.165	- 50.165

De beoogde toevoegingen / onttrekkingen aan reserves specificeren we als volgt:

Programma nummer	Mutaties eigen vermogen:	Structureel		Incidenteel		Saldo	
		Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
3	OBRB Heractivering riolering	51	- 175	-	-	51	- 175
3	OBR Beheer oppervlaktewater	-	-	-	- 78	-	- 78
3	OBR Omgevingsgerichte uitgaven	-	-	33	-	33	-
8	OBRB Nieuwbouw school Maurik-Oost	2	- 4	-	-	2	- 4
8	OBRB Kapitaallasten IHP 2007-2016	28	- 53	-	-	28	- 53
8	OBRB Verplichtingen sport & dorpshuizen	-	- 84	-	-	-	- 84
10	OBR Risico's grondexploitaties	-	-	542	-	542	-
10	OBRB Huisvesting politieke ambtsdragers	12	- 21	-	-	12	- 21
D&O	Algemene reserve	-	-	23	-	23	-
D&O	OBR Egalisatie accres algemene uitkering	-	-	-	-	-	-
D&O	OBRB Gemeentehuis	327	- 519	-	-	327	- 519
Beoogde toevoeging / onttrekking aan reserves		420	- 856	598	- 78	1.018	- 934

Bedragen (x € 1.000)		Begrotingsjaar 2018					
Programma nummer	Omschrijving	Structureel		Incidenteel		Saldo	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1	Bestuur en burger	4.986	- 514	115	- 124	5.101	- 638
2	Openbare orde en veiligheid	2.122	- 30	-	-	2.122	- 30
3	Openbare ruimte, vervoer & infrastructuur	10.272	- 3.345	-	-	10.272	- 3.345
4	Lokale economie	618	- 178	-	-	618	- 178
5	Werk en inkomen	6.003	- 1.964	-	-	6.003	- 1.964
6	Jeugd	4.865	- 118	-	-	4.865	- 118
7	WMO	6.694	- 447	-	-	6.694	- 447
8	Samenlevingszaken	3.684	- 221	-	-	3.684	- 221
9	Milieu	1.783	-1.914	-	-	1.783	-1.914
10	Wonen	5.711	- 3.257	22	-	5.733	- 3.257
D&O	Dekking & onvoorzien (exclusief reserves)	931	- 36.066	244	-	1.175	- 36.066
Geraamde totaal saldo van baten en lasten		47.669	- 48.054	381	- 124	48.050	- 48.178
Beoogde toevoeging / onttrekking aan reserves		404	- 772	596	- 100	1.000	- 872
Geraamde resultaat		48.073	- 48.826	977	- 224	49.050	- 49.050

De beoogde toevoegingen / onttrekkingen aan reserves specificeren we als volgt:

Programma nummer	Mutaties eigen vermogen:	Structureel		Incidenteel		Saldo	
		Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
3	OBRB Heractivering riolering	46	- 164	-	-	46	- 164
8	OBRB Kapitaallasten IHP 2007-2016	27	- 52	-	-	27	- 52
8	OBRB Verplichtingen sport & dorpshuizen	-	- 24	-	-	-	- 24
10	OBR Risico's grondexploitaties	-	-	577	-	577	-
10	OBRB Huisvesting politieke ambtsdragers	12	- 20	-	-	12	- 20
D&O	Algemene reserve	-	-	19	-	19	-
D&O	OBR Egalisatie accres algemene uitkering	-	-	-	- 100	-	- 100
D&O	OBRB Gemeentehuis	319	- 512	-	-	319	- 512
Beoogde toevoeging / onttrekking aan reserves		404	- 772	596	- 100	1.000	- 872

Bedragen (x € 1.000)		Begrotingsjaar 2019					
Programma nummer	Omschrijving	Structureel		Incidenteel		Saldo	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1	Bestuur en burger	4.953	- 508	115	- 124	5.068	- 641
2	Openbare orde en veiligheid	2.120	- 30	-	-	2.120	- 30
3	Openbare ruimte, vervoer & infrastructuur	10.304	- 3.344	-	-	10.304	- 3.344
4	Lokale economie	616	- 178	-	-	616	- 178
5	Werk en inkomen	5.972	- 1.964	-	-	5.972	- 1.964
6	Jeugd	4.868	- 118	-	-	4.868	- 118
7	WMO	6.663	- 447	-	-	6.663	- 447
8	Samenlevingszaken	3.657	- 221	-	-	3.657	- 221
9	Milieu	1.783	- 1.914	-	-	1.783	- 1.914
10	Wonen	5.257	- 2.808	22	-	5.279	- 2.808
D&O	Dekking & onvoorzien (exclusief reserves)	913	- 35.968	155	-	1.068	- 35.968
Geraamde totaal saldo van baten en lasten		47.106	- 47.509	292	- 124	47.398	- 47.633
Beoogde toevoeging / onttrekking aan reserves		391	- 751	595	-	986	- 751
Geraamde resultaat		47.497	- 48.260	887	- 124	48.384	- 48.384

De beoogde toevoegingen / onttrekkingen aan reserves specificeren we als volgt:

Programma nummer	Mutaties eigen vermogen:	Structureel		Incidenteel		Saldo	
		Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking	Storting	Onttrekking
3	OBRB Heractivering riolering	42	- 155	-	-	42	- 155
8	OBRB Kapitaallasten IHP 2007-2016	26	- 51	-	-	26	- 51
8	OBRB Verplichtingen sport & dorpshuizen	-	- 20	-	-	-	- 20
10	OBR Risico's grondexploitaties	-	-	577	-	577	-
10	OBRB Huisvesting politieke ambtsdragers	12	- 20	-	-	12	- 20
D&O	Algemene reserve	-	-	18	-	18	-
D&O	OBRB Gemeentehuis	311	- 505	-	-	311	- 505
Beoogde toevoeging / onttrekking aan reserves		391	- 751	595	-	986	- 751

Overzicht nieuw beleid 2016-2019

Prg	Beheerproduct	Onderwerp	Bedrag Invest- tering	Afschr. termijn	Lasten 2016 inc./str.	Lasten 2017	Lasten 2018	Lasten 2019
	Geen							
	Wettelijk							
	Geen							
	Noodzakelijk							
	Geen							
	Wenselijk							

Totaaloverzicht vervangingsinvesteringen

Afdeling	Investering	Nadere toelichting	Afschr. termijn	Bedrag van investering
VERVANGINGSINVESTERINGEN 2016				
Bedrijfsvoering	Mobiele telefoons	Vervanging	3	8.750
Bedrijfsvoering	Gemeentehuis vloerbedekking	Vervanging	10	310.000
		Totaal 2016		318.750
VERVANGINGSINVESTERINGEN 2017				
Bedrijfsvoering	Hardware loc. onafhankelijk werken	Vervanging	5	226.500
Ruimte	Ford Transit ³	Verv. van 17-BT-TF	10	20.000
Bedrijfsvoering	Hardware netwerk componenten (internet security gateway)	Vervanging	5	15.500
Bedrijfsvoering	Hardware netwerk componenten (mobility controller en WiFi)	Vervanging	5	27.500
		Totaal 2017		289.500
VERVANGINGSINVESTERINGEN 2018				
Bedrijfsvoering	E-HRM	(I&A-plan 2009-2012)	5	35.000
Bedrijfsvoering	Koppeling backoffice midoffice	(I&A-plan 2012-2014)	5	135.250
Bedrijfsvoering	Hardware netwerk componenten (routers en firewalls)	Vervanging	5	32.500
		Totaal 2018		202.750
VERVANGINGSINVESTERINGEN 2019				
Bedrijfsvoering	Mobiele telefoons	Vervanging	3	8.750
Bedrijfsvoering	Oracle database platvorm	Vervanging	5	40.000
Bedrijfsvoering	Telefoons	Vervanging	7	45.000
Ruimte	Houten brug Pippelinghof	Vervanging	40	30.000
		Totaal 2019		123.750

¹ Vooruitlopend op het project locatie onafhankelijk werken (LOW) schaften we in maart 2011 al 50 LOW werkstations aan. Het gebruik van deze werkstations verlengen we met 2 jaar en vervangen we met de investering LOW die we in 2013 deden.

² Momenteel brengen we de taken en omvang van het team vastgoed opnieuw in beeld. Het gebouwenbeheer maakt daar deel van uit. In afwachting van de uitkomsten daarvan vervangen we de bestelbus nog niet in 2016, maar stellen we voor de geplande investering door te schuiven naar 2017. In verband met het vertrek van een medewerker gebouwenbeheer in 2014 is de geplande vervanging van de Citroen Berlingo in 2016 komen te vervallen.

Berekening EMU-saldo



Centraal Bureau voor de Statistiek
Sector Overheidsfinanciën en consumentenprijzen
Antwoordnummer 25000, 2490 XA Den Haag

Omschrijving	2015	2016	2017
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2015, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2016	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2016
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.059	53	249
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	1.741	1.740	1.711
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	3.637	4.024	3.971
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	350	318	290
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	2.762	3.431	3.324
10 Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11 Verkoop van effecten:	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)			
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	1.207	2.068	2.317

Financiële analyse

In dit hoofdstuk gaan we nader in op de ontwikkelingen die zich na vaststelling kadernota 2016 voordeden. Bij het opstellen van de Kadernota 2016 hielden we o.a. nog geen rekening met:

- uitkomst salaris- en prijsontwikkelingen;
- definitieve ontwikkelingen beheerproducten;
- bijstelling beheerplannen als gevolg van areaaluitbreidingen;
- definitieve kapitaallasten;
- definitieve mutaties reserves & voorzieningen (toerekenen inflatiepercentage aan alg. reserve).

In de onderstaande tabel geven we de actuele financiële positie 2016 – 2019 weer. Een onderdeel hiervan is het effect van de mutaties en ontwikkelingen die na behandeling van de Kadernota 2016 plaatsvonden. Verderop in deze paragraaf specificeren we de mutaties en ontwikkelingen en geven we een nadere toelichting.

Bedragen x € 1.000, (+ = overschot / - = tekort)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Financiële stand Kadernota 2016	+ 38	+ 19	+ 2	- 32
Correcties:				
– schrappen nieuw beleid ¹	+ 25	+ 25	+ 25	+ 25
– PWA-school: hogere kapitaallasten door hoger beschikbaar gesteld krediet ²	- 14	- 13	- 13	- 13
Financiële stand Kadernota 2016	+ 49	+ 31	+ 14	- 20
– Mutaties en ontwikkelingen na Kadernota 2016	+ 291	+ 134	+ 230	+ 175
Financiële positie meerjarenbegroting 2016 – 2019 (inclusief mutaties en ontwikkelingen na Kadernota 2016) (exclusief tweede burap 2015 en septembercirculaire 2015)	+ 340	+ 165	+ 244	+ 155

¹ kadernota 2016 nam u voor kennisgeving aan. Nieuw beleid verwerken we niet in de meerjarenbegroting 2016.

² in plaats van € 543.000 stelde u € 750.000 beschikbaar voor het verwijderen van de asbest.

Specificatie mutaties en ontwikkelingen na behandeling van de Kadernota 2016:

Bedragen x € 1.000 (+ = voordeel / - = nadeel)

BPnr *	Omschrijving beheerproducten	2016	2017	2018	2019
	<u>Belangrijkste mutaties positief:</u>				
0112	Documenten burgerzaken	27	61	62	64
1104	Belastingen	47	39	30	42
Divers	Aardgas- & elektraverbruik	20	26	26	26
Divers	Schoonmaak gebouwen	50	52	52	52
Divers	Korting sociaal domein	343	260	374	421
Divers	Afwijkingen ≤ € 10.000 (10 beheerproducten)	13	17	19	14
	<u>Belangrijkste mutaties negatief:</u>				
0210	Dierenbescherming	- 19	- 19	- 19	- 19
0312	Beheer oppervlaktewater	- 30	- 30	- 30	- 30
0813	Maatschappelijke accommodaties	- 32	- 34	- 34	- 34
1009	Gemeentelijke woningexploitaties	- 13	- 13	- 13	- 13
1101	Treasury	+ 3	- 24	- 10	- 10
Divers	Staat van activa (kapitaallasten)	+ 4	+ 4	- 34	- 117
Divers	Reserves en voorzieningen	- 26	- 29	- 24	- 24
Divers	Kostenverdeelstaat	- 97	- 102	- 98	- 102
Divers	Prijs- & loonindexering	+ 68	- 14	- 19	- 43
Divers	Afwijkingen ≤ € 10.00 In 0 (11 beheerproducten)	- 67	- 60	- 52	- 52
Effecten mutaties en ontwikkelingen na Kadernota 2016		+ 291	+ 134	+ 230	+ 175

* BPnr = Beheerproductnummer

Nadere toelichting belangrijkste mutaties positief:

Documenten burgerzaken

10 jaar geleden werd het nieuwe rijbewijsdocument geïntroduceerd. Hierdoor werden meer papieren rijbewijzen vervangen. Deze worden nu weer vervangen. Er is geen specifieke verklaring voor de stijging in 2017 en verder. De aantallen levert het RDW aan.

Belastingen

We stellen de kosten voor de controle van de hondenbelasting naar beneden bij als gevolg van een nieuwe aanbesteding in 2015. Verder hielden we in de kadernota 2016 rekening met een geschatte inflatiecorrectie voor de OZB opbrengst. In werkelijkheid is de inflatie hoger.

Aardgas- & elektraverbruik

We plaatsen slimme meters aan onze openbare verlichting. Hierdoor verbruiken we minder energie.

Schoonmaak gebouwen

Lagere kosten voor o.a. het gemeentehuis gymzalen als gevolg van een nieuwe aanbesteding in 2015.

Korting sociaal domein

Uit de meicirculaire 2015 blijkt dat het Rijk de budgetten die we ontvangen voor de drie transities per saldo naar beneden bijstelt. Deze korting leggen we als taakstelling neer binnen het sociaal domein.

Afwijkingen ≤ € 10.000 (10 beheerproducten)

Onder overige afwijkingen salderen we 10 beheerproducten met afwijkingen kleiner dan € 10.000,-. De afwijkingen zijn vooral het gevolg van kleine bijstellingen.

Nadere toelichting belangrijkste mutaties negatief:

Dierenbescherming

We sloten een nieuw contract af voor vervoer en opvang van zwerfdieren.

Beheer oppervlaktewater

De kosten stijgen vanwege areaaluitbreiding.

Maatschappelijke accommodaties

In 2015 verkochten we de Prinsenhof in Buren. De jaarlijkse huur komt hiermee te vervallen. Voor de gymzaal, die we in eigendom hebben, nemen beheerkosten op.

Gemeentelijke woningexploitaties

De woning van een politieke ambtsdrager wordt niet meer bewoond en staat te koop. De huurinkomsten komen hiermee te vervallen.

BP1001 Treasury

We passen de rentekosten aan als gevolg van een geactualiseerde liquiditeitsprognose.

Staat van activa (kapitaallasten)

Op basis van de jaarrekening 2014 stellen we opnieuw het overzicht met investeringen op. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten verwerkten we in de begroting 2016.

Reserves en voorzieningen

Met ingang van 2016 laten we de algemene reserve weer meegroeien met de inflatie. We berekenen 0,8% over alle reserves (behalve de reserves ter dekking van kapitaallasten) en voegen het bedrag toe aan de algemene reserve om vermogen op te bouwen.

Kostenverdeelstaat (toegerekende uren)

Per saldo schrijven we minder uren toe naar begraafplaatsen, riolering en grondexploitaties. Dit voordeel komt ten gunste van respectievelijk de voorziening begraafplaatsen, voorziening riolering en de grondexploitaties. En niet ten gunste van het begrotingssaldo. Naar aanleiding van het bezuinigingsproject Robuust Buren rekenen we rechtstreeks overhead toe naar de producten riolering en grondexploitaties. Dit doen we op basis van het aantal fte dat we inhuren. Het idee hierachter is dat we de overheadkosten dekken in de begroting door inkomsten. We huren steeds minder mensen in dus we kunnen minder overhead toerekenen.

Prijs- & loonindexering

Via de kadernota 2016 namen we een stelpost op voor prijs- & loonindex. In de begroting 2016 hanteren we 1% voor loonstijging en 0,8% voor prijsstijging. Tijdens het opstellen van de concept meerjarenbegroting verwerkten we de definitieve indexeringen en brachten deze ten laste van de stelpost. In werkelijkheid viel 2016 mee. Vanaf 2017 is de prijs- / loonindex iets meer dan dat we dachten.

Afwijkingen ≤ € 10.000 (10 beheerproducten)

Onder overige afwijkingen salderen we 10 beheerproducten met afwijkingen kleiner dan € 10.000,-. De afwijkingen zijn vooral het gevolg van kleine bijstellingen.

Balans begroting 2016

ACTIVA	31-12-2015	31-12-2016	PASSIVA	31-12-2015	31-12-2016
VASTE ACTIVA			VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
- Immateriele vaste activa	0	0	Eigen vermogen:		
- Materiele vaste activa	33.651.643	32.230.636	- Algemene reserves	7.856.507	7.877.627
- Financiële vaste activa	1.007.254	889.712	- Bestemmingsreserves	13.700.334	13.391.912
			Voorzieningen	8.515.379	8.730.794
			Langlopende schulden	12.664.027	10.248.020
Totaal vaste activa	34.658.897	33.120.348	Totaal vaste fin. middelen	42.736.247	40.248.353
VLOTTENDE ACTIVA			VLOTTENDE PASSIVA		
Vorraden:					
- Onderhanden werk	29.801.947	28.699.009			
corr. voorz. verwachte verliezen	(12.230.000)	(12.230.000)			
- Onderhanden werk gecorr.	17.571.947	16.469.009			
- Kortlopende uitzettingen	0		- Kortlopende schulden	9.494.597	9.341.004
- Liquide middelen (fin.overschot)	p.m.		- Liquide middelen (fin. kort)	p.m.	p.m.
- Overlopende activa	p.m.		- Overlopende passiva	p.m.	p.m.
Totaal vlottende activa	17.571.947	16.469.009	Totaal vlottende passiva	p.m.	p.m.
TOTAAL-GENERAAL (EURO)	52.230.844	49.589.357	TOTAAL-GENERAAL (EURO)	52.230.844	49.589.357
			Gewaarborgde geldleningen	3.939.633	3.713.749

Algemene toelichting op de balans

De balans geeft de financiële positie op het begin en het einde van het begrotingsjaar weer. De cijfers in de kolom 31-12-2015 nemen we niet over uit de begroting 2015 maar actualiseren we.

De hoofdingeling van de balans is als volgt:

ACTIVA :	1. vaste activa	- immateriële vaste activa - materiële vaste activa - financiële vaste activa
	2. vlottende activa	- onderhanden werk (bouwgrondexploitaties) - kortlopende uitzettingen - liquide middelen - overlopende activa
PASSIVA:	1. eigen vermogen	- algemene reserve & bestemmingsreserves
	2. voorzieningen	
	3. langlopende schulden	
	4. vlottende passiva	- kortlopende schulden - liquide middelen - overlopende passiva

Deze indeling schrijft het BBV (**B**esluit **B**egroting en **V**erantwoording provincies en gemeenten) voor. De bepalingen zoals we die opnemen in de financiële verordening artikel 212 Gemeentewet passen we toe op de balans. Deze verordening is in 2015 geactualiseerd (RV/15/00527 d.d. 3 maart 2015).

ACTIVA

1. Vaste activa en onderhanden werk

Voor een specificatie en het verloop van de vaste activa en onderhanden werk verwijzen we naar het overzicht vaste activa¹. Het saldo onderhanden werk zoals opgenomen in de staat van activa is gecorrigeerd met het saldo van de te verwachten verliezen bouwgrondcomplexen.

N.B.: De afschrijvingstabel vaste activa bevat de belangrijkste vaste activa en de daarbij behorende afschrijvingstermijnen. De tabel is niet limitatief. Immateriële vaste activa brengen we direct t.l.v. de exploitatie. Alle materiële vaste activa zijn investeringen met economisch nut.

2. Kortlopende schulden

De kortlopende schulden nemen we als sluitpost (financieringstekort) van de balans op. Het zijn liquide middelen die we bij derden lenen. Het saldo bedraagt per 31-12-2016 € 9,3 miljoen. Als de kortlopende schuld groter wordt dan 8,5% van de begrotingsuitgaven trekken we een langlopende geldlening aan. (Zie ook hoofdstuk 2 paragraaf Financiering – onderdeel kasgeldlimiet).

3. Liquide middelen

De liquide middelen zijn p.m. geraamd. Het betreft de saldi van de kas-, bank- en girorekeningen. Deze saldi zijn onderdeel van de hierboven genoemde kortlopende uitzettingen.

PASSIVA

1. Eigen vermogen en voorzieningen

Voor een specificatie en het verloop van de reserves en voorzieningen verwijzen we naar het overzicht reserves en voorzieningen ¹. Het betreft in totaal 16 reserves en 14 voorzieningen. Het onderscheidt tussen de reserves en voorzieningen is conform het BBV. We bieden u eens in de vier jaar een nota reserves en voorzieningen aan.

2. Langlopende schulden

In 2016 hebben we 4 langlopende geldleningen bij BNG. Drie leningen lossen we in 2018 & 2019 volledig af.

N.B.: als toelichting bij de balans nemen we buiten de telling het saldo van de gewaarborgde geldleningen op. Voor een specificatie verwijzen we naar het overzicht gewaarborgde geldleningen ¹. Het betreft in totaal 11 gegarandeerde geldleningen.

¹ Voor deze overzichten verwijzen we naar de productenbegroting.

Personele kosten voormalig personeel / bestuur

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Voormalig bestuur pensioen	66	66	66	66
Voormalig bestuur wachtgeld	55	28	0	0
Voormalig personeel	6	6	6	6

Meerjarig overzicht (economische) kostensoorten

Bedragen x € 1.000,-

LASTEN	OMSCHRIJVING	BEGROTING 2014	BEGROTING 2015	BEGROTING 2016
FCL 0.0	Niet in te delen lasten *	896	153	56
FCL 2.1	Werkelijk betaalde rente	15	90	28
FCL 3.0	Personeel van derden	567	690	540
FCL 3.1	Energie	344	344	311
FCL 3.3.3	Overige aankopen en uitbestede duurzame goederen	3.337	1.641	1.781
FCL 3.4.1	Betaalde belastingen	221	269	269
FCL 3.4.2	Betaalde pachten en erfpachten	26	26	26
FCL 3.4.3	Aankopen niet duurzame goederen en diensten	5.290	11.361	10.583
FCL 4.1.1	Inkomensoverdrachten aan het rijk	120	172	193
FCL 4.2.1	Subsidies aan marktproducenten	30	40	40
FCL 4.2.2	Sociale uitkeringen in geld	2.360	2.861	2.503
FCL 4.2.3	Sociale uitkeringen in natura aan personen	3.590	4.379	4.254
FCL 4.2.4	Inkomensoverdrachten aan de overheid (niet-Rijk)	9.801	9.653	9.568
FCL 4.2.5	Overige Inkomensoverdrachten	1.310	1.341	1.310
FCL 4.3.2	Overige investeringsbijdr. en ov. kapitaalsoverdrachten	1	1	1
FCL 6.0	Reserveringen	4.662	4.677	4.679
FCL 6.1	Kapitaallasten	3.257	3.476	3.221
FCL 6.2.2	Overige verrekeningen van kostenplaatsen	11.618	11.584	11.607
Totale lasten programma 1 t/m 10 & programma dekking en onvoorzien		47.445	52.758	50.970

* hiermee bedoelen we stelposten (reserveringen) en het saldo van de begroting.

BATEN	OMSCHRIJVING	BEGROTING 2014	BEGROTING 2015	BEGROTING 2016
FCB 2.1	Werkelijk ontvangen rente en winstuitkeringen	142	137	137
FCB 2.2	Toegerekende rente	1.134	1.060	890
FCB 3.2.1	Huren	227	227	190
FCB 3.2.2	pachten	61	76	85
FCB 3.3.1	Opbrengst van grondverkoop	3.242	4.178	3.201
FCB 3.4	Overige goederen en diensten	5.733	5.163	4.354
FCB 4.0.1	Belastingen op producten	5.958	6.325	6.777
FCB 4.0.2	Belastingen op inkomen van gezinnen	2.363	2.366	2.366
FCB 4.1.1	Inkomensoverdrachten van het rijk	24.215	29.838	29.641
FCB 4.2.1	Baten m.b.t. vergoeding en verhaal sociale uitkeringen	110	513	513
FCB 4.2.2	Overige inkomensoverdrachten van overheid (niet-rijk)	460	268	302
FCB 4.2.3	Overige inkomensoverdrachten	76	66	66
FCB 4.3.1	Inv.bijdr. en ov. kap. overdrachten overheid (niet-rijk)	8	8	5
FCB 4.3.2	Ov. investeringsbijdragen en ov. kapitaalsoverdrachten	219	213	213
FCB 6.0	Reserveringen	2.456	2.260	1.396
FCB 6.2.2	Overige investeringsbijdr. en ov. kapitaalsoverdrachten	1.245	1.411	1.283
FCB 6.3	Overige verrekeningen	- 204	- 1.351	- 449
Totale lasten programma 1 t/m 10 & programma dekking en onvoorzien		47.445	52.758	50.970

Uitgangspunten begroting 2016

Kadernota	2014	2015	2016
Wetgeving	Gemeentewet, Besluit Begroting & Verantwoording Provincie / Gemeente.		
Eigen besluitvorming	Financiële verordening 212 gemeente Buren		
Kengetallen per	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015
– Aantal inwoners	25.939	26.019	26.123
– Aantal woonruimten	10.392	10.537	10.562
Rentepercentages:			
– Vrije algemene reserves	1,5%	n.v.t.	0,8%
– Reserve besteed	4%	4%	4%
– Voorzieningen grexen (<i>vorming tegen NCW ¹</i>)	0%	0%	0%
– Renteomslag investering grexen	4%	4%	4%
	4%	3,5%	3%
– Financieringsbehoefte	tekort	tekort	tekort
Personeelslasten per	1-3-2013	1-3-2014	1-3-2015
– Salaris peil (<i>stijging</i>)	1% salaris en pensioenpremie	2% salaris	1% salaris
– Vacatures	Max functionele schaal	Max functionele schaal	Max functionele schaal
– Periodieke verhoging	Ja	Ja	Ja
– Totale formatie	115,60 Fte	118,45 Fte	122,15 Fte
– Formatie griffie	2,34 fte	2,34 Fte	2,34 Fte
– Ziektevervanging	2,5% van de loonsom	2,5% van de loonsom	2,5% van de loonsom
– Opleidingsbudget	2% van de loonsom	2% van de loonsom	2% van de loonsom
Overig:			
– Prijsindex	Percentage uit mei- / junicirculaire voorafgaand aan begrotingsjaar.		
	1,6%	1,25%	0,80%
– Stelpost onvoorzien	€ 100.000	€ 50.000	€ 50.000
– BTW percentage: - Laag - Hoog	6% 21%	6% 21%	6% 21%
– Uitvoering btw compensatiefonds	Op de begrotingsposten waarvan we de btw geheel of gedeeltelijk terug-ontvangen v.d. belastingdienst nemen we de kosten netto op in begroting.		
– BTW percentage gemengde kosten	91% compensabel 3% verrekenbaar	90% compensabel 5% verrekenbaar	90% compensabel 5% verrekenbaar
– Energiekosten	Gemiddeld verbruik afgelopen jaren x tarief contract (centrale inkoop).		
– Gemeenschappelijke regelingen	Concept begroting gemeenschappelijke regeling. Indien niet ontvangen dan uitgavenniveau begroting voorafgaand aan begrotingsjaar.		
Actuele beheerplannen:			
– Wegen	Beheerplan 2011	Beheerplan 2011	Beheerplan 2011 ²
– Civiele kunstwerken	Beheerplan 2010	Beheerplan 2010	Beheerplan 2010 ²
– Groen	Beheerplan 2010	Beheerplan 2010	Beheerplan 2010 ²
– Riolering	GRP 2013	GRP 2014	GRP 2014 ²
– Openbare verlichting	Beheerplan 2013	Beheerplan 2013	Beheerplan 2013 ²
– Eigen gebouwen	Beheerplan 2013	Beheerplan 2013	Beheerplan 2013 ²
– Schoolgebouwen	Huisvestingsplan 2010	Huisvestingsplan 2010	Huisvestingsplan 2010
– Begraafplaatsen	Beleidsplan 2008	Beleidsplan 2008	Beleidsplan 2008

¹ Netto Contante Waarde

² In 2014 stelde u de Integrale visie openbare ruimte vast. Hiermee gaf u de opdracht voor het harmoniseren van de beleid en beheerplannen naar één integraal beleidsplan (IBOR) voor de openbare ruimte. In 2015 combineren we het actualiseren van deze plannen met het (IBOR), zodat u in één keer al het beleid voor de openbare ruimte behandelt.

Verklaring gebruikte afkortingen

AB	: Algemeen bestuur
ABR	: Algemene bedrijfsreserve AVRl
AMHK	: Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling
APV	: Algemene Plaatselijke Verordening
ARN	: Afvalverwerking Regio Nijmegen
AVRI	: Afvalverwijdering Rivierenland
AWBZ	: Algemene wet bijzondere ziektekosten
B&B	: Bed & Breakfast (Logies en ontbijt)
B&W	: Burgemeester en wethouders
BBV	: Besluit Begroten en Verantwoorden
Bbz / BBZ	: Besluit bijstandverlening zelfstandigen
BNG	: Bank Nederlandse Gemeenten
BNLW	: Buren, Neder-Betuwe, Lingewaal en West Maas en Waal
Boib	: Burense ouderen in beweging
BOP	: Begroting op peil
BRP	: Basis registratie personen
BTW	: Belasting over de Toegevoegde Waarde
c.a.	: circa (ongeveer)
CAO	: Collectieve arbeidsovereenkomst
CJG	: Centrum Jeugd en Gezin
DB	: Dagelijks Bestuur
ect.	: Et cetra (enzovoort)
E-Hrm	: Electronic Human Resource Management (personeel/salaris administratie)
EMU	: Economische en Monetaire Unie
ECB	: Europese Centrale Bank
Fido	: Financiering decentrale overheden
Fte	: Fulltime equivalent (eenheid)
GGD	: Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
GHOR	: Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen
GR	: Gemeenschappelijke regeling
GRP	: Gemeentelijk rioleringsplan
I&A	: Informatisering & Automatisering
IBA	: Individueel behandeling van afvalwater
IBOR	: Integraal beheer openbare ruimte
ID en I/D	: In- en doorstroombanen
ICT	: Informatie en Communicatie Technologie
IHP	: Integraal huisvestingsplan
IOAW	: Inkomensvoorziening oudere arbeidsongeschikte werknemers
IOAZ	: Inkomensvoorziening oudere arbeidsongeschikte zelfstandigen
IV3	: Informatie voor derden
JPN	: Jeugd Preventie Netwerk
LOP	: Landschapsontwikkelplan
LOW	: Locatie onafhankelijk werken
MTO	: Medewerker tevredenheidsonderzoek
N.B.	: Nota bene (wat verder van belang is)
NCW	: Netto Contante Waarde
OBR	: Overige bestemmingsreserve
OBRB	: Overige bestemmingsreserve besteed
ODR	: Omgevings Dienst Rivierenland
OZB	: Onroerende Zaakbelasting
P&C	: Planning en controle
PGB	: Persoons Gebonden Budget
PWA	: Prins Willem Alexander
RAR	: Regionaal Archief Rivierenland
RAV	: Regionale ambulance voorziening
RB	: Rationeel wegbeheer Buren
RDW	: Rijksdienst voor wegverkeer
RI	: Raadsinformatie

RR	: Regio Rivierenland
SAVE-team	: SAmenwerken aan VEiligheid
Stib	: Sterk in de buurt
STMR	: Stichting Thuiszorg en Maatschappelijk werk Rivierenland
SW	: Sociale werkplaatsen / werkvoorziening
SWB	: Stichting woningbeheer Betuwe
SWS	: Stichting waarborgfonds Sport
VNG	: Vereniging Nederlandse Gemeenten
VRGZ	: Veiligheids Regio Gelderland Zuid
VTH	: Vergunningverlening Toezicht en Handhaving
WA	: Wettelijke aansprakelijkheid
Wabo	: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WEB	: Wet educatie en beroepsonderwijs
Wet hof	: Wet Houdbare overheids financiën
WEW	: Waarborgfonds eigen woningen
WfZ	: Waarborgfonds voor de zorgsector
Wgr	: Wet gemeenschappelijke regelingen
WIW	: Wet inschakeling werkzoekenden
WMG	: Waterleiding maatschappij Gelderland
Wmo	: Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ	: Wet waardering onroerende zaken
WPG	: Wet publieke gezondheid
Wro	: Wet ruimtelijke ordening
WSW	: Wet sociale werkvoorziening
WWB	: Wet werk en bijstand